

თავი იზ

სიტყუაჲ ესე: **„ესე ბეთაბრას იყო, წიად იორდანესა, სადა-იგი იყო იოვანე ნათლისმცემელი. ხვალისაგან იხილა იესუ, მომავალი მისა, და თქუა: აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ, რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“** (1,28-29).

თარგმანი: დიდი სიქადული არს კადნიერებაჲ საღმრთოდ, უშიშობაჲ კაცთაგან, და რაჲთა ყოველივე არად შეგუერაცხოს ქრისტეს აღსარებისა თანა. და ესრეთ დიდ არს საქმე ესე, ვითარცა ძჳ ღმრთისაჲ მხოლოდშობილი ბრძანებს, ვითარმედ: „რომელმან აღმიაროს წინაშე კაცთა, აღვიარო იგი წინაშე მამისა ჩემისა“.¹ და არა სწორ არს ნაცვალი ესე, რამეთუ შენ უკუეთუ აღიარო იგი, აღიარებ ქუეყანასა ზედა, ხოლო იგი – ცათა შინა, და შენ – წინაშე კაცთა, ხოლო იგი – წინაშე მამისა თვისისა და ანგელოზთაცა. ხოლო ესევეთარი იყო დიდი იოვანე, რამეთუ არად შეჰრაცხა ყოველივე, არამედ განცხადებულად ქრისტესა ქადაგებდა; რამეთუ მისთვის თქუა მახარებელმან ადგილიცა, რაჲთა გამოაჩინოს დიდი იგი კადნიერებაჲ მისი, ვითარმედ არა თუ სახლსა შინა ანუ ადგილსა უჩინოსა ქადაგა, არამედ იორდანესა ზედა, ყოველსა მას შორის ერსა, რომელნი ნათელს-იღებდეს, რამეთუ მუნ ქადაგა დიდი იგი ქადაგებაჲ ქრისტესი, და ვითარმედ: „არა ვარო ღირს საბელსა ჴამლთა მისთასა განწსნად“. ამისთვის იტყვს მახარებელი, ვითარმედ: „ესე ბეთაბრას იყო, წიად იორდანესა“.

სახარებაჲ: **„ხვალისა დღე იხილა იესუ, მომავალი მისა, და თქუა: აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ, რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“** (1,29).

თარგმანი: განიყვნეს ჟამნი მახარებელთა, რამეთუ მათე პირველ იოვანეს შეპყრობისა ქმნულნი საქმენი შეამოკლნა და შემდგომთა მათ იტყვს, ხოლო იოვანე უფროჲს პირველ შეპყრობისა მისისა ქმნილთა შინა იქცევის. და მან კულად დაიდუმნა შემდგომად იოვანეს უდაბნოთ მოსლვისა ქმნულნი საქმენი და მეყსეულად თქუა საპყრობილისათვს: „ვითარცა ესმა რაჲ იესუს იოვანეს შეპყრობაჲ, წარვიდა უდაბნოდ“.² ხოლო იოვანე შემდგომად იოვანეს უდაბნოთ გარდამოსლვისა ქმნილთა მათ საქმეთა იტყვს; და შემდგომად თქუმისა მათ საქმეთაჲსა თქუა, ვითარმედ: „არლა იყო იოვანე საპყრობილედ შევრდომილ“.³ ხოლო რაჲსათვს მოვიდა ან იესუ მისა არა ერთ ოდენ, არამედ ორგზისცა? რამეთუ მათე თქუა მიზეზი მოსლვისა მისისაჲ – ნათლის-ღებაჲ, ხოლო იოვანე შემდგომად ნათლის-ღებისაცა იტყვს მოსლვასა. რაჲსათვს უკუე მოვიდა? გარნა ამისთვის, რამეთუ ვინაჲთგან მისგან ნათელ-ილო სხუათა მათ

¹ მათ. 10,32; შდრ. ლუკ. 12,8. ² შდრ. მათ. 4,12. ³ იოან. 3,24.

ერთა თანა, რადთა არავინ მოიგონოს, ვითარმედ ვითარცა ერთი სხუათაგანი ნათელს-იღებს ცოდვათა აღსაარებად, ამისთვის მეორედ მოვიდა მისა, რადთამცა მისცა მიზეზი საკვრველსა მას ქადაგსა ქადაგებად მისა, რომელმანცა ქადაგა, ვითარმედ: „აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი“. რამეთუ რომელი ცოდვათა სოფლისათა აღიხუამს, თვთმცა ვითარ აქუნდა ცოდვაჲ? ხოლო სიტყუაჲ იგი, ვითარმედ: „აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ“, თქუა მრავალთა მათთვის, რომელნი ეძიებდეს მას მრავლით ჟამითგან, უჩუენა და ჰრქუა: აჰა რომელსა ეძიებდით, ესე არს, „ტარიგი ღმრთისაჲ“. ხოლო „ტარიგად“ უწოდა მას, რადთამცა მოაწესენა ჰურიათა წინაფსწარმეტყუელებად იგი ესაიაჲს¹ და იგავი იგი მოსესი,² რადთა სახისა მისგან გულისხმა-უყოს ჭეშმარიტებაჲ. ხოლო მან ტარიგმან არავისნი ცოდვანი აიხუნა, ხოლო ამან ყოველი სოფელი წარწყმედისაგან და რისხვისა ღმრთისა იწსნა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „**ესე არს, რომლისათვის მე ვთქუე: შემდგომად ჩემსა მოვალს კაცი, რომელი პირველ ჩემსა იყო**“ (1,30).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, ვითარ თარგმნის პირველ მისა ყოფილსა? რამეთუ თქუა რაჲ, ვითარმედ: „რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“, მერმე შესძინა, ვითარმედ: „პირველ ჩემსა იყო“, რადთამცა უჩუენა, რამეთუ ესე არს პირველობაჲ – ახუმაჲ ცოდვათა სოფლისათაჲ, ნათლის-ცემად სულითა წმიდითა. რამეთუ მე სხუად არარაჲ შემეძლო, გარნა ქადაგებაჲ მისი და განბანად ესე წყლითა, ხოლო მას ძალ-უც ყოველთა კაცთა განწმედაჲ და მადლსა მას ნუგეშინისმცემელისასა მოცემად. „**ესე იყო პირველ ჩემსა, რამეთუ პირველ ჩემსა არს**“ (1,30), ესე იგი არს, ფრიად უდიდებულეს და უბრწყინვალეს. ჰრცხუენოდენ ყოველთა, რომელთა პავლე სამოსატელისა წვალებაჲ შეინწყნარეს, რამეთუ ესე ვითარსა ცხადსა ჭეშმარიტებასა წინააღუდგებიან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „**მე არა ვიცოდე იგი**“ (1,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : უეჭუელ-ჰყოფს წამებასა თვსსა, ვითარმედ არარაჲ არს მას შინა კაცობრივისა სიყუარულისა საქმჴს, არამედ საღმრთოჲსა გამოცხადებისაგან ქმნილ არს, რამეთუ რომელი არა იცოდა, ვითარმცა იტყოდა მისთვის ტყუვილსა, რადთამცა სათნო-ეყო? ამისთვის იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „**მე არა ვიცოდე იგი, არამედ რადთა გამოეცხადოს ისრაჴლსა, ამისთვის მოვედ წყლითა ნათლის-ცემად**“ (1,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რამეთუ ამას არა უჭმდა ნათლის-ცემადო, არცა სხვსა რადსმე მიზეზისათვის ნათელ-ვსცემ ერსა, არამედ რადთამცა უქადაგე ქრისტჴს. რაჲ არს უკუე, თვნიერ ნათლის-ცემისა ქადაგებაჲ არა იქმნებოდა? არა იქმნებოდა, რამეთუ უკუეთუმცა ნათლის-ლებაჲ არა

¹ შდრ. ესაია 53,7; საქმე 8,32. ² შდრ. გამ. 12,3-14.

იყო, არა შეკრებოდეს ერნი სმენად ქადაგებისა მის. რამეთუ არა თუ ამისთვის განვიდოდეს, რადთამცა ქადაგებად იგი ისმინეს, არამედ განვიდოდეს ნათლის-ღებად და აღსაარებად, და მი-რად-ვიდოდეს, ესმოდა ქრისტესთვის ქადაგებად მისი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „და წამა იოვანე და თქუა, რამეთუ: ვიხილე სული ღმრთისაჲ, გარდამომავალი ზეცით, ვითარცა ტრედი, და დადგრომილი მას ზედა“ (1,32).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : გამოაჩინებს, ვითარმედ სულისა წმიდისა მიერ იცნა იგი, ხოლო კუალად რადთა არავინ მოიგონოს, ვითარმედ საწმარ მისა იყო გარდამოსლვად სულისა წმიდისაჲ, ვითარცა-ესე ჩუენდა საწმარ არს, ისმინე, ვითარ ამასცა იჭუსა დაჰჰსნის და გამოაჩინებს, ვითარმედ გარდამოსლვად სულისაჲ ქრისტეს ქადაგებისათვის იქმნა, რამეთუ თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „მე არა ვიცოდე იგი, არამედ რომელმან მომავლინა მე ნათლის-ცემად წყლითა, მან მრქუა მე: რომელსა ზედა იხილო სული გარდამომავალი და დადგრომილი მის ზედა, იგი არს, რომელმან ნათელსცეს სულითა წმიდითა“ (1,33).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, რამეთუ საქმე სულისა წმიდისაჲ ესე იყო, რადთამცა ქრისტე გამოაჩინა? რამეთუ იყო იოვანესიცა წამებად უეჭუელ და ენება, რადთამცა უმეტესად სარწმუნო-ყო იგი, ამისთვის ღმრთისა და სულისა წმიდისა მიმართ აღიყვანა იგი. რამეთუ ვინადთგან წამა ესრეთ დიდი და საკვრველი საქმე, რომელი შემძლებელ იქმნა მრავალთა განკვრეებად, ვითარმედ ყოვლისა სოფლისა ცოდვათა იგი მხოლოდ აღიხუამს და ესოდენისა სიმრავლისა საჯსრად კმა არს ნიჭისა მის სიმალლჳ, ამისთვის ესე ვითარსა უეჭუელსა წამებასა მოიღებს, ხოლო საქმე მისი ესე არს, რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ ძჳ არს ღმრთისაჲ და არა ეჭმარების ნათლის-ღებად, და ვითარმედ საქმე სულისა წმიდისა გარდამოსლვისაჲ ამისთვის იქმნა, რადთამცა ოდენ ქრისტე საცნაურ-ყო, რამეთუ შეუძლებელ იყო იოვანეს მიერ მიცემაჲ სულისა წმიდისაჲ; და ამას გამოაჩინებენ მის მიერ ნათელღებულნი იგი, რომელნი იტყოდეს, ვითარმედ: „არცალა, თუ არს სული წმიდაჲ, გუასმიეს“.¹ და საცნაურ არს, ვითარმედ არა ეჭმარებოდა ქრისტეს ნათლის-ღებად, არამედ უფროჲს ნათლის-ღებასა ეჭმარებოდა ძალი ქრისტესი, რამეთუ ესე ოდენ აკლდა, – თავი ყოველთა კეთილთაჲ, – რადთამცა სულსა წმიდასა ღირს ეჭმნებოდა ნათელღებული იგი. და ესე სულისა წმიდისა მოღებაჲ შესძინა ქრისტემან მოსლვითა თქსითა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „და წამა იოვანე და თქუა, რამეთუ: ვიხილე სული ღმრთისაჲ, ვითარცა ტრედი, გარდამომავალი ზეცით, და დაადგრა მას

¹საქმე 19,2.

ზედა. მე არა ვიცოდე იგი, არამედ რომელმან მომავლინა მე წყლითა ნათლის-ცემად, მან მრქუა მე: რომელსა ზედა იხილო სული გარდამომავალი და დადგრომილი მის ზედა, იგი არს, რომელმან ნათელსცეს სულითა წმიდითა. და მე ვიხილე და ვნამე, რამეთუ ესე არს ძმ ღმრთისაჲ“ (1,32-34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ზედაჲსზედა იტყვს ამას სიტყუასა, ვითარმედ: „მე არა ვიცოდე იგი“. ხოლო რადსათჳს იტყვს ამას? გარნა ამისთჳს, რამეთუ ნათესავი იყო მისი ჳორციელად, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „აჰა ესერა ელისაბედცა, ნათესავი შენი, მიდგომილ არს ძესა“.¹ და რადთა არავინ თქუას, ვითარმედ ნათესაობისა მისისათჳს აღიდებს მას, ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „არა ვიცოდე იგი“. რამეთუ იყოცა მარადის უდაბნოთა შინა და გარეგან მამულისა სახლისა მისისა, და ესრეთ აღესრულებოდა სიტყუად მისი.

არამედ უკუეთუ პირველ სულისა წმიდისა გარდამოსლვისა არა იცოდა იგი, ვითარ პირველ ნათლის-ღებისა აყენებდა მას და ეტყოდა, ვითარმედ: „მე შენგან მიწმს ნათლის-ღებაჲ“?² რამეთუ ესე სახე არს ფრიადისა მეცნიერებისაჲ. გარნა პირველ მრავლისა ჟამისა არა იცოდა იგი, არამედ მას ჟამსა გამოუცხადა მას ღმერთმან, რაჟამს მოავლინა ნათლის-ცემად იორდანესა. ხოლო პირველ მისა არა იცოდა იგი, რამეთუ საკრველებანი იგი, რომელნი სიჩჩოსა ქრისტესა ექმნნეს, ვითარიგი მოგუთათჳს და სხუად ესევეთარი, პირველ მრავლისა ჟამისა ყოფილ იყო, რაჟამს იოვანეცა ჩჩკლ იყო, და ვიდრე ჟამადმდე ნათლის-ღებისა ფრიადი ჟამი გარდასრულ იყო. თუ არა, უკუეთუმცა იცოდა იგი, არამცა ეთქუა, ვითარმედ: „არა ვიცოდე იგი“.

და ამისგან საცნაურ არს, ვითარმედ სასწაულნი იგი, რომელნი დავიეთმე-უნწერიან და იტყვან, ვითარმედ: „სიყრმე ქრისტესიო“, ზღაპარ არიან და ტყუვილ, ამაოთა ვიეთმე კაცთა თქუმულნი, რამეთუ უკუეთუმცა სიჩჩოთგანვე სასწაულთა იქმოდა, არამცა იყო იოვანე მისა უმეცარ, არცამცა ერსა უწმდა მისთჳს სხვსა ქადაგებაჲ.

ხოლო ან იტყვს, ვითარმედ: „ამისთჳს მოვედო ნათლის-ცემად, რადთამცა განეცხადა ისრაჳლსა“, რამეთუ ჟამსა მას გამოუცხადა მისთჳს ღმერთმან და მოავლინა იორდანედ ნათლის-ცემად და ქადაგებაჲ. ამისთჳსცა პირველ სულისა გარდამოსლვისა ეტყოდა ერსა, ვითარმედ: „შემდგომად ჩემსა მოვალს კაცი, რომელი პირველ ჩემსა იყო“. და ამისთჳსცა დასამტკიცებლად მისისა ნამებისა მამაჲცა წმითა ენამა ძედ, და სული წმიდაჲ გარდამოწდა, რადთამცა წმად იგი ქრისტეს ზედა დაამტკიცა. რამეთუ ვინაჲთგან იოვანე ნათელს-სცემდა და ქრისტე ნა-

¹ლუკ. 1,36. ²მათ. 3,14.

თელს-იღებდა, რაფთა არავინ თქუას მუნ მდგომარეთაგანმან, ვითარმედ ჳმად იგი იოვანესტს იყო, ამისტს სული წმიდად უფალსა ზედა მოვიდა, რაფთამცა იჭკ იგი განჰმართა. და ესრეთ უკუე საცნაურ არს, რაჟამს იტყოდის, თუ: „არა ვიცოდე იგი“, პირველ ჟამათს იტყვს და არა მახლობელად ნათლის-ღებისა, თუ არა, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: „მე შენგან მიჳს ნათლის-ღებაჲ“? იტყვან უკუე ვიეთნიმე: და ვითარ არა ჰრწმენა ჰურიათა, რამეთუ არა იოვანე ოდენ იხილა სული წმიდად, სახედ ტრედისა მოსრული უფალსა ზედა, არამედ მათცა? გულისხმაცავთ, რამეთუ ესევითართა ხილვათა სულიერნი თუალნი ეჳმარებიან და არა ჳორციელნი ოდენ, რაფთა არა საუცრად შეჰრაცხონ საქმე იგი. რამეთუ ჰხედვიდეს რად სასნაულთა მათ, რომელთა იქმოდა ქრისტე, და ვითარ შეახებდა ოდენ ბრმათა და მკელობელთა და სხუათა ყოველთა უძღურთა და მეყსეულად განჰკურნებდა, და მათ ესრეთ ეთრო შურიითა, რომელ ამას ყოველსა ისწრაფდეს განმტყუვნებად, ნუუკუე სულისა წმიდისა მოსლვითა ოდენმცა განაგდესა ურწმუნობაჲ? ხოლო ვიეთნიმე იტყვან, ვითარმედ: არცა უხილავს იგი ყოველთავე, არამედ იოვანეს ოდენ და სხუათა, რომელნი სარწმუნოებით იყვნეს. რამეთუ დალაცათუ ჳორციელითა თუალითა შესაძლებელ იყო სახედ ტრედისა ხილვად გარდამოსლვად იგი სულისა წმიდისაჲ, არამედ არაფე ჭირი იყო ყოველთა მიერ ხილვად მისი, ვითარცა-იგი ზაქარიაცა წინაღსწარმეტყუელმან და დანიელ და ეზეკიელ და მოსე მრავალი იხილეს ხილულითა თუალითა, და სხუად ვერვინ ჰხედვიდა, და ფერისცვალებაჲ უფლისაჲ არა ყოველთა მონაფეთა იხილეს და არცა აღდგომაჲ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : „და მე ვიხილე და ვწამე, ვითარმედ იგი არს ძმ ღმრთისაჲ“ (1,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რამეთუ ხარებად უწოდა მას და ვითარმედ სულითა წმიდითა ეგულების ნათლის-ცემად, ხოლო „ძედ ღმრთისა“ ან ოდენ თქუა, რამეთუ შემდგომად ნათლის-ღებისა არღარას იტყვან სხუანი მახარებელნი სიტყუასა იოვანესსა, არამედ სასნაულთა ქრისტჳსთა იწყებენ, რომლისათს საცნაურ არს, ვითარმედ ესე ყოველი და ამისა უმრავლესი დაიდუმეს; და ამას მოასწავებს ესევე მახარებელი აღსასრულსა შინა სიტყვსა თვისისასა, ვითარმედ მრავალი რადმე დაუდუმებიეს, რამეთუ ესრეთ შორს იყვნეს ტყუვილისაგან, რომელ რაოდენი-რაჲ არს საყუედრელი და შეურაცხებაჲ, ყოველნივე ერთპირად იტყვან მას, ხოლო სასნაულთა და ქებათა რომელთამე თითოეული იტყვს, და რომელნიმე ოთხთავე დაიდუმეს. ხოლო ესე არა ამოდ ვთქუ, არამედ უკეთურებისათს წარმართთაჲსა. რამეთუ ესე კმა არს სახედ ჭემმარიტებისა მისტს მოციქულთაჲსა, რომელ არას იტყვან თავით თვსით მისტს საკვრველსა, და ესეცა სიტყუად გაქუნდინ წინააღდგომისათს ურწმუნოთაჲსა.

სწავლა იზ

ვითარმედ ჯერ-არს, რაათა სიტყუანი სარწმუნოებისანი კეთილად ვიცნოდით

არამედ ეკრძალენით, რამეთუ ბოროტ არს, რაათა მკურნალი ილუ-
ნიდეს თვისისა ჯელოვნებისათჳს, და ეგრეთვე ხუროდ ანუ გალატოზი
და ყოველი ჯელოვანი, და ქრისტეანემან თვისისა სარწმუნოებისა სი-
ტყუანი არა იცნოდის. რამეთუ მათი უმეცრებად საფასეთა დაჭირვე-
ბასა იქმს, ხოლო ამათი უმეცრებად – სულიერსა დაჭირვებასა; არამედ
ჩუენ ესევეითარსა უბადრუკებასა შინა ვართ, რამეთუ იგინი თვისისა
ჯელოვნებისათჳს ესრეთ მოსწრაფე არიან, ხოლო ჩუენ, რომელ-ესე
მიზეზი არს ჩუენისა ცხორებისად, ვითარცა არარასა, ესრეთ შეურაცხ-
ვჰყოფთ მას.

ესე უკუე საქმე არა შეუნდობს წარმართთა თვისისა მის საცთურისა
დატევებად, რამეთუ რაჟამს იგინი თვისსა მას საცთურსა და ტყუვილ-
სა მრავლითა სიტყუთა შეამკობდენ და ქადაგებდენ, ხოლო ჩუენ, ჭემ-
მარიტებისა ესე მსახურნი, პირთაცა ვერ აღვახუმიდეთ, ვითარ არა
თქუან, ვითარმედ: ფრიად სამე უძღურ არს შჯული მათი? ვითარ არა
ჰგმობდენ ქრისტესა? და გმობისანი მის ჩუენ ვართ მიზეზნი, რომელ-
თა არა გუნებავს, რაათამცა სიტყუათა შინა ცხორებისათა მღვდარე
ვიყვენით, არამედ ესევეითარი ყოველივე გარენარად გუაქუს და ქუე-
ყანისასა ვზრუნავთ. და უკუეთუ მომღერალთა და ცხენთა ვინ სძა-
გებდეს, ბევრეულთა ქებათა იტყვან მათთჳს მრავალნი, ხოლო უკუეთუ
ქრისტეანობისათჳს შემოვიდეს სიტყუად, დადუმნებინ და ინყებენ
ფხანად თავთა და ესრეთ წარვლენ მოკიცხულნი. და ვითარ არა ღირს
არს საქმშ ესე მრავლისა რისხვისა, უკუეთუ ქებად მგოსანთად უმეტეს
გკსნავიეს, ვიდრედა ქრისტესი? და უკუეთუ საძაგელსა მას საქმე-
სა შეასხმიდეთ, ბევრეულთა სიტყუათა ჰპოვებთ, ხოლო ქრისტეს
სასწაულთა, რომელთა ყოველი სოფელი აცხოვნეს, არა იცით ქებად?
რამეთუ გურნამს ჩუენ მამად, ძჳ და სული წმიდად, აღდგომად მკუდართად
და ცხორებად საუკუნოდ. ან უკუეთუ ვინმე წარმართთაგანმან გკითხოს,
ვითარმედ: ვინ არს იგი მამად? ანუ ვინ არს ძჳ? ანუ ვინ არს სული
წმიდად? ვითარ სამთა ღმერთთა იტყვ, და ჩუენ მრავალღმერთებასა
მაბრალობთ? რად სთქუათ, ანუ რად მიუგოთ, და ვითარ გარემიაქციოთ
სიტყუად მისი? და უკუეთუ სდუმნეთ, და კუალად თქუას სიტყუად
საძიებელი, ვითარმედ: რად არს აღდგომად მკუდართად? ანუ ამითვე
ჯორციითა აღვდგეთა, ანუ სხვთა? და უკუეთუ ამითვე აღვდგეთ, რად
საჯმარ არს დაწსნად ამისი? რად სთქუათ ამის ყოვლისათჳს? და კუალად
უკუეთუ იტყოდის, ვითარმედ: რად ანლა და არა პირველ მრავალთა

ჟამთა მოვიდა ქრისტე? ანუ ანლა ინება შეწყნარებაჲ კაცთა და პირველთა მათ ესოდენთა ჟამთა უგულვებელს-ვეყვენითა? და სხუათა მრავალთა ძიებათა შემოიღებდეს. რამეთუ არცა კეთილ არს ერთბამად მრავალთა საძიებელთა თქუმაჲ და აწსნისა მათისა დადუმებაჲ, რადთა არა უმეტესად ევენოს უსწავლელთა, რამეთუ კმა არიან თქუმულნი ესე განფრთხობად თქუენდა. რამეთუ უკუეთუ ესე გკითხონ, ხოლო თქუენ სიტყუაჲცა ერთი ვერ მიუგოთ, მცირედსა საშჯელსა ღირს იქმნეთა, რაჟამს ესოდენისა საცთურისა მიზეზ ექმნებოდით ბნელსა შინა მსხდომარეთა მათ?

მენება, უკუეთუმცა ჟამი მაქუნდა, რადთამცა შორის შემოვიღე ყოველივე წიგნი ბოროტისა ვისმე წარმართისა ფილოსოფოსისაჲ, რომელი ჩუენდა წინააღდგომად დაუნერია, რადთამცა ესრეთ განვიფრთხვეთ. რამეთუ მათ უკუეთუ ესრეთ ისწრაფეს ჩუენთვის ბოროტისა თქუმაჲ, ჩუენ რასა ღირს ვართ, რაჟამს სიტყუათაცა მათთა ვერ წინააღუდგებოდით? არა გესმისა მოციქულისაჲ, რასა იტყვს, ვითარმედ: „მზა იყვენით სიტყვს-მიგებაჲდ ყოველთა, რომელნი ეძიებდენ თქუენგან სიტყუასა სასოებისათჳს თქუენისა“?¹ და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „სიტყუად ქრისტესი დამკვდრებულ იყავნ მდიდრად თქუენ შორის“.² არამედ რასა იტყვან უგუნურნი, ვითარმედ: წერილ არს, ვითარმედ: „სული წრფელი კურთხეულ არს“,³ და „რომელი ვიდოდის სინწოფოებით, ვალს იგი სასოებით“?⁴ რამეთუ ესე არს ყოველთა ბოროტთა მიზეზი, რომელ წამებასაცა წერილთასა არა კეთილსა ზედა იწმარებენ მრავალნი, რამეთუ არა თუ უსწავლელთა და უგუნურთა აკურთხევს წერილი, არამედ მას, რომლისა თანა უკეთურებაჲ არა იყოს. თუ არა, უკუეთუმცა ესრეთ იყო, ვითარ იგინი იტყვან, ამაო იყომცა სიტყუად იგი, რომელი იტყვს: „იყვენით ბრძენ, ვითარცა გუელნი, და უმანკო, ვითარცა ტრედნი“.⁵ ხოლო ჩუენ, რომელთა არცა ერთი რაჲ კეთილი წარგკმართვებია, ვითარ ვთქუათ ესე სიტყუად, თუ წრფელნი ვართ, რომელნი-ესე უუბადრუკეს ვართ ყოველთასა, მაბრალობელ ურთიერთას და ბრალთა ჩუენთა არა განმამართლებელ? არამედ ან გევედრები, ნუმცა ოდენ თავთა ჩუენთა ვაბრალობთ, არამედ საქმენიცა სათნოებათანი მოვიგნეთ, რადთა ცხოვრებაჲ ჩუენი სადიდებელად ღმრთისა იყოს, და საუკუნოდ დიდებაჲ ვპოვოთ, რომელსა ღირსმცა ვართ მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმტკიცე ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ 1 პეტ. 3,15. ² კოლ. 3,16. ³ შდრ. იგავ. 11,25. ⁴ იგავ. 10,9. ⁵ მათ. 10,16.

თავი იჴ

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე : „**ხვალისა დღე დგა კუალად იოვანე და მონაფეთა მისთაგანნი ორნი. მიჴხედა იესუს, ვიდოდა რაჲ, და თქუა: აჴა ტარიგი ღმრთისაჲ. და ესმა მისი ორთა მონაფეთა მისთა, იტყოდა რაჲ იგი, და შეუდგეს იესუს**“ (1,35-37).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ბუნებაჲ კაცთაჲ უღები არს და მოსწრაფე წარწყმედი-სა მიმართ; არა თუ თვთ ესრეთ დაბადებულ არს ღმრთისა მიერ, არამედ სიბოროტისათჴს ნებათა ჩუენთაჲსა. ამისთჴს ფრიადი უჴმს სწავლაჲ; რამეთუ ქუეყანამან ერთგზის რაჲ მიიღის თესლი, მეყსეულად გამოიღის ნაყოფი, და არა უჴმნ მეორედ თესვაჲ, ხოლო ჩუენ ნეტარ თუმცა მრავალგზის რაჲ მოვილოთ და მაშინ გამოვილოთ ნაყოფი, რამეთუ პირველად ძნად შეინწყნარებს გონებაჲ სწავლასა ფრიადისა მის სიცხარისა მისისათჴს და მრავალთა ეკალთათჴს, რომელნი აშთობენ მას. და მერმე, რაჴამს შეინწყნაროს თესლი, მიერთგან ფრიადივე მოსწრაფებაჲ უჴმს აღორძინებად, და კუალად, რაჴამს აღორძინდენ, რაჲთა მტკიცედ ეგნენ, რამეთუ მრავალგზის სრულ რაჲ იქმნის ნაყოფი იგი, მოინიის რაჲმე მის ზედა და განხრწნის იგი.

ხოლო ესე სიტყუანი არა ცუდად ვთქუენ, არამედ ამისთჴს, რაჲთა რაჴამს გესმეს იოვანესი, ვითარმედ მათვე სიტყუათა იტყჴს, არა ამაოდ მეტყუელად შეჴრაცხო იგი, არამედ რაჲთა სარწმუნოებით შეინწყნარო. რამეთუ მას ენება, რაჲთამცა ერთითა მით ოდენ თქუმითა ყოველთამცა ესმა, არამედ ვინაჲთგან არა მრავალთა ისმინეს მისი ფრიადისა მისგან უღებებისა მათისა, ამისთჴს მეორედცა განაღჴებებს მათ ჴმითა თჴსითა; რამეთუ იხილე, ვითარ იტყჴს, ვითარმედ: „რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, პირველ ჩემსა იყო“;¹ და ვითარმედ: „არა ღირს ვარ საბელსა ჴამლთა მისთასა განჴსნად“;² და ვითარმედ: „იგი ნათელს-სცემს სულითა წმიდითა და ცეცხლითა“;³ და ვითარმედ: „ვიხილე სული წმიდაჲ გარდამომავალი და დადგრომილი მის ზედა“;⁴ და წამა, ვითარმედ: „ესე არს ძჴ ღმრთისაჲ“.⁵ და არავინ ისმინა მისი, არცა ვინ ჴპითხა, თუ: ვისთჴს იტყჴ ამას? ხოლო მან კუალად თქუა, ვითარმედ: „აჴა ტარიგი ღმრთისაჲ, რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“,⁶ და ესრეთცა არა მოვიდეს გულისხმის-ყოფად. ამისთჴს აიძულა კუალად თქუმად მათვე სიტყუათა, რაჲთა სიტყჴთა თჴსითა, ვითარცა საჴწველითა, ფიცხელი იგი ქუეყანაჲ გონებათა მათთაჲ მოჴნას, და დასთესა მას შინა თესლი კეთილი. ამის-თჴსცა განაგრძობს სიტყუასა თჴსსა, რამეთუ ერთი იყო მოსწრაფებაჲ

¹ შღრ. იოან. 1,15,27,30. ² იოან. 1,27. ³ შღრ. იოან. 1,33. ⁴ შღრ. იოან. 1,32. ⁵ იოან. 1,34.

⁶ იოან. 1,29.

მისი – რადთამცა ოდენ ქრისტე გულისხმა-უყო მათ. რამეთუ იცოდა, ვითარმედ უკუეთუ ოდენ იცნან იგი, არღარა იწმარონ სხვსაგან მისთვის სწავლაჲ. და ესრეთცა იქმნა, რამეთუ მი-რად-ვიდეს მოწაფენი და ესმა მისგან ერთსა ოდენ მწუხრსა, არღარა მიიქცეს იოვანეს მიმართ, არამედ ესრეთ შეეყვნეს მას, რომელ საქმე იოვანესი მათ მიიღეს და ქადაგად გამოჩნდეს. რამეთუ ქუემორე იტყვს, ვითარმედ: „პოვა მან ძმაჲ თვისი სიმონ და ჰრქუა მას: ვპოვეთ მესია, რომელსა ჰრქვან ქრისტე“.¹ იხილე, ვითარ იტყოდა რად, ვითარმედ: „რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, პირველ ჩემსა იყო“, და ვითარმედ: „არა ღირს ვარ საბელსა ჴამლთა მისთასა განჯსნად“, და არავინ მოვიდა გულისხმის-ყოფად. ხოლო რაჟამს განგებულეებისა მისისათს თქუა და სიმდაბლედ მოიყვანა სიტყუად თვისი, მაშინ შეუდგეს მას მოწაფენი. რამეთუ არა ესრეთ შეიყუარებენ ღმერთსა კაცნი, რაჟამს საშინელებაჲ რადმე და სიმდიდრე ესმოდის მისთვის, ვითარ რაჟამს სახიერებაჲ და სიტკბოებისა სიტყუად ესმოდის. რამეთუ ესმა რად, ვითარმედ: „აღიხუამს ცოდვათა სოფლისათა“, მესყუელად შეუდგეს, ვითარმცა იტყოდეს, ვითარმედ: უკუეთუ ცოდვათა განბანად იქმნების, რად უდებ ვართ, ვინაჲთგან აქა არს უშრომელად განმწმედელი ჩუენი? არა უგუნურება არსა დროებაჲ? ისმინედ სიტყუად ესე ცოდვილთა, რომელნი დღედმდე სიკუდილისა სდროებენ მოქცევასა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო დ ე: „დგა კუალად იოვანე. იხილა იესუ და თქუა: აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ“ (1,35-36).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არარას იტყვს ქრისტე, არამედ ყოველსავე იოვანე, რამეთუ ვითარცა სიძე არარას იტყვს, არამედ სხუანი იტყვან მისთვის და შეჰრთვენ მას სძალსა, და ვინაჲთგან შეირთოს იგი, მიერიტგან არღარა არს შუამდგომელი შორის მათსა, ეგრეთვე ქრისტე მოვიდა შეწყნარებად ეკლესიისა, და თვთ დუმნა, არამედ მეგობარმან მისმან იოვანე შეანყნარნა მას სულნი კაცთანი, და შე-რად-ინყნარნა, მიერიტგან ყოველივე კეთილად განაგო მათთვის და საყდართა მათ მიმართ მამულთა აღიყვანნა. ხოლო რადსათს არა თვსაგან წარიყვანნა მოწაფენი თვისნი და ჰრქუნა მათ სიტყუანი ესე იოვანე, არამედ წინაშე ყოველისა მის ერისა თქუა, ვითარმედ: „აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ“? რამეთუ არარად იყო კაცობრივი მის თანა, არამედ ყოველივე საღმრთოჲ, რამეთუ უკუეთუმცა თვსაგან ეთქუა მათდა და შეენყნარნეს ქრისტესდა, ნუუკუე კუალად მისავემცა მიქცეულ იყვნეს. ხოლო ან იგი ყოველთა შორის ქადაგებდა, და მათ თავით თვისით გამოირჩიეს მის თანა მისლვაჲ თვისისა სარგებელისათს და არღა იოვანესთს. რამეთუ წინაღწარმეტყუელთა და მოციქულთა ყოველთა ქადაგეს ქრისტე: რომელთამე – პირველ განკაცები-

¹ იოან. 1,41.

სა, და რომელთაზე – შემდგომად ამაღლებისა, არამედ იოვანე ხოლო ქადაგა იგი წინაშე პირსა მისსა. ამისთვის მეგობარ სიძისა ეწოდების მას, რამეთუ მან ყო დაწყებდა საქმეთა კეთილთაჲ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „და მიხედნა იესუს, ვიდოდა რაჲ იგი, და თქუა: აჰა ტარიგი ღმრთისაჲ“ (1,36).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ არა ვმითა ოდენ, არამედ თუალითაცა წამებდა და იხარებდა და მხიარულ იყო. და უკვრს ამას ადგილსა და ნიჭსა მას დიდსა, რომლისათვის მოვიდა უფალი, და სახესა მას განწმედისასა ქადაგებს; ხოლო „ტარიგი“ ამას ორსავე მოასწავებს. ხოლო თქუა, ვითარმედ: „აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“, არამედ არა თუ ერთ ოდენ აღიხუნა, არამედ მარადის აღიხუამს; არა თუ რაჟამს-იგი ჯუარს-ეცუა, მაშინ ოდენ აღიხუნა, არამედ მიერთვან ვიდრე აქამომდე მარადის განწმედს, არა თუ მარადის ჯუარს-ეცუმის, რამეთუ ერთგზის შეწირა ცოდვათა ჩუენთათვის მსხუერპლი, არამედ მარადის წმიდა-ჰყოფს ერთისა მის მიერ. რამეთუ ვითარცა სიტყუად არს ღმრთისაჲ და არა კაცობრივი, არამედ ძვ ღმრთისაჲ, განშორებული კაცობრივისა ძეობისაგან, და წინადაწარმეტყუელი, არამედ არა ვითარცა სხუანი, და მწყემსი კეთილი, არა სხუათა მწყემსთა მსგავსი, და ცხებული, არამედ არა ვითარცა სხუანი ცხებულნი, ეგრეთვე ტარიგი არს ღმრთისაჲ, არამედ არა სხუათა ტარიგთა მსგავსი, გარნა ამხუმელი ცოდვათა სოფლისათაჲ. ხოლო რაჲსათვის არა მიმოვიდოდა შორის ჰეროდისა იოვანე და ქადაგებდა, არამედ მდინარისკიდეცა ოდენ დგა და ელოდა, რაჲთამცა მოვიდა იგი, და ესრეთმცა უჩუენა ყოველთა? ამისთვის, რამეთუ მოსწრაფებდა მისი ამას ზედა იყო, რაჲთა ოდენ საცნაურ-ყოს იგი და არწმუნოს მცირედთა ოდენ სმენად სიტყუათა მათ საუკუნოვსა ცხორებისათა. ხოლო უმეტესი იგი და უზეშთაესი წამებდა მას დაუტევად, რაჲთა თავადმან აღასრულოს იგი საქმეთა მიერ, ვითარცა თავადი უფალი იტყვს, ვითარმედ: „მე კაცთაგან წამებასა არა მოვიღებ, არამედ საქმენი, რომელნი მომცნა მე მამამან, იგინი არიან, რომელნი წამებენ ჩემთვის“.¹ და იხილე, ვითარ ესრეთცა უმჯობესს იყო, რამეთუ ვინაჲთგან მცირე ნაბერწყალი დაადგო, მეყსეულად საწმილი იგი აღეტყინა. რამეთუ რომელნი-იგი პირველ არა ისმენდეს სიტყუათა მათ, უკუანადასკნელ იტყოდეს, ვითარმედ: „ყოველი, რომელი თქუა იოვანე მისთვის, ჭეშმარიტი იყო“.² და მერმე კუალად უკუეთუმცა მიმოვიდოდა და ქადაგებდა მას, ჰგონებდესმცა, ვითარმედ კაცობრივითა რაჲთმე მოსწრაფებითა იქმს საქმესა ამას, და არამცა სარწმუნოდ აქუნდა წამებდა მისი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „ესმა მისი ორთა მათ მოწაფეთა მისთა, იტყოდა რაჲ იგი მას, და მისდევდეს იესუს“ (1,37).

¹ შდრ. იოან. 5,34,36. ² იოან. 10,41.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: სხუანიცა იყვნეს მონაფენი იოვანესნი, გარნა იგინი არა ოდენ არა შეუდგეს, არამედ მოშურნეცა იყვნეს მისა მიმართ და იტყოდეს: „რაბი, რომელი-იგი იყო შენ თანა წიაღ იორდანესა, რომელსა შენ ეწამე, აჰა იგი ნათელ-სცემს, და ყოველნი მივლენან მისა“. ¹ და კუალად დრტკნვიდეს, ვითარმედ: „რადსათჳს ჩუენ ვიმარხავთო, და მონაფენი შენნი არა იმარხვენ?“ ² ხოლო ესენი იყვნეს ყოველთა უმჯობეს და არარად ესევეითარი შეემთხვა, არამედ ვითარცა ესმა მისთვის, მეყსეულად შეუდგეს მას. ხოლო შეუდგეს მას, არა თუ რადთამცა მოძღუარი შეურაცხ-ყვეს, არამედ უფროდსად, რამეთუ ჰრწმენა სიტყუად მისი. და ესმა რად, ვითარმედ იგი ნათელ-სცემს სულითა წმიდითა, შეუდგეს მას, რადთამცა ცნეს, თუ რად აქუს უმეტესი იოვანესა. და იხილე მოსწრაფებად მათი კრძალულებითურთ, რამეთუ არა მოუჭდეს მეყსეულად იესუს და ჰკითხეს მალალთა რათმე და დიდთა საქმეთათჳს წინაშე ყოველთასა, არამედ ისწრაფეს თჳსაგან სიტყუად მისა, რამეთუ იცოდეს, ვითარმედ მოძღურისა მათისა სიტყუანი ჭეშმარიტ იყვნეს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„იყო ანდრია, ძმად სიმონისი, ერთი ორთაგანი, რომელთა ესმა იოვანესგან, და მისდევდეს მას“ (1,40).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რადსათჳს მეორისა მისცა სახელი არა გუაუნყა? რამეთუ ვიეთნიმე იტყვან, ვითარმედ თვთ იოვანე იყო მახარებელი, აღმწერელი ამის სახარებისად, რომელი შეუდგა. მაშინ ხოლო არად საჭმარ იყო ამას ადგილსა თქუმად სახელისად მის, რამეთუ ანდრიადს სახელისა თქუმად საჭმარ იყო, რამეთუ ქუემორე უწოდს იგი ძმასა თჳსსა. და კუალად რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: ჰრქუა იესუ სიმონ-პეტრეს: „შემომიდეგ მე, და გყვნე თქუენ მონადირე კაცთა“, ³ და მას არა უცხოოდ აღუჩნდა სიტყუად ესე, რადთა სცნა, ვითარმედ მიეღო სარწმუნოებად მისი პირველითგან ძმისა მისისაგან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მოიქცა იესუ და იხილნა იგინი, მი-რად-სდევდეს, და ჰრქუა მათ: რასა ეძიებთ?“ (1,38).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ამის მიერ გულისხმა-ვჰყოფ, ვითარმედ არა უსწრობს ღმერთი ჩუენთა განზრახვათა ნიჭითა თჳსითა, არამედ რაჟამს ჩუენ ვინყოთ ნებებად კეთილისა, მაშინ იგი მრავალთა ნიჭთა მისთა მოჰფენს ჩუენ ზედა. „რასა ეძიებთო?“ რად არს სიტყუად ესე? რომელმან-იგი იცნის გულისზრახვანი კაცთანი და დაფარულთა მხედველ არს, იგი ჰკითხვიდა? არამედ არა თუ ამისთვის ჰკითხვიდა, რადთამცა ცნა (რამეთუ რად უჭმდა მას ამისთვის კითხვად?), არამედ ჰკითხა, რადთამცა ესრეთ უმეტეს მისცა კადნიერებად. და ღირს-ყვნა სიტყუად და

¹ იოან. 3,26. ² შდრ. მათ. 9,14; მარკ. 2,18; ლუკ. 5,33. ³ მათ. 4,19; მარკ. 1,17; შდრ. ლუკ. 5,10.

გულნი მათნი მხიარულ-ყვნა, რამეთუ იყვნეს მისა უმეცარ და უეჭუე-
 ლად ჰრცხუენოღამცა სიტყუად, რამეთუ დიდად აქუნდა იგი სიტყუსა
 მისგან მოძღურისა მათისა, და ამისთვის ჰკითხა, რათამცა დაჰჴსნა შიში
 მათი და სირცხვლი და რიდობად. ხოლო მათ არა შედგომითა ოდენ, არა-
 მედ სიტყვთაცა მათითა გამოაცხადეს სურვილი, რომელი აქუნდა მისა
 მიმართ, რამეთუ ვიდრე არარად ასმიოდა მისგან, არცა ესნავა, მოძღუ-
 რად უწოდდეს და მონაფეთა თანა დაანესნეს თავნი მათნი და უჩუენნეს,
 ვითარმედ ამისთვის შეგიდევით სწავლად კეთილისა შენ მიერ. ამისთვის
 არცა ადროეს, არცა თქუეს, თუ: ხვალე მოვიდეთ და ვისმინოთ, არამედ
 ისწრაფეს მაშინ სმენად მისგან, რამეთუ იყო მიმწუხრი, ჟამი მეათჴ.¹
 იხილე, ვითარ უჩუენეს მოსწრაფებაჲ. ჰ სიბრძნე იგი ნეტართად მათ და
 სარწმუნოებისა სიმწურვალე! და ამისთვისცა ქრისტემან არა უთხრა სას-
 ნაული სახლისად მის, სადა იყო, არამედ ჰრქუა: **„მოვედით და იხილეთ“**
 (1,39), თუ სადა ვიყოფვი, რათამცა უმეტესად მოიზიდნა და უჩუენამცა,
 ვითარმედ შეუწყნარებინ იგინი. და ამისთვის არცა ჰრქუა, თუ: მოვედით
 ხვალე და ისმინოთ, არამედ ვითარცა თვსთა მეგობართა და მეცნიერთა
 ჰრქუა: **„მოვედით და იხილეთ“**. ხოლო ვითარ იტყვს სხუასა ადგილსა,
 ვითარმედ: „ძესა კაცისასა არა აქუს, სადამცა თავი მიიდრიკა“,² და აქა
 იტყვს, ვითარმედ: **„მოვედით და იხილეთ“**, სადა ვიყოფვი? არამედ მუნ
 ამას მოასწავებდა, ვითარმედ არა აქუს თვისი სახლი და ტაძარნი, და არა
 თუ მას მოასწავებს, თუ სახლსა შინა არა დადგებოდა. და დაადგრეს
 უკუე მონაფენი იგი მას ღამესა მის თანა და ისწავნეს მისგან ერთსა
 ღამესა სწავლანი ესრეთ, ვიდრელა გან-რად-თენა, ორნივე სხუათა მას-
 ნავლელ იქმნეს.

სწავლად იტ

ვითარმედ ყოველივე ჟამი მარჯუე არს საღმრთოთა სიტყუათა სმენად, და რათა ვივლტოდით მავნებელთა ზრახვათაგან

ამისთვის უკუე ვისწრაფოთ, რათა ყოველივე საქმჴ გარეწარად
 გუაქუნდეს სმენასა თანა საღმრთოთა საქმეთა და სიტყუათასა, და ნუ-
 ცამცა ერთი ჟამი გუაქუს უჟამოდ საქმისა ამისთვის, არამედ გინა თუ
 უცხოთა სახლსა ჯერ-იყოს მისლვად, ანუ თუ უცნაურთა კაცთა თანა
 ზრახვად, ნურარასმცა ზედა უდებ ვიქმნებით. რამეთუ თითოეულთა
 საქმეთა ამის სოფლისათა აქუნდინ თვისი ჟამი, ხოლო სწავლისა
 საღმრთოჲსა ყოველივე ჟამი ჟამცა არს, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ:

¹ შდრ. იოან. 1,39. ² მათ. 8,20; ლუკ. 9,58.

„შჯულსა უფლისასა ზრახავნ იგი დღე და ღამე“.¹ და ჰურიათა მოსე მარადის ამისი ქმნად უბრძანა, რამეთუ რაოდენცა შევიდოდის საღმრთოდ სწავლად სულსა შინა, ესოდენცა განამტკიცებს და განანათლებს მას. ხოლო ჩუენ ამათა და ბოროტთა და სულისა მავნებელთა ზრახვათა ყოველი ჟამი ჟამად გუაქუს, და განთიად და შუადღე და მიმწუხრი და ღამით მას ვიქმთ და ადგილთა განვანესებთ ცუდისა მის ზრახვისათა, ხოლო საღმრთოდ სწავლად უკუეთუ ერთ ანუ ორგზის გუესმეს დღესა შინა, განვძღვებით და მოგუენწყინების. რად არს უკუე მიზეზი ამის საქმისად? გარნა ესე, რამეთუ ბოროტად უძღურ არს სული ჩუენი, და ბუნებითი გულისთქუჲმად მისი, რომელი მისცა ღმერთმან გულისთქუჲმად კეთილთა საქმეთა, და ჩუენ ბოროტთა მიმართ მიცვალეთ, და ამისთჳს არღარა სურის სულიერისა მის საზრდელისათჳს, ხოლო ესე დიდისა სენისა სასწაული არს, რაჟამს საზრდელისათჳს არა სწადოდის.

და უკუეთუ ჯორციელად დიდისა სენისა სახც არს, არა უფროსად სულსა ზედა იყოსა ესრეთ? არამედ ვითარ შეუძლოთ დასწნილისა მის განძლიერებად? გარნა ესრეთ: ზედადსზედა წურთითა სიტყუათა მათ სანინაღსწარმეტყუელოთა და სამოციქულოთა და სახარებისათა და სხუათა ყოველთა სწავლათა, და მაშინ ვცნათ, ვითარმედ ფრიად უმჯობცს არს მათი მიღება, ვიდრელა არანმიდათა ჭამადთა, რამეთუ ესრეთ უწოდ მე ყოველსა მავნებელსა და ცუდსა ზრახვასა. და მითხარლა, რად უმჯობცს არს: რადთა უბანთა და ქალაქთა და ლაშქართა და ბრძოლათათჳს ვზრახვიდეთ, ანუ საქმეთათჳს ზეცისათა, და თუ რად ყოფად არს ჩუენდა, გან-რად-ვიდეთ ამიერ სოფლით? ანუ რად უმჯობცს არს: რადთა მოყუსისა საქმეთა ვიტყოდით და მას ძკრსა უზრახვიდეთ, ანუ უკუეთუ ანგელოზთათჳს და სათნოებათათჳს ვიტყოდით, რომელი-იგი ჩუენდა სარგებელ არს ფრიად? არამედ იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: საღმრთოთა მათ საქმეთათჳს რაჟამს ერთგზის და ორგზის ვთქუათ, ყოველსავე აღვასრულებთ და არღარად გუაქუს სხუად, რად ვთქუათ, და მათვე სიტყუათა თქუჲმად გუენწყინების. ხოლო რად არს ამათა მათ ზრახვათათჳს, ამას არა გულისხმა-ჰყოფთა? არამედ ყოველნი დღენი ცხორებისა თქუენისანი მას შინა წარაგენით, და ჯერეთ სიტყუათა მათ მავნებელთა და ცუდთა პირი ვერ აღასრულეთა?

ხოლო რად ვთქუა უძკრესთა მათთჳს საქმეთა, რომელნი მგოსანთა და ხუმართა და მოკიცხართა წარმოადგენენ ზრახვასა შინა მათსა? და სასამენელთა თჳსთა შეაგინებენ, სულთა განხრწნიან, გონებასა კაცობრივსა განაწყებენ ბოროტთა მათ სიტყუათა მიერ და ყოველისა ბოროტისა სახესა თჳსთა გონებათა შინა შემოიკრებენ; ხატნი ბოროტნი გულ-

¹ ფსალმ. 1,2.

თა შინა მათთა დაემკვდრებიან; მჭურვალეება სიძვისაჲ ჳორცთა მათ-
თა შინა აღეტყინების, რაჟამს დედაკაცი მეძავი შორის შემოიყვანიან.
და იტყუნ იგი სიტყუათა მათ ბილნთა და იქმნ სახეთა მათ ბოროტთა,
იდუღებნ თუალთა, უფროჲს მახვლისა აღლესულისა მომწყლველ სული-
სა არნ პირი მისი, თმანი მისნი ეშმაკისა მსგავს იყვნიან, და ღანუნი მისნი
– ეშმაკისაებრ მრავალღონე მავნებელ.

არამცა უკუე გევნოა ჩემთაცა სიტყუათაგან? არამედ ნუ გრცხუენინ
თქუამად, რამეთუ ბუნებაჲ ჩუენი, ბოროტსა ზედა მიდრეკილი, ეძიებს
ესევითართა საქმეთა და სმენისაგანცა ევენების. არამედ უკუეთუ ჩემთა
სიტყუათაგან და წმიდასა ეკლესიასა შინა მდგომარეთა სმენით ოდენ სა-
ვენებელ ჩანს სახე ამათ სიტყუათაჲ და ჳსენებაჲ საქმეთაჲ მათ, რაჲ ყო-
ფად არს მათა, რომელნი ურცხვნოდ პირსა მას ბოროტთასა ჰხედვენ?
გარნა ნუუკუე თქუას ვინმე თქუენგანმან, ვითარმედ: უკუეთუ ვითარცა
იტყუ, და ბუნებაჲ ჩუენი მას ეძიებს, ჩუენ რად გუაბრალობ? არამედ არა
თუ ბუნებასა თვთ აქუს სიყუარული ბოროტთაჲ, არამედ ჩუენ ვყავთ
იგი ესრეთ. და მერმე დაღაცათუ ესე სუბუქირე ბრალი არს ჩუენ ზე-
და და არა დიდი, რომელ გულისთქუამად გუაქუს ბოროტისაჲ, არამედ
ხედვად საქმეთაჲ მათ ნებითა ჩუენითა არს. და ამისთჳს ბევრეულთა
ბოროტთა ღირს ვართ, რამეთუ ცეცხლისაგანცა დაწუვად ბუნებითი
არს, რაჲთა უკუეთუ მივეახლნეთ, დავინუნეთ, არამედ ბუნებაჲ იგი
ვერ გუმძლავრობს, რაჲთამცა ცეცხლსა შთავცკვენით. უკუეთუ კულა
შევიდეთ, ჩუენი არს ბრალი და არა ბუნებისაჲ. და ამისთჳს გევედრები,
ნუ შთავსთხევთ თავთა ჩუენთა ბოროტთა მათ შინა, ნუცამცა ნებსით
შთავცკვით ცეცხლსა, რაჲთა არა უნებლიაჲთ შთაგუყარნენ ცეცხლსა
მას, განმზადებულსა ეშმაკათჳს. ხოლო ღირსმცა ვართ ყოველნი გან-
რომად ბოროტთაგან და მისლვად წიაღთა აბრაჰამისთა მაღლითა და
კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ
და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და
მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი ით

სიტყუაჲ ესე: „პოვა მან პირველად ძმაჲ თჳსი სიმონ და ჰრქუა მას: ვპოვეთ მესია, რომელ არს თარგმანებით: ქრისტჳ. და მოიყვანა მან იესუსა“ (1,41-42).

თარგმანი: ღმერთმან დაჰბადა რაჲ დასაბამსა კაცი, არა უტევა იგი მარტოდ, არამედ მისცა მას შემნედ დედაკაცი, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ ფრიადი სარგებელი იქმნებოდა ერთობისა მისგან. დაღაცათუ ქველისმოქმედებაჲ იგი დედაკაცმან მან ბოროტად იჴმარა, არამედ უკუეთუ ბუნებაჲ ვინ გულისხმა-ყოს კეთილად, ფრიადი სარგებელი პოვოს ერთობისა მისგან. და არა ცოლსა ზედა და ქმარსა ოდენ პოვოს ესე სარგებელი, არამედ ძმანიცა თუ ვინ იყვნენ, ეგრეთვე არს. ამისთვისცა წინაღსწარმეტყუელი იტყჳს, ვითარმედ: „რაჲ-მე კეთილ, ანუ რაჲ-მე შუენიერ, არამედ დამკვდრებაჲ ძმათაჲ ერთაჲ?“¹

ამისთვისცა ქალაქები და დაბნები აღეშენა, რაჲთა ერთბამად ვიყოფოდით არა ჴორციელად ოდენ, არამედ წესითაცა და საკრველითა სიყუარულისაჲთა, რამეთუ ვინაჲთგან უძღურ ვართ და თვთოეული თავსა თჳსსა ვერ აცხოვნებს, ამისთვის განაგო ღმერთმან, რაჲთა ერთიერთსა შევეწეოდით და ნაკლულევანებასა ერთმანერთისასა აღვასრულებდეთ. მენება, რაჲთამცა განვაგრძვე სიტყუაჲ ამის პირისაჲ, რაჲთამცა გამოვაჩინე, თუ რაოდენსა ზედა სარგებელ არს ჩუენდა ერთობაჲ, არამედ სხუასა სიტყუასა თქუმად ვისწრაფი, რომლისათჳსცა ესე ყოველი ვთქუ. რამეთუ ანდრია დადგა რაჲ მას ღამესა ქრისტეს თანა და ისწავა, რაჲ-იგი ისწავა, არა დამალა შორის თავსა თჳსსა საუნჯჳ იგი, არამედ მირბიოდა და მისცა ძმასაცა თჳსსა კეთილთა მათგან, რომელნი თვთ მიეხუნეს, და ჰრქუა მას: „ვპოვე მესია, რომელ არს თარგმანებით: ქრისტჳ“. ჰხედავა, თუ ვითარი სწავლაჲ ისწავა ერთსა ღამესა, რომელ იცნა ჭემმარიტად ქრისტჳ? გამოაჩინა ან აქა სიბრძნეცა იგი მიუნდომელი მოძღურისაჲ, რომელმან ესრეთ დაარწმუნა ჭემმარიტებაჲ, და გამოაჩინა თჳსიცა გულსმოდგინებაჲ, და ვითარმედ პირველითგან ამას ზრუნვიდეს და ამას მოელოდეს, რამეთუ ესე სიტყუაჲ სულისაჲ არს, რომელი მოელინ მოსლვასა მას მისსა ადრითგან, და იხილის რაჲ იგი, იხარებნ, რამეთუ აღესრულა მოლოდებაჲ მისი, და ახარებნ სხუათაცა. ესე არს განგებაჲ ძმათა კეთილთაჲ, ესე არს სიყუარული თჳსებისაჲ, ესე არს სულისა სიკეთე, რაჲჟამს ისწრაფდეს სხვასაცა სარგებელისათჳს.

იხილე პირველითგან კეთილი იგი და მორჩილი პეტრეს გონებაჲ, რამეთუ მეყსეულად ჰრწმენა და მივიდა იესუსა, და მოიყვანა იგი ძმამან

¹ ფსალმ. 132,1.

მისმან უფლისა, რადთა მან ყოველივე კეთილი ასწაოს მას და ასუას წყაროდსა მისგან უკუდავებისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„მიჰხედა მას იესუ და ჰრქუა: შენ ხარ სიმონ, ძმ იონაფსი, შენ გენოდოს კეფა, რომელი ითარგმანების: კლდე“** (1,42).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იწყებს აქა გამოჩინებად საქმეთა მათ ღმრთეებისათა და გამოცხადებად მისა მცირედ-მცირედ წინადასწარმეტყუელებით; ეგრეთვე ნათანაელს ზედა ქმნა და კუალად დედაკაცსა მას ზედა სამარიტელსა, რამეთუ არა უდარწს სასწაულთა განაკურვებენ კაცთა წინადასწარმეტყუელებანიცა; რამეთუ სასწაულნი მრავალგზის ურწმუნო-ყვნეს და იტყოდეს, ვითარმედ: „ბელზებულითა განასხამს ეშმაკთა“,¹ ხოლო წინადასწარმეტყუელებისათს არარად სადა თქუმულ არს ესევეთარი. პეტრეს და ნათანაელს ზედა უკუე აჩუენა წინადასწარმეტყუელება, ხოლო ანდრიას და ფილიპეს ზედა არა, რამეთუ ანდრიას და მისთანასა მას აქუნდა სიმტკიცე იოვანეს წამებისაგან, და ფილიპეს კუალად ჰრწმენა, ჰხედვიდა რად, მუნ მდგომარეთა ვითარ ჰრწმენა, არამედ პეტრეს უწინადასწარმეტყუელა და ჰრქუა: „შენ ხარ სიმონ იონაფსი“. საცნაურისა მისგან უცნაური იგი სარწმუნო-უყო მას, რადთა ცნას, ვითარმედ რომელმან სახელი მამისად ცნა, არამცა ყოფადიცა იგი იცოდაა? ესრეთ უკუე მარადის წინადასწარმეტყუელებათა მიერ იდიდების ღმერთი, რამეთუ ესე საქმე მარადის ღმრთისად არს, რომლისად ვერ ძალ-უც ეშმაკთა ბაძვად; დაღაცათუ ფრიად ისწრაფდენ სასწაულთათს, ნუუკუედა იქმოდინ უცნებითა, ხოლო წინადასწარცნობასა ყოლად ვერ შემძლებელ არიან, და უკუეთუ სადა ქმნან, იჭვთ და შეტყუვილით იქმან, ხოლო ჭეშმარიტებად არარად იციან. ხოლო პეტრე არარად მიუგო უფალსა, რამეთუ ჯერეთ არა იცნობდა მას კეთილად; რამეთუ ქრისტემანცა არა ჰრქუა ჯერეთ, თუ: „მე გინოდო კლდედ. ამას კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესია“, არამედ: „შენ გენოდოს კეფა“, რამეთუ ჯერეთ სიმდაბლით ეტყოდა და დიდსა მას ჳელმწიფებასა თქსსა არა გამოაჩინებდა. ხოლო რაჟამს კეთილად ასწავა ღმრთეებისა თქსისა ძალი, მაშინ ჳელმწიფებით ეტყოდა: „შენ გენოდოს კლდე, და ამას კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესია“.² და სიმონს უკუე პეტრე უწოდა, რომელ არს კლდე, ხოლო ძეთა ზებედესთა – ძედ ქუხილისა, რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ იგი არს, რომელმან ძუელსა შჯულსა შინა უწოდა სახელები: და აბრაამს უწოდა აბრაჰამ და იაკობს – ისრაჴლ; და მრავალთა შობითგან უწოდა სახელები, ვითარ ისაკს და სამსონს და იოვანეს, და მრავალთა შემდგომად მშობელთა მიერ წამებისა, ვითარცა თავადსა ენება. და თვთოსახე იყო მაშინ სახელები, ხოლო ან ჩუენ ერთი გუაქუს ყოველთა სახელი, უზეშთაესი ყოვლისად,

¹ შდრ. მათ.12,24; მარკ. 3,22; ლუკ. 11,15. ² მათ. 16,18.

რამეთუ ქრისტეანე გუენოდების და შვილ ღმრთისა და მეგობარ უფლისა და გუამ ქრისტესა, რამეთუ კმა არს ესე სახელი უფროს მათ ყოველთა განფრთხობად ჩუენდა და მოგებად სათნოებათა.

სწავლად ით

რადთა კეთილად ვიწმარებდეთ სიმდიდრესა და არა ბოროტად

ნუმცა უკუე ვიქმთ საქმეთა უღირსთა ჩუენისა ამის სახელისათა, რომელთა-ესე ქრისტესად გუენოდების, რამეთუ პავლე ესე ესრეთ გკნოდა, ვითარმედ: „თქუენ ქრისტესნი ხართო“.¹ გულისხმა-ვეკოთ სახელისა ამის სიმაღლწ, რამეთუ უკუეთუ ვისმე მეფისად ანუ ერისთვისად ენოდებოდის, დიდად აქუს პატივად, რომელ მისად ენოდების. მაშა ჩუენ, რომელთა ზედა არა მეფისა და მთავრისა მიწისაგანისა სახელი ნოდებულ არს, არცა ანგელოზისა და მთავარანგელოზისა ანუ ქერობინისა, არამედ თავადისა ყოველთა მეუფისა ღმრთისად, არა დავდვათა სული ჩუენი სიკუდილად, რადთა არა შეურაცხად გამოჩნდეს ჩუენი იგი სახელი? არა ჰხედავა, მვედართა მათ, გარემოვს მეფისა მდგომარეთა, რაოდენი პატივი აქუს? ხოლო ჩუენ ღირსქმნულ ვართ მახლობელ ქრისტესა ყოფად, არა ვითარცა-იგი მეფისა, არამედ ვითარცა გუამი მახლობელ არს თავსა, და არა ყოვლით კერძო ჯერ-არს მოსწრაფებად, რადთა მსგავს ქრისტესა ვიქმნეთ?

ხოლო უკუეთუ ქრისტეს ბაძვად გუნებავს, ისმინეთ, რასა იტყვს იგი, ვითარმედ: „მელთა ჯურელი უჩნს და მფრინველთა ცისათა საყოფელი, ხოლო ძესა კაცისასა არა აქუს, სადამცა თავი მიიდრიკა“.² და ჯერ-იყო ჩუენდაცა ესრეთ ყოფად, არამედ რადთა ესე დაუტევო თქუენისა უძღურებისათვს და ვითხოვო თქუენგან სუბუქი საქმწ, რადთა არა ესრეთ ფრიად მოყუარე იყვნეთ საფასეთა, და ვითარცა მე უძღურებისა თქუენისათვს სრულსა მას სათნოებასა არა ვითხოვ თქუენგან, ეგრეთვე თქუენ განემორენით ფრიადსა მას უკეთურებასა და ნუ მონა მონაგებთა თქუენთა იქმნებით, არამედ უფალ მათდა იქმნენით; რამეთუ საწმარ ამისთვს ენოდების საფასეთა, რადთა ვიწმარებდეთ, რამეთუ დამარხვად მონისად არს, ხოლო წმარებად – უფლისად.

არა თუ ამისთვს მოგუეცნეს საფასენი, რადთა დავჰფლათ ქუეყანასა შინა, არამედ რადთა განუყოთ, რომელთა-იგი უწმედეს. და უკუეთუმცა უნდა ღმერთსა დაფლვად ოქროსად, არამცა მოეცა იგი კაცთადა, არამედ დაეტევამცა იგი სიღრმეთა შინა ქუეყანისათა; ხოლო მოგუცა იგი,

¹ გალ. 3,29; 1 კორ. 3,23; შდრ. რომ. 1,6. ² მათ. 8,20; ლუკ. 9,58.

რადთა ურთიერთას მივსცემდეთ. უკუეთუ კულა ვჰმარხვიდეთ მას, არ-
ლარა უფალ მისა ვართ, არამედ მონა. და უკუეთუ ამისთვის ჰმარხავ,
რადთა განმრავლდეს, იხილე, რამეთუ ვაჭარნიცა განაბნევენ ოქროსა,
რადთა უმეტესი შემოიკრიბონ, და ნავად შევლენ და შორთა ქუეყანათა
წარვლენ, რადთა განაბნიონ ოქროდ მათი და უმეტესად შეიძინონ; და მუ-
შაკნი განაბნევენ იფქლსა მინასა შინა, რადთა მრავალნილად მოილონ, და
შურებიან მას ზედა მრავალ ჟამ. ხოლო შენდა არცა ნავი საჯმარ არს,
რადთა უცხოთა ქუეყანათა წარხვდე, არცა შეუღლებად ჯართად მოწნ-
ვად ქუეყანისა, არცა ზრუნვად წკმისათვს, ანუ შიში სეტყვსად, გინა აღ-
ძრვად ზღვსად, ანუ შიში კლდეთაგან ზღვსათა; არამედ მას ვაჭრობასა და
მუშაკობასა ერთი უჯმს, – რადთა განაბნიო საფასე, – და სხუად ყოვე-
ლივე მან მუშაკმან ქმნას, რომლისათვს იტყვს ქრისტჳ, ვითარმედ:
„მამად ჩემი მუშაკი არს“. ¹ ვითარ უკუე არა ბოროტ არს, უკუეთუ ესე
სადა უშრომელად მოგუეცემის, ყოველნივე ამას ზედა უდებ ვიყვნეთ, და
სადა-იგი ფრიადი არს შრომად და ზრუნვად და უცნაურ არს, თუ იქმნასა,
თუ არა, და მუნ ყოველსავე მოსწრაფებასა ვაჩუენებთ? ნუ, გვედრები,
ნუ ვართ ესრეთ უდებ ჩუენისა ცხორებისათვს, არამედ სადა-ესე შრო-
მად არა ფრიად არს და სარგებელი მრავალ, მას ვეძიებდეთ, რადთა
საუკუნეთა კეთილთა მივემთხვნეთ მადლითა და კაცთმოყუარებითა
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის
დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე,
ამენ.

¹ იოან. 15,1.

თაზი კ

სიტყუაჲ ესე: „ხვალისაგან უნდა განსლვად გალილეად, და პოვა ფილიპე და ჰრქუა მას: მომდევდი მე! ხოლო იყო ფილიპე ბეთსაიდით, ქალაქისაგან ანდრიაჲსა და პეტრესა“ (1,43-44).

თარგმანი: იტყვს უფალი, ვითარმედ: „ყოველი რომელი ეძიებდეს, პოვოს“.¹ და ამისთვისცა პოვა ფილიპე მონფობაჲ ქრისტესი, რამეთუ ვინაჲთგან ანდრიას იოვანეს მიერ ასმიოდა, ხოლო პეტრეს – ანდრიაჲსგან, არამედ ამას არავისგან ასმიოდა, გარნა ოდეს ესმა უფლისა სიტყუაჲ, და მეყსეულად შეუდგა და ქადაგ მისა იქმნა, და ნათანაელ მოაქცია, რამეთუ ჰრქუა მას, ვითარმედ: „რომელი დაწერა მოსე შჯულსა შინა და წინაჲსწარმეტყუელთა, ვპოვეთ“ (1,45). იხილეა, ვითარი სული აქუნდა, რომელი მარადის ინურთიდა სიტყუათა შჯულისათა? ხოლო საკვრველ არს ანდრიაჲსთვის და პეტრესთვის და ფილიპესთვის, და არა ესე ოდენ, რომელ პირველ სასწაულთა ხილვისა ჰრწმენა, არამედ ესეცა, რომელ ესევითარისა უსწავლელისა ადგილისა, რომლისათვის იტყვს, ვითარმედ: „გალილიაჲთ წინაჲსწარმეტყუელი არა აღდგომილ არს“,² და იგინი ესევითარნი გამოაჩინდეს მუნით. გარნა აქაცა ქრისტემან თვისი ძალი გამოაჩინა, რამეთუ ესევითარისა უნაყოფოჲსა ქუეყანისაგან ესევითარნი მნათობნი გამოაჩინნა. ხოლო ვინაჲ ცნა ფილიპე, თუ ესე არს ქრისტე? მე ვჰგონებ, ვითარმედ პეტრეს და ანდრიაჲს მიერ ესწავა, და ამისთვისცა ადრე შეუდგა; ხოლო იტყვს მახარებელი დაბასაცა მისსა, რაჲთა სცნა, ვითარმედ უძღურნი სოფლისანი გამოირჩინა ღმერთმან.

სახარებაჲ: „პოვა ფილიპე ნათანაელ და ჰრქუა მას: რომელი დაწერა მოსე შჯულსა და წინაჲსწარმეტყუელთა, ვპოვეთ: იესუ, ძე იოსებისი, ნაზარეთით“ (1,45).

თარგმანი: ვინაჲთგან ნათანაელ შჯულისმეცნიერი იყო და ჭეშმარიტისა მეძიებელი, ვითარცა ქრისტე წამებს, ამისთვის შჯული და წინაჲსწარმეტყუელნი მოიყვანნა ფილიპე მონამედ, რაჲთამცა ესრეთ დაარწმუნნა, ხოლო უკუეთუ „ძე იოსებისა“ თქუა, ნუ შემფოთნები, რამეთუ ჯერეთ საგონებელ იყო, ვითარმედ ძმ არს იოსებისი. ხოლო ვითარცა-იგი ანდრია პეტრეს ძლიერად ვერ უქადაგებდა, არამედ ქრისტეს მიმართ მოიყვანა იგი, ეგრეთვე ფილიპე ქმნა; თუ ვითარ იგი არს ქრისტე, ანუ თუ ვითარ ქადაგეს წინაჲსწარმეტყუელთა, არა თქუა, არამედ ოდენ ისწრაფა, რაჲთამცა მოიყვანა იგი ქრისტესა, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ უკუეთუ ესმეს მას სწავლაჲ მისი, არღარა განემოროს მისგან.

¹ მათ. 7,8; ლუკ. 11,10. ² იოან. 7,52.

სახარება: „და თქუა ნათანაელ: ნაზარეთით შესაძლებელ არსა კეთილისა რაჲსმე ყოფად? ჰრქუა მას ფილიპე: მოვედ და იხილე. იხილა რაჲ იესუ ნათანაელ, მიმავალი მისა, და თქუა მისთვის: აჰა ჭემმარიტი ისრაჲლიტელი, რომლისა თანა ზაკუვად არა არს“ (1,46-47).

თარგმანი: ვინაჲთგან თქუა, ვითარმედ: „ნაზარეთით შესაძლებელ არსა კეთილისა რაჲსმე ყოფად?“ ამისთვის აქებს მას. და არა უფროდსად ბრალობად ჯერ-იყო? არამედ არა, რამეთუ ნათანაელ არა თუ უკეთურებით და ურწმუნოებით თქუა სიტყუად იგი, არამედ ვინაჲთგან შჯულისმეცნიერი იყო და აღმოეკითხა წერილთა შინა, ვითარმედ: „ბეთლემს შობად არს ქრისტე“,¹ და ესმა, ვითარმედ: „ნაზარეთით“, ამისთვის დაუკკრდა. არამედ იხილე მისი სიკეთე, რამეთუ არა ჰრქუა ფილიპეს, ვითარმედ: მაცთუნებ და შენ ცთომასა შინა ხარ, არამედ აღდგა და შეუდგა, რაჲთამცა ისწავა ჭემმარიტი; და რომელ-იგი არა შეინყნარა ნაზარეთით მოსლვად მისი, ამით წინადასწარმეტყუელთა სიტყუასა ზედა მტკიცეობად გამოაჩინა, და რომელ მოვიდა ფილიპეს თანა, ამით კეთილად სურვილი თვისი გამოაცხადა, რომელ აქუნდა ქრისტეს მოსლვისათვის, რამეთუ გულისხმა-ყო, ვითარმედ ნუუკუედა ბეთლემს შობილი არს, და ფილიპე არა იცის. ხოლო იხილე, ვითარ სიტყუაჲცა მისი სიბრძნით არს, რამეთუ არა თქუა, ვითარმედ: შეუძლებელ არს, თუმცა ნაზარეთით კეთილი რაჲმე იქმნა, არამედ კითხვისსახედ და სიმშკდით ჰრქუა, ვითარმედ: „ნაზარეთით შესაძლებელ არსა კეთილი რაჲმე ყოფად?“ ხოლო იხილე ფილიპესიცა სიბრძნე, ვითარ, რაჲჟამს იხილა, ვითარმედ არა ჰრწმენა, არცა განეშორა მას, არამედ დაადგრა, ვიდრემდის მოიყვანა, და პირველითგანვე აჩუენებდა სიმტკიცესა მას, რომელი ჰშუენოდა მოციქულთა. ხოლო იესუ იხილა რაჲ ნათანაელ, თქუა: „აჰა ჭემმარიტად ისრაიტიელი“, რამეთუ არს მტყუვარიცა ისრაიტიელი. ხოლო იგი არა ესრეთ იყო, რამეთუ თუალუხუავ იყო საშჯელი მისი და ჭემმარიტი, არა ვითარცა ჰურიათაჲ, რომელთა პირველ ხილვისა მისისა თქუეს, ვითარმედ: ბეთლემს იშვების ქრისტე, და იხილეს რაჲ იგი, თქუეს შურისა მისგან ფრიადისა, ვითარმედ: „არა ვიცითო, თუ ვინაჲ არს“.²

ხოლო ამას პირველ ხილვისაჲცა და შემდგომად ხილვისა ერთი კეთილისა მეძიებელი გონებაჲ აქუნდა და ცნა, ვითარმედ არა ნაზარეთს შობილ იყო, არამედ „ნაზარეველ“ მუნ აღზრდისა მისთვის ეწოდა. ხოლო ქრისტემან არა ჰრქუა მას, ვითარმედ: არა ნაზარეველ ვარ, ანუ თუ: ბეთლემს შობილ ვარ, რამეთუ სხუანიცა მრავალნი შობილ იყვნეს ბეთლემს და არა ქრისტე იყვნეს. არამედ უფალმან სხვთა სახითა უჩუენა,

¹ შდრ. მათ. 2,4-6. ² იოან. 9,29.

ვითარმედ ჭეშმარიტად იგი არს ქრისტე, რამეთუ თქუა რად ნათანაელ, თუ: „**ვინაჲ მიცი მე?**“ (1,48), მიუგო იესუ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: „**პირველ ფილიპეს ვმოზადმდე შენდა, იყავ რად ლელუსა ქუეშე, გიხილე შენ**“ (1,48).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილე კაცი მტკიცე და დანყნარებული. და არა აღზუაენა ქებისა მისგან, არამედ იწყო კითხვად, რადთამცა ცნა, თუ ვინაჲ იცნობს მას. და ჰკითხვიდა იგი, ვითარცა კაცსა, ხოლო იესუ მიუგო მას, ვითარცა ღმერთმან, ვითარმედ: „პირველ ფილიპეს ვმოზადმდე გიხილე შენ ლელუსა ქუეშე“. რამეთუ არავინ იყო მათ თანა, იტყოდეს რად ფილიპე და ნათანაელ, და უფალმან ჰრქუა მას ადგილიცა და ხც და ძალი ფილიპეს სიტყუათად, რადთა ესრეთ გულისხმა-ყოს, ვითარმედ ჭეშმარიტი ღმერთი არს, რომლისათვისცა გულისხმა-ყო, ვითარმედ იგი არს უეჭუელად ქრისტე წინაღსწარმეტყუელებისა მისთვის, დაფარულთა ცნობისა მისისათვის; განიხარა და აღიარა და თქუა: „**რაბი, შენ ხარ ძე ღმრთისაჲ, შენ ხარ მეუფე ისრაჴლისაჲ**“ (1,49). იხილეა სული მოხარული საქმესა ზედა? შენ ხარო, რომელსა გეძიებდი მარადის! იხილეა ჭეშმარიტებაჲ მისი და სიყუარული ღმრთისაჲ?

სწავლად კ

რადთა არა სიტყვთ ოდენ, არამედ საქმითცა გკუარდეს ღმერთი

ეგრეთვე უკუე ჩუენდაცა ჯერ-არს სიხარული, რადთა ღირს ვიქმნნეთ ცნობად ძისა ღმრთისა, ხოლო სიხარული არა გონებითა ოდენ ჯერ-არს, არამედ საქმითაცა, რადთა მცნებათა მისთა ვიქმოდით. და უკუეთუ განვარისხებდეთ მას, ვინაჲ გამოჩნდეს, თუ გვხარის მისთვის? არა ჰხედავთა, ვითარ, რაჟამს მეგობარი ვინმე მოვიდის ჩუენდა და გვხაროდის მისთვის, ვისწრაფდით ყოვლით კერძო ნებისა მისისა აღსრულებად? ხოლო უკუეთუ ნებასა მისსა არა ადვასრულებდეთ, დაღაცათუ ბევრეულგზის ვიტყვთ, თუ გვხარის მოსლვისა მისისათვის, არა ჰრწამს მას სიტყუად იგი. ეგრეთვე, უკუეთუ გამოვაჩინოთ, ვითარმედ ჭეშმარიტად გვხარის მოსლვად მისი, და ნუმცა რას ზედა განვარისხებთ მას, შევამკოთ სახლი იგი, რომელსა შინა შემოვალს, წარმოუდგათ სერი, რომელი მას ჰნებავს. ხოლო რად არს სერი იგი? მან თავადმან თქუა, ვითარმედ: „ჩემი ჭამადი ესე არს, რადთა ვქმნე ნებაჲ მომავლინებელისა ჩემისაჲ“.¹ ვიხილოთ თუ მშვიერი, გამოვზარდოთ იგი, და უკუეთუ წყურიელი, ვასუათ მას. დაღაცათუ მცირე იყოს და უნდო

¹ იოან. 4,34.

მიცემა ჩუენი, შეინირავს იგი გინა თუ გრილსა წყალსა,¹ ანუ თუ ორთა წულილთა,² რამეთუ ვინათგან არა ეჭმარების მას, ამისთვის არცა ეძიებს ფრიადსა, არამედ სიკეთესა გონებისასა. ოდენ გამოვაჩინოთ, ვითარმედ გკყუარს იგი და გკზარის მოსლვად მისი. ვიხილოთ, თუ ვითარ არს იგი ჩუენდა მომართ, რამეთუ სული მისი დადვა ჩუენთვის და შემდგომად ამისა ჩუენვე გუთხოვს. და უკუეთუ მის მიერ მოცემული მას მივსცეთ, ვითარმცა ჩუენი მიგუეცა, ეგრეთ შეინყნარებს.

ვიცი, ვითარმედ ყოველნი ქრისტიანენი იტყვან, ვითარმედ: ვის არა უყუარდეს იგი? და სიტყვთა და გონებითა არავინ უარ-ჰყოფს მას, არამედ არა სიტყვთ ოდენ ჯერ-არს სიყუარული, რამეთუ უკუეთუ სიტყვთ ვიტყოდით, თუ გკყუარს, და საქმით არა ვიქმოდით, ესე კიცხევად არს არა თუ ღმრთისად ოდენ, არამედ კაცთადცა. არამედ საქმით ვაჩუენოთ სიყუარული მისი, რადთა მანცა აღგკარნეს მას დღესა, რაჟამს წინაშე მამისა თვისისა აღიარებდეს ღირსთა, რამეთუ მისი არს დიდებად თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. მათ. 10,42; მარკ. 9,41. ² შდრ. მარკ. 12,42-44; ლუკ. 21,2-4.

თავი კა

სიტყუაჲ ესე: „**მიუგო ნათანაელ და ჰრქუა: რაბი, შენ ხარ ძჳ ღმრთისაჲ, შენ ხარ მეუფჳ ისრაჳლისაჲ. მიუგო იესუ და ჰრქუა მას: რამეთუ გარქუ შენ, ვითარმედ: გიხილე ქუეშე ლელუსა, და გრწამს, უფროდსი ამათსა იხილო**“ (1,49-50).

თარგმანი: ფრიადი მოსწრაფებაჲ გჳჳმს ჩუენ, საყუარელნო, რად-თა სიღრმჳ წმიდათა წერილთაჲ გულისხმა-ვყოთ, რამეთუ ესრეთ უშრო-მელად არა იქმნების გულისხმის-ყოფაჲ მათი, არამედ გჳჳმს ლოცვაჲ მჳურვალჳ და მოსწრაფებაჲ დიდი, რადთა გულისხმა-ვყენეთ სიტყუანი იგი. რამეთუ აჰა ესერა დღესცა არა მცირე საძიებელი აღმოვიკითხეთ, თუ ვითარ, თქუა რაჲ ნათანაელ, თუ: „შენ ხარ ძჳ ღმრთისაჲ“, ქრისტემან მიუგო, ვითარმედ: „რომელ გიხილე შენ ლელუსა ქუეშე, გრწამს ესე, უფ-როდსი ამათსა იხილო“. ხოლო რაჲ არს ამის სიტყუსა საძიებელი? რამეთუ პეტრე შემდგომად ესოდენტა სასწაულთა ხილვისა თქუა რაჲ, ვითარმედ: „შენ ხარ ძჳ ღმრთისაჲ“, ჰნატრის მას უფალი, ვითარმედ: მამისა მიერ მოილე გამოცხადებაჲ ეგე.¹ ხოლო ნათანაელ პირველ სასწაულთა ხილ-ვისა და ყოვლისავე სწავლისა ესევე თქუა, და არარაჲ ესევეითარი ჰრქუა მას ქრისტემან, არამედ ვითარმცა არარაჲ ეთქუა, ესრეთ უზემთაჲისა მიმართ აწუევს მას ქრისტჳ. რაჲ არს ამისი მიზეზი? გარნა ესე, რამე-თუ სიტყუანი ამისნიცა და პეტრესნიცა ერთ იყვნეს, ხოლო გონებითა არა ერთითა თქუეს, არამედ ამან სხვთა გონებითა თქუა და მან – სხვ-თა. და პეტრე აღიარა იგი ძედ ღმრთისა, ვითარცა ჭემმარიტი ღმერთი, ხოლო ესე ჯერეთ ვითარცა კაცსა ჰხედვიდა მას, ამისთჳსცა შესძინა, ვითარმედ: „შენ ხარ მეუფჳ ისრაჳლისაჲ“; ხოლო ძჳ ღმრთისაჲ არა ის-რაჳლისაჲ ოდენ, არამედ ყოვლისა სოფლისაჲ და ყოველთა დაბადებულ-თაჲ მეუფჳ არს. რამეთუ პეტრჳს სარწმუნოებაჲ სრული იყო, ამისთჳს ჰრქუა ქრისტემან, ვითარმედ: „ამას კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესიაჲ“.² ხოლო ამას რამეთუ ჯერეთ ფრიად აკლდა საზომისაგან სარწმუნოებისა, ამისთჳსცა შემდგომი იგი შესძინა და თქუა:

სახარებაჲ: „**რამეთუ გარქუ შენ, ვითარმედ: გიხილე შენ ქუეშე ლე-ლუსა, და გრწამს, უფროდსი ამათსა იხილო. და ჰრქუა მას: ამენ, ამენ გეტყჳ თქუენ: ამიერთგან იხილნეთ ცანი განხუმულნი და ანგელოზნი ღმრთისანი, აღმავალნი და გარდამომავალნი ძესა ზედა კაცისაჲ**“ (1,50-51).

თარგმანი: ჰხედავა, რამეთუ აღამალლებს მას ქუეყანით და ას-წავებს, რადთა არა კაცად შეჰრაცხოს იგი? რამეთუ რომელსა ანგელოზ-ნი ჰმსახურებენ, ვითარმცა იყო იგი კაცი? ამისთჳს თქუა, ვითარმედ:

¹ შდრ. მათ. 16,16-17. ² მათ. 16,18.

„უფროდსი ამისა იხილო“, რომელ არს ანგელოზთა მსახურებაჲ. ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: დიდად გაქუს ესე, † ნათანაელ, და ამისთვის მეუფედ ისრაჲლისა მიწოდე, ხოლო რაჟამს იხილო ანგელოზთა აღსლვად და გარდამოსლვად ჩემ ზედა, მაშინ რად ჰყო? რადამცა ესრეთ დაარწმუნა, რადამცა მეუფედ ანგელოზთა აღიარა იგი, რამეთუ მარადის მოვიდოდეს იგინი მისა, ვითარცა მონანი, ჟამსა მას ჯუარს-ცუმისასა და აღდგომისა და ამაღლებისასა, და რაჟამს იყო უდაბნოს, და ჟამსა მას შობისასა, და სხუად მრავალგზის. ხოლო ამათ სიტყუათა მიმართ ნათანაელ არარად მიუგო, ამისთვისცა ქრისტემან აქამომდე ყო სიტყუად თვისი და დაუტევა, რადთა თვისაგან გულისხმა-ყოს მან ძალი მათ სიტყუათად, რამეთუ ქუეყანასა კეთილსა შინა დასთესა თესლი და დაუტევა, რადთა აღმოეცენოს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „ხოლო მესამესა დღესა ქორწილი იყო კანას გალილეასასა, და იყო დედაჲ იესუდსი მუნ. და მიჰხადეს იესუს და მონაფეთა მისთა ქორწილსა მას“ (2,1-2).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : სხუასა ჟამსა მითქუამს, ვითარმედ გალილესა შინა მეცნიერ იყო იგი, ამისთვისცა მიჰხადეს იგი ქორწილსა მას. ხოლო არა თუ რადმე მალლით გულისსიტყუად აქუნდა მისთვის, არამედ ვითარცა ერთი მრავალთაგანი და ვითარცა მეცნიერი მიჰხადეს, ხოლო მან არარად უღირს-იჩინა, რომელმან-იგი ხატი მონებისად შეიმოსა და მეზუერეთა და ცოდვილთა თანა ჯდის, რამეთუ მარადის ჩუენსა უმჯობესსა განაგებდა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „და ვითარცა მოაკლდა ღვინო, ჰრქუა იესუს დედამან მისმან: ღვინო არა არს აქა“ (2,3).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ვიდრე ნათლის-ღებადმდე უფალსა სასწაული არარად უქმნიეს, არამედ მიერითგან იწყო ქმნად სასწაულთა, რამეთუ სიყრმე-სა მისსა სხუად არარად ექმნა საკვრველი, გარნა, ვითარცა ლუკა იტყვს, ოდეს-იგი ჯდა შორის მოძღუართა ათორმეტისა წლისად და ასწავლიდა და ისმენდა სწავლასა,¹ თუ არა, სხუად არცა ერთი რად უქმნიეს; ამისთვისცა უცნაურ იყო ყოველთა მიერ. ხოლო უკუეთუმცა პირველითგან სასწაულთა იქმნოდა, არამცა უცნაურ იყო, ვითარცა-იგი რაჟამს იწყო ქმნად სასწაულთა, განჯდა სახელი მისი მცირედსა ჟამსა მას შინა ყოველსა ასურეთსა.² არამედ უჯერო იყო მრავლითა სახითა პირველითგან ქმნად სასწაულთად, რამეთუ ურწმუნოცა მრავალნი იქმნებოდეს, ვითარცა-იგი უკუანადსკნელ იქმნეს; არამცა უფროდსად სიყრმისა მისისათვის ურწმუნო იქმნესა? და ჯუარ-ცუმად ადრე ქმნულ იყო, რომელი-იგი არა ჯერ-იყო, არამედ უფალმან სიბრძნითვე ნათლის-ღებადმდე არცა ერთი რად ქმნა სასწაული; ამისთვის უცნაურ იყო.

¹ შდრ. ლუკ. 2,42-47. ² შდრ. მათ. 4,24.

ხოლო დედასა მისსა აქუნდა მეცნიერება დიდებულებისა მისისა და მუცლად-ღებისა მიერ დიდისა მის და საკვრველისა და ქადაგებისა-გან იოვანესისა. და რამეთუ ჟამი იყო გამოცხადებისა მისისა, ამისთვის ჰრქუა აქა ვედრებით, ვითარმედ: „ღჯნო არა არს“, რათამცა ესრეთ გამოცხადნა დიდება ძისა მისისა. ამისთვისცა უფალმან ჰრქუა: **„რად არს შენდა და ჩემდა, დედაკაცო? არღა მონვენულ არს ჟამი ჩემი“** (2,4). ხოლო არა თუ დედასა თვსსა შეურაცხ-ჰყოფდა და ამისთვის ეტყოდა ესრეთ, – ნუ იყოფინ! – არამედ რათამცა ასწავა კეთილად ძალი თვისი, თუ ვინ არს, ანუ ვითარ ჯერ-არს კრძალვად და პატივი მისი. და რათა არა აქუნდეს, ვითარცა სხუათა დედათა ძენი თვისნი, და რამეთუ სადა არა ჯერ-არს, არა უსმინოს, ვითარცა-იგი რაჟამს შორის ერსა იყო და ასწავებდა, და მოვიდეს და ეძიებდეს მას, და თავადმან თქუა, ვითარმედ: „ვინ არს დედა ჩემი? ანუ ვინ არიან ძმანი ჩემნი?“¹ რამეთუ უფალი მარადის უმჯობესსა ყოველთასა განაგებდა და კუალად ამისთვისცა ურჩ ექმნა ამას ადგილსა, რამეთუ არა ენება, რათა დედისა თვისისა სიტყვთა ქმნას სასწაული იგი, რათა არა იჭუეულ იქმნას მრავალთაგან, არამედ ელოდა, რათამცა სახლისა უფალნი იგი ევედრნეს, რათა ესრეთ უეჭუელ იყოს საქმე იგი და საქებელ; და ამის ყოვლისათვის უკუე მიუგო ესრეთ დედასა თვისსა, რათა მასცა ასწავოს ჯეროვანი საქმე, და რათა სასწაული ჯერისაებრ იქმნებოდინ.

სწავლად კა

ვითარმედ ჯერ-არს სათნოებისა მოგებად, და ვითარმედ მშობელთა სინმიღწ ჩუენ არას გუერგების

ხოლო შენ ესე ყოველი გულისხმა-ყავ და კუალად რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „დედაკაცმან ვინმე ღალად-ყო: ნეტარ არს მუცელი, რომელმან გიტკრთა შენ, და ძუძუნი, რომელთა სწოვდ! და უფალმან თქუა: არამედ ნეტარ არიან, რომელთა ქმნან ნებად მამისა ჩემისა“,² გულისხმა-ყავ, ვითარმედ ესრეთ იტყვს, თუ: უკუეთუმცა არა იყო იგი თვთ ჭეშმარიტად დიდ და წმიდა და შემკულ ყოვლითა სათნოებითა, ჩემიმცა შობად არასვე ერგო. და უკუეთუ მარიამის ღმრთისმშობელისა ესრეთ არს, ნულარამცა ვინ იქადის ჩუენგანი, ვითარმედ: ანუ ძე მივის წმიდად, ანუ მამად, ანუ ძმად, ანუ სხუად რამე. რამეთუ უკუეთუ ჩუენ არა შემკულ ვიყვნეთ სათნოებითა, არავინ გუერგოს ჩუენ მას დღესა, გარნა სათნოებანი და სასოებად ღმრთისა. რამეთუ უფლისაცა ნათესავნი იყვნეს მრავალნი,

¹ მათ. 12,48; მარკ. 3,33. ² შდრ. ლუკ. 11,27-28.

თვსნი იგი დედისა მისისანი, არამედ არცა თუ სახელები ვიცით მათი, ხოლო მოციქულნი არა მისნი ნათესავნი იყვნეს, არამედ სათნოებისა მათისათვის ესრეთ დიდად გამოჩნდეს.

და ჩუენცა უკუე ნუმცა ვზუაობთ სინმიდესა ზედა ნათესავთასა, არამედ ჩუენ თვთ ვისწრაფოთ, რადთა სათნო ღმრთისა ვიქმნეთ, რამეთუ ესე უფროდსად დასაშჯელ არს, უკუეთუ მამად გუესუას ნმიდად, ანუ ძვ, ანუ ძმად, და ჩუენ უკეთურნი ვიყვნეთ. ხოლო ამას ყოველსა ვიტყვ ამისთვის, რამეთუ მრავალთა უდებთა რაჟამს ვინ ასწავებდეს სათნოებისათვის, იტყვან, ვითარმედ: მამად ჩუენი და პაპი და ძმად ნმიდანი კაცნი იყვნეს. ხოლო მემცა ვარქუ მას, თუ: უბადრუკო, ესე არს უფროდსად დასაშჯელ შენდა, რომელ ესევითარნი სახენი სათნოებისანი გაქუნდეს, და შენ არა ჰბაძევდი, რამეთუ მარადის მშობელთა სათნოებად დასაშჯელ არს უდებთა შვილთა, ვითარცა იტყვს წინაფსწარმეტყუელი ყუედრებით ისრაჴლისათვის, ვითარმედ: „ცოლისა მიერ ჰმონა ისრაჴლმან და ცოლისა მიერ დაიცვა სინმიდვ“. ¹ და უფალი იტყვს: „აბრაჴამ, მამამან თქუენმან, განიხარა, რადთა იხილოს დღვ ჩემი“. ²

ხოლო ჩუენ, რომელთა ესე ყოველი უწყით, ვისწრაფოთ, რადთა ჩუენითა სათნოებითა სათნო-ვეყვნეთ ღმერთსა, რადთა არა ვესვიდეთ სხუათა სათნოებასა, და მაშინ ვცნათ, ოდეს არღარა გუერგოს. რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ჯოჯოხეთს შინა ვინ-მე აღგიაროს შენ?“ ³ არამედ აქავე შევიწინათ, რადთა საუკუნენი კეთილნი ვპოვნეთ, რომელთა ღირსმცა ვართ მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტვსითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით ნმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ოსე 12,13. ²იოან. 8,56. ³ფსალმ. 6,6.

თაზი კბ

სიტყუაჲ ესე: „რაჲ არს შენდა და ჩემდა, დედაკაცო? არლა მონვენულ არს ჟამი ჩემი“ (2,4).

თარგმანი: აქუს მოძღურებასაცა მრავალი შრომად, არამედ ამის შრომისა თქუენ უფალ ხართ, რადთა ანუ დაგკმძიმოთ, ანუ აღგკსუბუქოთ. რამეთუ უკუეთუ თქუენ გარემიაქცევდეთ სიტყუათა ჩუენთა და არა აღასრულებდეთ მათ საქმით, დაამძიმებთ შრომასა ჩუენ ზედა; უკუეთუ კულა კეთილად აღასრულებდეთ სიტყუათა ჩუენთა, არა შრომად, არამედ სიხარულად გუაქუს საქმწ იგი, რაჟამს ვხედვიდეთ ნაცოფსა სიტყუათა ჩუენთასა. ან უკუეთუ გუნებაგს, რადთა არა საწყინოდ გუაქუნდეს საქმწ ესე, გკჩუენეთ ნაცოფი სიტყუათა ჩუენთად, რადთა შემდგომსაცა სიხარულით აღვასრულებდეთ. რამეთუ არა მცირე საძიებელი გუაქუს დღესცა, ვითარმედ დედამან უფლისამან ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ღკნოჲ არა აქუს“. და თავადმან მიუგო: „რაჲ არს შენდა და ჩემდა, დედაკაცო? არლა მონვენულ არს ჟამი ჩემი“, და მერმე იგივე საქმწ ქმნა, რაჲ-იგი დედამან მისმან ჰრქუა.

ხოლო რაჲ არს სიტყუაჲ ესე, რომელ არა აქა ოდენ თქუმულ არს, არამედ სხუათაცა ადგილთა? რამეთუ იტყკს მახარებელი, ვითარმედ: „ვერ შეიპყრეს იგი, რამეთუ არლა მონვენულ იყო ჟამი მისი“.¹ და კუალად იტყკს, ვითარმედ: „უნდა მის ზედა დასხმად ჳელთად და ვერ შეუძლეს, რამეთუ არლა მონვენულ იყო ჟამი მისი“.² და კუალად იტყკს: „მამაო, მოიწია ჟამი, ადიდე ძწ შენი“.³ რაჲ არს უკუე სიტყუაჲ ესე? რამეთუ ამისთკს მრავალი შემოვკრიბე, რადთა ყოველთათკს ერთი სიტყუაჲ ვთქუა. რამეთუ არა თუ ჟამთა იძულებასა ქუეშე იყო შემოქმედი იგი ჟამთად, არცა ამისთკს იტყოდა, თუ: „არლა მონვენულ არს ჟამი ჩემი“, ვითარმცა ჟამი რადმე უჩნდა და თკნიერ მისამცა ვერ ეძლო ქმნად, არამედ ამას მოასწავებდა, ვითარმედ თითოეულისა ჟამსა თკსსა ჯერ-არს ქმნად, რამეთუ არა ერთბამად იქმოდა ყოველსა, არამედ თითოეულსა ჟამსა თკსსა, რადთა არა უნესოებით იქმნას რადმე; რამეთუ არა ჯერ-იყო, რადთამცა ერთბამად ქმნა შობად და აღდგომად და საშჯელი. რამეთუ დაჰბადა სოფელი, არამედ არა ყოველი ერთბამად: რომელიმე – პირველსა დღესა და რომელიმე – მეორესა დღესა და რომელიმე – მეექუსესა. და კუალად ჯერ-იყო სიკუდილი კაცთად და აღდგომად საშჯელად, არამედ არა ქმნა ღმერთმან ორივე ერთბამად. და კუალად მოეცა შჯული ძუელი და მერმე თკსსა ჟამსა – კუალად ახალი. და ესრეთვე უფალი არა თუ ჟამთა ქუეშე იყო, არამედ ჟამთა წესსა იგი დასდებდა, ვითარცა

¹ იოან. 8,20. ² შდრ. იოან. 7,30. ³ იოან. 17,1.

შემოქმედი მათი. ამისთვისცა აქა თქუა, ვითარმედ: „არლა მონევენულ არს ჟამი ჩემი“. ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, რამეთუ ჯერეთ უფალი უცნაურ იყო შორის ერსა მას, და მონაფენი ანდრია ოდენ და ფილიპე იყვნეს მის თანა, და არცა ქორწილსა მას მყოფთა იცოდეს დიდებად მისი. და ეტყვს უფალი ღმრთისმშობელსა, ვითარმედ: „არა მონევენულ არს ჟამი ჩემი“, ესე იგი არს, ვითარმედ: არლა საცნაურ ვარ შორის ამის ერისა, და ჯერეთ არცა იციან ყოველთა, თუ ღვთა დააკლდა. დაიდუმე უკუე, რომელ იგინი მევედრენენ პირველად, რადთა არა შენითა სიტყვთა ვქმნა, და იჭუეულ იქმნეს სასწაული იგი.

ხოლო რადსათვს თქუა, ვითარმედ: „არლა მონევენულ არს ჟამი ჩემი“, და მერმე იგივე ქმნა, რად-იგი ჰრქუა დედამან? არამედ, ერთად, რადთა არცხვნოს მათ, რომელნი იტყვან, ვითარმედ: ჟამთა ქუეშე იყო იგი. რამეთუ უკუეთუმცა ესრეთ იყო, ვითარმცა ექმნა მაშინ საქმე იგი, რომელ მან თქუა, ვითარმედ: „არლა მონევენულ არს ჟამი ჩემი?“ და კუალად, რადთა არა სრულიად ურჩ ექმნეს დედასა თვსსა, და მერმე, რადთა არა იჭუ უძღურებისა ვის შთაუგდოს. რამეთუ დედამანცა მისმან აუნყა მსახურთა, რადთა მისა მივიდენ, და ჰრქუა, ვითარმედ: **„რადცა გრქუას, მას იქმოდეთ“** (2,5), რამეთუ იცოდა, ვითარმედ არა უძღურებისაგან ურჩ ექმნა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„იყვნეს მუნ ქვისა სარწყულნი ექუსნი, მსგავსად განწმედისა მის ჰურიათადას, რომელთა შთაასხიან საწყაული ორ-ორი გინა სამ-სამი. და ჰრქუა მათ იესუ: აღავსენით სარწყულნი ეგე წყლითა! და აღავსნეს იგინი პირისპირ“** (2,6-7).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არა თუ ცუდად თქუა, ვითარმედ: „მსგავსად განწმედისა მის ჰურიათადას“, არამედ რადთა ვერვინ თქუას, თუ: საღვთისნი სამე იყვნეს სარწყულნი იგი, და თხლვ დაშთომილ იყო. და შე-რად-ვიდა წყალი თხლესა მას, აღერია და იქმნა ღვთა. ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „მსგავსად განწმედისა მის“, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ არაოდეს ყოფილ იყო მათ შორის ღვთა, არამედ აქუნდა იგი მუნ სავსებით წყლითა განწმედისათვს მათისა. ხოლო რად არა ქმნა სასწაული იგი პირველ აღვსებისა მათისა წყლითა, რომელ-იგი უფროდსად საკვრველ იყო? რამეთუ სხუად არს ნივთისა ერთისადა სხუად ნივთად შეცვალეზად, და კუალად სხუად არს ყოვლადვე არაარსისა არსად მოყვანებად. არამედ დაღაცათუ უსაკვრველვს იყო საქმე იგი, გარნა მრავალთამცა უცნებად შეერაცხა საქმე იგი, ამისთვის მსახურთა უბრძანა აღვსებად, რადთა იგინი თვთ მონამე იყვნენ, ვითარმედ წყალი იყო მუნ შთასხმული იგი, და კუალად, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ იგივე არს, რომელი ვახსა შინა წყალსა ღვთად გარდასცვალეზს და წვმისაგან მოსრულსა მას ნივთსა შესცვალეზს ღვთად. ამისთვის ესე ქმნა, რამეთუ რად-იგი მუნ მრავალ ჟამ იქმნების, ქორწილსა მას მეყსა შინა ქმნა იგი.

სახარება: „და ჰრქუა მათ: აღმოავსეთ ან და მოართუთ პურისა უფალსა! ხოლო მათ მოართუეს. და ვითარცა გემოდ იხილა პურისა უფალმან წყალი იგი, რომელი ღვნო იქმნა, და არა იცოდა, თუ ვინა იქმნა, ხოლო მსახურთა მათ იცოდეს, რომელთა აღავსნეს წყლითა, მოუნოდა სიძესა მას პურისა უფალმან და ჰრქუა მას: ყოველმან კაცმან ღვნოდ კეთილი პირველად წარმოდგის, და ოდეს დაითრენიან, მაშინ უჯერცსიცა. ხოლო შენ დაჰმარხე ღვნოდ კეთილი აქამომდე“ (2,8-10).

თარგმანი: უბრძანა, რადთა პურისა უფალსა მოართუან, რომელი იგი არა მთრვალ იყო, არამედ ფრთხილ, რადთა მის მიერ და სიძისა მიერ გულისხმა იქმნეს საქმე იგი და ცხად, რაჟამს იხილეს გემოდ ღვნისად მის ესრეთ კეთილისად; რამეთუ ესევეთარნი იყვნეს ქრისტეს სასწაულნი, ფრიად უაღრესნი ბუნებითანი, და რაჟამს-იგი ასოდ უძღური განკურნის, უშუენიერეს მრთელისა მის ყვის იგი, და აქცა პურისა უფალი და სიძე მონამე იყვნეს სიკეთესა მას ღვნისასა. ხოლო თუ ქრისტეს მიერ იქმნა წყალი ესევეთარად ღვნოდ, მსახურნი იყვნეს მონამე, რომელთა აღავსნეს სარწყულნი იგი წყლითა.

სწავლად კბ ნაყროვანებისათს

მაშინ უკუე წყალი ღვნოდ გარდააქცია იესუ, ხოლო მაშინცა და ანცა არა დასცხრების გონებათა დაწსნილთა და უდებთა შეცვალებად, რამეთუ არიან კაცნი, რომელნი არარადთ განყოფილ არიან წყლისაგან, ესრეთ გრილნი და უდებნი. და ესევეთართა მათ უკუე გონებათა მივართუმიდეთ უფალსა, რადთა გარდააქცინეს წყლისა მსგავსებისაგან სიმტკიცედ ღვნისა, რადთა ძლიერ იყვნენ და სიხარულისა მიზეზ თავთა თქსთათქს და სხუათათქსცა. ხოლო ვინ არიან ესევეთარნი იგი გრილნი? გარნა იგინი, რომელნი არა შეურაცხ-ჰყოფდენ სოფლისა საქმეთა და შუებასა ამაოსა, არამედ ტრფილ არიან დიდებისა და შუებისა წარმავალისა და უმაღლს წყლისა მდინარისა დაუდგრომელისა, რამეთუ მრავალგზის, რომელი დღეს მდიდარ არნ, ხვალე გლახაკ იქმნის, და რომელი დღეს დიდებულ არნ, ხვალე საპყრობილესა შეიყვანის.

და კუალად ნაყროვანი ეგრეთვე წყლისა მსგავს არს, აღმოივსის მუცელი თქსი ძლიერად და მყის დაცალიერდის, რამეთუ ხრწნილება ვითარცა წყალსა უჩინო-ჰყოფნ მას, და მან მეყსეულად კუალად აღმოივსის, და მარადის ვითარცა წყალი დინ იგი. რამეთუ ყოველი საქმეც ამის სოფლისად ბუნებით დაუდგრომელ არს, ხოლო შუებად და ნაყროვანებად არა თვთ ოდენ დის, არამედ დინებასაცა მისსა თანა ძლიერებასაცა

და სინმიდესა სულისასა წარჰრღუნის და ჯორცთა სიმრთელესა დაჰჴსნის. რამეთუ მდინარჴ მძაფრი არა შჴამს ესრეთ კიდეთა თჴსთა, ვითარ მრავალნი ჴამადნი სიმრთელესა, და უკუეთუ სამკურნალოდ მიხჴდე და ჴკითხო, გესმეს, ვითარმედ ყოველთა სენთა მიზეზი მისგან არს, რამეთუ ტაბლად ლიტონი სიმრთელისა დედად არს. ამისთჴსცა მკურნალთა არაგანძლომასა სიმრთელედ უწოდეს, და წერილ არს წიგნთა მათთა, ვითარმედ არაგანძლომად ჴამადითა არს სიმრთელჴ.

ან უკუეთუ ნაკლულევანებად ჴამადთად დედად არს სიმრთელისად, სიმადლრე სამე დედად არს ყოვლისა სენისად, რამეთუ ნიკრისნი და სიბრმენი და თრთოლანი და სიცოფენი და მამაცნი და თავქედნი, გრძელნი და სხუად მრავალი არა ნაკლულევანებისაგან, არამედ ნაყროვანებისაგან არს. ხოლო იხილენ სულისაცა სენნი, რომელნი მისგან იშვებიან: ანგაჴრებად, უდებებად, ბილნებად და ძილი და სხუად ყოველივე ბოროტი. და კუალად გემოცა არა არს ჴამასა შინა მათსა, რამეთუ მარხვად დედად არს გემოვნად ჴამისად, ხოლო სიმადლრე დაჴჴსნის და განჴრყუნის გემოსა ჴამადთასა.

ამისთჴს უკუე, ვინადთგან ესრეთ ბოროტ არს ნაყროვანებად, ვივლტოდით სიმთრვალისაგან და სიმადლრისა და ვიშუებდეთ უფლისა მიმართ, რამეთუ მან მოგუცეს თხოვად გულისა ჩუენისად და საუკუნენი კეთილნი მოგუანიჴნეს, რამეთუ მისი არს დიდებად ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი კბ

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე : **„ესე ქმნა დასაბამად სასწაულთა იესუ კანას გალილეასასა“ (2,11).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ფრიად ისწრაფის ეშმაკი მარადის წარწყმედად ჩუენ-და. ამისთვის ფრიადი მოსწრაფებად გვჭმს, რადთა არა პოვოს ჩუენ თანა ყოვლადვე ადგილი, რადთა არა მცირედ-მცირედ ყოველივე ძალი თვისი ჩუენ შორის დაამკვდროს; რამეთუ ბოროტ არს და უგუნურება, უკუეთუ იგი ესრეთ ისწრაფდეს წარწყმედად ჩუენდა, და ჩუენ არა ვილუნდეთ ცხორებისათვის სულთა ჩუენთაჲსა. ხოლო ესე სიტყუანი ამისთვის ვთქუენი, რამეთუ მეშინის, ნუუკუე შორის სამწყსოსა აღიტაცოს მგელმან ცხოვარი და წარილოს უდბებითა ჩუენითა, რამეთუ უხილავ არს წყლულება სულისაჲ, და არავინ იცის კაცისაჲ, გარნა სულმან მისმან. და ამისთვის სიტყუად ჩემი ყოველთა მიმართ არს, ხოლო თითოეულმან, ვითარცა ენებოს, მიიღენ. რამეთუ მე არა უწყი, რომელი არს სნეულ, ანუ რომელი არს მრთელ, ამისთვის ვიტყვ მრავალსახეთა სიტყუათა: ოდესმე ანგაჰრებისათვის, და კუალად ნაყროვანებისათვის, და მერმე სიძვისათვის, და კუალად მოწყალებისათვის, რადთა ესრეთ თითოეულმან, რომელიცა ენებოს წამალი, მიიღოს, რამეთუ მეშინის, ნუუკუე ერთისა რაჲსმე ვნებისა კურნებასა ვიქმოდი მარადის, და უცნაურად სხუამან ვნებამან მოაკუდინოს ვინმე. ამისთვის თვთოსახეთა სიტყუათა ვიტყვ, რადთა განსწმინდნეთ თავნი თქუენნი ყოვლისაგან ვნებისა და ესრეთ ისმინნეთ სიტყუანი საღმრთონი, რომელნი-ესე დღესცა აღმოვიკითხნით:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ესე ქმნა დასაბამად სასწაულთა იესუ კანას გალილეასასა“ (2,11).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ვიეთნიმე იტყვან, ვითარმედ: არა იგი იყო დასაბამი სასწაულთა მისთაჲო, არამედ კანას ოდენ გალილეასასა იყო დასაბამ სასწაულთა, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „ესე იყო დასაბამი კანას გალილეასასა“. ხოლო ამისთვის არცა ვიცილობი, არამედ ამას დავამტკიცებ, ვითარმედ პირველ ნათლის-ღებისა სასწაული არა უქმნიეს, არამედ შემდგომად ნათლის-ღებისა იწყო ქმნად სასწაულთა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„და გამოაცხადა დიდებაჲ თვისი“ (2,11).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : გამოაცხადა დიდებაჲ თვისი, რაოდენ-იგი მისგან ჯერიყო. უკუეთუ კულა ჰურიათა არა ჰრწმენა, ესე მათისა უკეთურებისა სახე არს, გარნა **„მოწაფეთა მისთა ჰრწმენა“ (2,11)**, რამეთუ მუნ ჯერიყო ქმნად სასწაულისაჲ, სადა სარწმუნოებად მოვიდოდეს მოწაფენი გინა სხუანი ვინმე.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ამისა შემდგომად შთავიდეს კაფარნაუმდ იგი და დედაჲ მისი და ძმანი მისნი და მოწაფენი მის თანა, და მუნ დაადგრა**

არა მრავალ დღე. და მოახლებულ იყო პასექი ჰურიათად. და აღვიდა იერუსალჴმდ და პოვა ტაძარსა მას შინა მოფარდული ზროხათა და ცხოვართა და ტრედთად და მეკერმენი მსხდომარენი. და შექმნა შოლტი საბლისად და ყოველი გამოასხა ტაძრისაგან“ (2,12-15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: შთავიდა დედისა თვისისა თანა კაფარნაუმდ და დაადგრა მუნ მცირედ ჟამ პატივისათჴს მისისა და ესრეთ აღვიდა იერუსალჴმდ და ქმნა მუნ საქმჴ იგი საკვრველი და სავსე ფრიადითა ჴელმნიფებითა, რამეთუ მოფარდულნი იგი ზროხათა და ცხოვართანი და მეკერმენი ყოველნი განასხნა და ჰრქუა მათ: **„ნუ ჰყოფთ სახლსა მამისა ჩემისასა სახლ სავაჴრო“** (2,16); ხოლო სხუად მახარებელი იტყჴს, ვითარმედ: „განასხმიდა და ეტყოდა: ნუ ჰყოფთ სახლსა მამისა ჩემისასა ქუაბ ავაზაკთა“. ¹ ხოლო არა თუ ურთიერთას წინააღუდგებიან მახარებელნი, – ნუ იყოფინ! – არამედ გამოაჩინებენ, ვითარმედ ორგზის ქმნა საქმჴ იგი და არა ერთსა ჟამსა, არამედ ესე შემდგომად ნათლის-ღებისა იყო მცირედითა ჟამითა, ხოლო იგი – ჟამსა ვნებისასა მიახლებულად. ხოლო რადსათჴს ქმნა ესე ქრისტემან, რომელ ესრეთ რისხვით მოუჴდა მათ და შოლტითა განასხნა, რომელ-ესე არაოდეს უქმნიეს, რაჟამს-იგი აგინებდიან და ჰგმობდიან? გარნა ვინაფთგან შაბათსა შინა ეგულეზოდა სასწაულისა ქმნად და სხუათა მრავალთა ესევითართა აღსრულეზად, რომელნი მათ მიერ შჴულისა გარდასლვად შერაცხილ იყვნეს, და რადთა არავის აქუნდეს სიტყუად, ვითარმედ წინააღმდგომ არს მამისა და შჴულისა დამჴსნელ, ამისთჴს ქმნა ესე; რამეთუ ვითარმცა ეგეზოდა, თუმცა რომელმან-იგი ტაძრისათჴს ესეოდენი შური აჩუენა, და ტაძრისა მის მეუფისამცა, რომელი მას შინა იმსახურეზოდა, მისამცა წინააღმდგომ იყო? რამეთუ პირველნიცა იგი ჟამნი, რომელნი შჴულიერად დაყვნა, კმა იყვნეს გამოჩინეზად, ვითარმედ არა წინააღმდგომი არს და დამჴსნელი შჴულისად, არამედ ვინაფთგან იგი ყოველთა დავინყეზად იყო, ამისთჴს ქმნა ესეცა წინაშე ყოვლისა მის სიმრავლისა, რომელი შემოკრებულ იყო დღესასწაულსა, რადთა იხილონ ყოველთა, ვითარმედ მეძიებელი არს პატივისა ღმრთისად, და რამეთუ ყოველსავე აღირჩევდა მონევენად მის ზედა პატივისათჴს სახლისა მის. ხოლო არა თუ საქმით ოდენ, არამედ სიტყუათცა გამოაჩინა ერთობად მისი ღმრთისა თანა, და რამეთუ არა თქუა, თუ: სახლსა წმიდასა, არამედ: „სახლსა მამისა ჩემისასა“. აჴა ესერა მამადცა უწოდა, და არა განრისხნეს, რამეთუ ჰგონებდეს, ვითარმედ ესრეთ ლიტონად იტყჴს, ხოლო ვინაფთგან იწყო დამტკიცეზად სიტყუასა მას, მერმე შეუჴდა მათ შური. ხოლო აწ ჰრქუეს მას, ვითარმედ: **„რასა სასწაულსა გკჩუენებ?“** (2,18). ჴ უგულისხმოებად!

¹ შდრ. მათ. 21,13; მარკ. 11,17; ლუკ. 19,45-46.

რამეთუ სასწაულსა ეძიებდეს დაცხრომად ბოროტისა მის საქმისა და ფრიადი იგი შური კეთილისაა არა აქუნდა სახედ მისისა დიდებულებისა და სათნოებისა. ხოლო მონაფეთა მისთა, რომელნი სულისა სიკეთითა და სინრფოებითა სავსე იყვნეს, მათ მოიქსენეს წერილისაა, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „შურმან სახლისა შენისამან შემჭამა მე“,¹ არამედ მათ არა მოიქსენეს წინადასწარმეტყუელებად იგი და ეტყოდეს: „რასა სასწაულსა მიჩუენებ ჩუენ?“ რამეთუ მწუხარე იქმნეს, რომელ ანგაჰრებისა მათისა მიზეზი დაჰსნად ენება, რადთამცა სიტყუათა მათთა მიერ დააყენეს იგი. ამისთვისცა უფალმან არა მისცა მათ სასწაული, ვითარცა-იგი პირველ, რაჟამს ითხოვდეს სასწაულსა. და უფალმან ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „ნათესავი ბოროტი და მემრუშჳ სასწაულსა ეძიებს, და სასწაული არა ეცეს მას, გარნა სასწაული იონა წინადასწარმეტყუელისაა“.² და მაშინ ცხადად ჰრქუა მათ სიტყუად იგი, ხოლო აქა – იგავითრე. და ამას იქმს მათისა მის უკუანადასკნელისა უგულისხმოებისათვს, რამეთუ ხედვიდა სიბოროტესა გონებისა მათისასა; თუ არა, უკუეთუმცა არ ესრეთ იყო, არცამცა დააყენა ჩუენებად სასწაული, რომელი-იგი თვნიერ მათისა თხოვისა მრავალგზის იქმნ სასწაულთა; ხოლო აქა, ვინაფთგან იხილა უკეთურებად მათი, ამისთვის ჰრქუა მხედველმან მან გონებათამან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა ე: „დაჰქსენით ტაძარი ესე, და მესამესა დღესა აღვადგინო“ (2,19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: მრავალსა იტყვს ესევითარსა, რომელი მაშინდელთა მათ არა საცნაურ იყო, ხოლო შემდგომთა მათ გამოეცხადა. და რადასათვს უკუე ჰყოფსა ამას? რადთა გამოჩნდეს, ვითარმედ პირველითგანვე იცოდა ყოველი ყოფადი, ვითარცა-ესე ამას წინადასწარმეტყუელებასა ზედა იქმნა. და შემდგომად აღდგომისა მისისა მოექსენა მონაფეთა სიტყუად იგი, რომელი ჰრქუა მათ იესუ, ხოლო რომელნიმე მაშინ განკვრვებულ იყვნეს სიტყუასა მას ზედა, და რომელნიმე აცილობდეს და იტყოდეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა ე: „ორმოცდაექუსსა წელსა აღეშენა ტაძარი ესე, და შენ სამსა დღესა შინა აღაშენოა ეგე?“ (2,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ორმოცდაექუსსა წელსა უკუანადასკნელისა მის აღშენებისათვს იტყოდეს, რამეთუ პირველი ოც წელ სრულ იქმნა. ხოლო უფალმან რადასათვს არა გამოაცხადა იგავი იგი და თქუა, ვითარმედ: ჯორცთა ჩემთათვს ვიტყვ და არა ტაძრისათვს,³ არამედ დაიდუმა? რამეთუ იცოდა, ვითარმედ არა შეინყნარებდეს სიტყუასა მას ურწმუნოებისა მათისაგან, რამეთუ, ერთად, აღდგომად ურწმუნოდ აქუნდა, და მერმე, ესეცა არავე ჰრწმენა, თუ ღმერთ არს იგი, რომელ-ესე ორივე მოასწავა უფალმან ერთითა მით სიტყუთა, რომელ თქუა, ვითარმედ: „დაჰქსენით

¹ იოან. 2,17; ფსალმ. 68,10. ² მათ. 12,39; 16,4; ლუკ. 11,29. ³ შდრ. იოან. 2,21.

ტაძარი ესე, და მესამე დღესა აღვაშენო ესე“. რამეთუ ითხოვეს რად მათ სასწაული, ესე ჰრქუა მათ უფალმან ამისთვის, რამეთუ არარად იყო სხუად ესრეთ გამომაჩინებელ, ვითარმედ არა ლიტონი კაცი არს, ვითარ ესე, რომელ სიკუდილსა ესრეთ მძლე ექმნა და მძლავრებად მისი და მძიმე იგი ბრძოლად მისი ესრეთ კეთილად დაჰყვნა. ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: „რაჟამს აღამაღლოთ ძვ კაცისად, მაშინ სცნათ, ვითარმედ მე ვარ“;¹ რაჟამს-იგი აღვდგე და ყოველი სოფელი ჩემდა მოვიზიდო, მაშინ სცნათ, ვითარმედ ამას ყოველსა ვითარცა ღმერთი და ძვ ღმრთისად მხოლოდ-შობილი ვიქმოდე. ხოლო იგინი სავსე იყვნეს უკეთურებითა, ამისთვისცა რომელთამე სიტყუათა უფლისათა ყოვლადვე არა ისმენდეს, და რომელთამე ისმენდეს უკეთურითა გონებითა.

ხოლო ესე საძიებელ არს, თუ ვითარ არა უწყოდეს მონაფეთა, ვითარმედ მკუდრეთით აღდგომად ეგულებოდა? გარნა ჯერეთ მადლსა სულისა წმიდისასა არღა ღირსქმნულ იყვნეს, ამისთვისცა ზედადსზედა ესმოდეს სიტყუანი აღდგომისანი და ვერ გულისხმა-ჰყოფდეს სიტყუათა მათ, არამედ იგონებდეს, თუ რად არიან სიტყუანი იგი; რამეთუ ფრიად საკვრველ არს და უცხო სიტყუად აღდგინებად თავისა თვისსად მკუდრეთით. ამისთვისცა პეტრესცა შეჰრისხნა, რამეთუ არღა იცოდა მან აღდგომისათვის და ეტყოდა, ვითარმედ: „შენდობა იყავნ შენდა, უფალო“.² ხოლო ქრისტემან არა გამოუცხადა პირველ აღდგომისა ძალი სიტყვსად მის, რადთა არა ურწმუნო იქმნენ ამისთვის, რამეთუ საქმცა იგი ფრიად საკვრველ იყო, და უფალსაცა ჯერეთ ვერ ფრიად კეთილად იცნობდეს, თუ ვინ არს. ამისთვის არა გამოუცხადა, ვიდრემდის საქმით აღესრულა სიტყუად მისი, რამეთუ საქმით აღსრულებულსა სიტყუასა არავინ ურწმუნო იქმნების, ხოლო სიტყუასა ოდენ მრავალნი ურწმუნო იქმნებიან. ამისთვისცა, ვინაფთვან სიტყუად მისი საქმით აღესრულა, მაშინ მისცა მათ გულისხმის-ყოფად პირველთქუმულთად მათ სულისა მიერ წმიდისა, ვითარცა იტყოდა, ვითარმედ: „მან გასწაოს და მოგაწსენოს თქუენ ყოველი, რომელსაცა გეტყოდე თქუენ“.³ რამეთუ რომელთა-იგი ღამესა მას შეპყრობისა მისისასა დაუტევეს და ივლტოდეს, ვითარმცა მოიწსენნეს ყოველთა მათ ჟამთა ქმნულნი და თქუმულნი, უკუეთუმცა არა სული წმიდად მოაწსენებდა მათ, რომელ-იგი მოსცა მათ ღმერთმან, და მათ შეინწყნარეს თვისისა სათნოებისა სიკეთითა? რამეთუ პირველად მადლისა მიერ ღმრთისა იქმნა მათ ზედა მოსლვად სულისა წმიდისად ესრეთ მდიდრად და დიდებულად, ხოლო დამჭირვად მადლისად მის მათისა სათნოებისა მიერ იქმნა, რამეთუ მოქალაქობად აჩუენეს ბრწყინვალვ და შრომანი დიდნი და შეურაცხ-ყვეს ცხორებად ესე წარმავალი და კა-

¹ იოან. 8,28. ² მათ. 16,22. ³ იოან. 14,26.

ცობრივსა არარას მიჰხედნეს, არამედ უზეშთაეს იქმნეს მის ყოვლისა და ვითარცა ფრთოსანნი ზეცად აღფრინდეს; ამისთვისცა მიუწდომელად აქუნდა მადლი სულისა წმიდისაჲ.

სწავლად კბ მონყალებისათჳს

მათ უკუე ვჰბადვიდეთ ჩუენცა და ნუმცა დავჰშრეტო ლამჰართა ჩუენტა, არამედ დავიცვნეთ იგინი ბრწყინვალედ მონყალებისა მიერ, რამეთუ ამის ცეცხლისა ნათელი უშრეტ არს. შევკრიბოთ ჭურჭელთა ჩუენტა ზეთი, ვიდრელა აქა ვართ, რამეთუ მუნ არა არს სავაჭროჲ, არცა ვინ მიიღოს სხკსა ვისგან, გარნა ჴელთაგან გლახაკთაჲსა. შევკრიბოთ უკუე აქავე მდიდრად, უკუეთუ გუნებავს სიძისა მის თანა შესლვაჲ და არა გარე დაშთომად, რამეთუ დაღაცათუ ბევრეული სათნოებაჲ წარ-ვჰმართოთ, თჳნიერ მონყალებისა ვერ შევიდეთ სასუფეველსა. არამედ მოვიგოთ იგი მოსწრაფედ, რადთა საუკუნეთა კეთილთა ღირს ვიქმნეთ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი კდ

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„და ვითარცა იყო იერუსალჴმს პასექსა მას დღე-სასწაულსა, მრავალთა ჰრწმენა მისი“** (2,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: მაშინდელნი იგი კაცნი რომელნიმე საცთურსა მიქცეულ იყვნეს, და რომელნიმე ჭეშმარიტებასა უსმენდეს, და მათგანნი რომელნიმე მოიქცეოდეს და კუალად დაეცემოდეს, რომელნიცა ქრისტემან თვთოსახესა ქუეყანასა მიამსგავსნა: რომელნიმე – კლდოვანსა, და რომელნიმე – ეკლოვანსა, და რომელნიმე – კეთილსა ქუეყანასა.¹ და ამას მოასწავებს მახარებელი და იტყვს, ვითარმედ: **„რაჴამს იყო იერუსალჴმს, მრავალთა ჰრწმენა მისი, ჰხედვიდეს რად სასწაულთა მისთა, რომელთა იქმოდა. ხოლო თვთ იესუ არა არწმუნებდა მათ თავსა თვსსა“** (2,23-24), რამეთუ მონაფენი ჭეშმარიტნი იგინი იყვნეს, რომელნი არა სასწაულთაგან, არამედ სწავლისა მიერ მოიქცეოდეს და შეუდგეს მას; ხოლო ზრქელთარე სასწაულნი მოაქცევენ, და გულისხმისმყოფელთარე – სწავლანი; და რომელნიცა სწავლისა მიერ მოიქცეს, იგინი სასწაულთა მიერ უმეტესად განმტკიცნებოდეს, რომელთაცა ჰნატრიდა ქრისტე, ვითარმედ: **„ნეტარ არიან, რომელთა არა უხილავ და ვჰრწმენე“**.² ხოლო იგინი, რომელთა ან ჰრწმენა, არა ფრიად ჭეშმარიტნი იყვნეს. ამისთვისცა უფალმან, რომელმანცა ყოველივე იცოდა, არა არწმუნა მათ თავი თვსი, რამეთუ არა უჴმდა მას ნამებად კაცისაგან, არამედ ყოველივე თვთ იცოდა³ და გულთა მათთა ჰხედვიდა. ამისთვისცა არა ჰრწმენნეს სიტყუანი მათნი და ამისთვის არა მიანდობდა თავსა თვსსა, ვითარცა მტკიცეთა ვიეთმე, რამეთუ რწმუნებად სიტყუათად კაცისად არს, ხოლო ხედვად გულთად მხოლოდსა ღმრთისად არს, **„რომელმან დაჰბადნა გულნი“**;⁴ რამეთუ იტყვს ნინაფსწარმეტყუელი: **„შენ უწყნი გულნი მხოლომან“**.⁵ არა უჴმდეს უკუე მას მონამენი, რადთამცა ცნნა გულნი მის მიერ დაბადებულთანი, რომელმან-იგი იცნის ყოველნი მომავალნი და უხილავნი, და მათიცა ადვილად შეცვალებად ბოროტისა მიმართ იცოდა და ამისთვის **„არა არწმუნებდა მათ თავსა თვსსა“**.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„იყო ვინმე კაცი ფარისეველთაგანი, ნიკოდემოს სახელი მისი, მთავარი ჰურიათაჲ. ესე მოვიდა მისა ღამე“** (3,1-2).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე შორისცა სახარებასა ჩანს, ვითარმედ იღუნიდა ქრისტესათვს, რამეთუ ეტყოდა მათ, ვითარმედ: **„შჯული ჩუენი არავის შჯის, უკუეთუ არა პირველად ისმინოს მისგან“**.⁶ და კუალად ჟამსა ვნებისასა ფრიადი მოლუაწებად აჩუენა, რამეთუ მოვიდა ღამით ნიკოდემოსცა

¹ შდრ. მათ. 13,5-8, 20-23; მარკ. 4,5-8,16-20; ლუკ. 8,6-8,13-15. ² იოან. 20,29. ³ შდრ. იოან. 2,24-25. ⁴ შდრ. ფსალმ. 32,15. ⁵ 3 მეფ. 8,39. ⁶ შდრ. იოან. 7,51.

და მოილო მური და ალოდ ასი ლიტრად,¹ და ანცა ქრისტეს მიმართ აქუნდა სარწმუნოებად, არამედ არა ვითარცა ჯერ-არს; ამისთვისცა ღამით მოვიდა მისა, რამეთუ დღისი ეშინოდა, არამედ კაცთმოყუარემან უფალმან არავე გარემიაქცია, არცა გამოაჭუა თვისსა სწავლისაგან, არამედ ასწავნა სწავლანი მაღალნი და დიდნი. ხოლო ისმინე, რასა იტყვს ნიკოდემოს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „**რაბი, ვიცი, რამეთუ ღმრთისა მიერ მოსრულ ხარ შენ მოძღურად, რამეთუ ვერვის ჴელ-ენიფების სასწაულთა ამათ საქმედ, რომელთა შენ იქმ, უკუეთუ არა ღმერთი იყოს მის თანა**“ (3,2).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჯერეთ კაცობრივი გულისსიტყუად აქუნდა ნიკოდემოსს და ვითარცა წინააღმდეგობა ვისმე, ესრეთ ეტყოდა: „ვიცი, რამეთუ ღმრთისა მიერ მოვლინებულ ხარ მოძღურად“. არამედ ქრისტემან არარად ამხილა, თუ: რად კაცობრივი გულისსიტყუად გაქუს ჩემთვის? რამეთუ თვთ უფალი იტყვს, ვითარმედ: „არა მოვედ, რადთა დავსაჯო სოფელი, არამედ რადთა ვაცხოვნო სოფელი“.² და ვითარცა მრავალგზის მითქუამს, არა თვისსა პატივსა გამოჩინებად ისწრაფდა უფალი, არამედ რადთამცა მრავალნი აცხოვნნა და დაარწმუნა ყოველთა, ვითარმედ არარას იქმს წინააღმდეგობსა მამისასა. ამისთვისცა სიტყვთ მრავალგზის სიმდაბლით იტყვს უფალი, ხოლო საქმით, რაჟამს იქმნ სასწაულთა, გამოაჩინებნ მუნ თვისსა ჴელმნიფებასა, ვითარცა-იგი რაჟამს ჰრქუა კეთროვანსა: „მნებავს, განწმდი!“³ და: „ჭაბუკო, აღდეგ!“⁴ და: „მიგეტევენენ შენ ცოდვანი შენნი!“⁵ და: „ალიღე ცხედარი შენი და ვიდოდე!“⁶ და: „შენ გეტყვ, ეშმაკო, განვედ!“⁷ და ვითარმედ: „იყავნ შენდა, ვითარცა გნებავს!“⁸ და: „დღეს ჩემ თანა იყო სამოთხესა“.⁹ და ყოვლისაგანვე ვხედავთ ჴელმნიფებასა მისსა, რამეთუ საქმეთათვს არავის აქუნდა სიტყუად, ხოლო სიტყუათათვს მრავალნი დაჰბრკოლდიან, უგუნურნი იგი, და იტყოდინ, ვითარმედ: ზუაობით იტყვს. ამისთვისცა ნიკოდემოსს ცხადად მაღალსა სიტყუასა არა ეტყვს, არამედ იგავით ასწავებს თვისსა ძალსა, ვითარმედ შემძლებელ არს თავით თვისით ქმნად სასწაულთა, თვნიერ ყოვლისა შემნისა, რამეთუ მამამან სრული შვა იგი და არარად ნაკლულევანი. და იხილეთ, ვითარ ეტყვს მას. რამეთუ ვინაფთგან ნიკოდემოს თქუა, ვითარმედ: „რაბი, ვიცი, რამეთუ ღმრთისა მიერ მოსრულ ხარ მოძღურად, რამეთუ ვერვის ჴელ-ენიფების სასწაულთა ამათ საქმედ, რომელთა შენ იქმ, უკუეთუ არა ღმერთი იყოს მის თანა“, და ჰგონებდა, ვითარმედ: დიდად მიქიეს და მიდიდებოეს ქრისტე ამათ სიტყუათა მიერ, ხოლო უფალსა ენება, რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ ჯერეთ კარსაცა არა შესრულ არს მისისა

¹ იოან. 19,39. ² იოან. 12,47; შდრ. იოან. 3,17. ³ მათ. 8,3; მარკ. 1,41; ლუკ. 5,13. ⁴ ლუკ. 7,14. ⁵ მარკ. 2,9. ⁶ მარკ. 2,11; იოან. 5,8,11,12. ⁷ შდრ. მარკ. 9,25. ⁸ მათ. 15,28. ⁹ ლუკ. 23,43.

გულისხმის-ყოფისასა, და ვითარმედ შორს არს სასუფეველისაგან ყოველი, რომელი მისთვის ესევეითართა სიტყუათა იგონებდეს, ამისთვისცა ჰრქუა მას:

სახარებაჲ: „ამენ გეტყვ შენ: უკუეთუ ვინმე არა იშვეს მეორედ, ვერ ჯელ-ენიფების ხილვად სასუფეველი ღმრთისაჲ“ (3,3).

თარგმანი: ესე იგი არს: უკუეთუ შენ არა მოილო შობად იგი სულ-იერი და ზეცისა გულისხმის-ყოფად, და ზეცით მოილო სწავლად სარწმუნოებისად, გარე ხარ სასუფეველსა ცათასა. გარნა ესრეთ ცხადად არა ჰრქუა, არამედ რადთა უტკივარ-ყოს სიტყუად იგი, ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე“, ესე იგი არს, ვითარმედ: გინა თუ შენ, გინა თუ სხუად ვინ იყოს და ჩემთვის ესევეითარი უძლური და კაცობრივი სიტყუად აქუნდეს და იტყოდის, ვითარმედ: „უკუეთუ ღმერთი არამცა იყო შენ თანა, ვერ იქმ სასწაულთა“, და არა უწყოდის, ვითარმედ მე ვარ თვთ ღმერთი და არავის მიერ მიწმს შენევენად, ესევეითარი იგი ვერ ღირს იქმნეს სასუფეველსა ცათასა. არამედ ჰურითა უკუეთუმცა ასმიოდა სიტყუად იგი, განეცინენსმცა, გარნა ამან გამოაჩინა თვისი სწავლის-მოყუარებაჲ. ამისთვისცა ქრისტემან უწყოდა მისი სწავლისმოყუარებაჲ და იგავით ჰრქუა, რადთა აღძრას იგი კითხვად და ძიებად სიტყუსა მის, რამეთუ ყოველი დაფარული მოსწრაფეთა გამოძიებად მოიყვანებს. ხოლო სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ესევეითარი არს, ვითარმედ: უკუეთუ არა იშვე მეორედ შობითა მით ზეცისაჲთა და მიილო სული იგი მეორედ შობისად, ვერ ძალ-გიც ჩემთვის რაჲსმე ღირსად გულისხმის-ყოფად, რამეთუ რომელსა ან იტყვ, ეგე გულისსიტყუად არა სულიერი არს, არამედ მშუმინვიერი, და რომელი არა ესრეთ შობილ იყოს, ვერ იხილოს მან სასუფეველი ღმრთისაჲ; ხოლო სასუფეველად თვისსაცა თავსა მოასწავებდა, ვითარმედ: უკუეთუ ესრეთ არა იყო, ვერ მიხილო, ვითარცა ჯერ-არს. ესე რად ესმა ნიკოდემოსს, ჰრქუა მას:

სახარებაჲ: „ვითარ ჯელ-ენიფების კაცსა ბერსა შობად?“ (3,4).

თარგმანი: „რაბით“ უწოდ მას და „ღმრთისა მიერ მოსრულად“ და არა გრწამსა სიტყუად მისი? არამედ ურწმუნოებისა ამას სახესა და სიტყუასა შემოიღებ შორის, რამეთუ სიტყუად ესე, თუ: „ვითარ?“ ურწმუნოთაჲ არს. იხილე, ნიკოდემოს ვითარ შეშფოთნა, რამეთუ გულისხმა-ყო, ვითარმედ მისა მიმართ იყო სიტყუად იგი, და დაუკრდა და შეძრწუნდა, რამეთუ მისრულ იყო, ვითარცა კაცისა მიმართ, და ესმოდა ყოველივე უზეშთაესი კაცთაჲსად და ვერ ძალ-ედვა გულისხმის-ყოფად სიტყუათა მათ. ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: შეუძლებელ არს, რადთამცა მოიყვანა იესუ სწავლად მისა უსრულესადრე, და იტყვს:

სახარებაჲ: „ნუუკუე შესაძლებელ არს მუცელსა დედისასა შესლვად და მეორედ შობად?“ (3,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავთა, ვითარ, რაჟამს სულიერთა ვინ სიტყუათა ჴორციელად და კაცობრივთა საქმეთაებრ გულისხმა-ჰყოფდეს, საკიცხელ და ტყუვილ უჩნს, რაჟამს თვსთა საქმეთა გამოიწულილვიდეს და არა სარწმუნოებით შეინწყნარებდეს გამოუწულილველად? რამეთუ ესმა ნიკოდემოსს შობად და ვერ გულისხმა-ყო, თუ სულიერსა შობასა იტყვს, არამედ დიდი იგი და მაღალი სიტყუაჲ ჴორციელსა სიმდაბლესა შინა შთამოიყვანა და ამისთვის საკიცხელ უჩნდა სიტყუაჲ იგი. ამისთვის იტყვს პავლე, ვითარმედ: „მშუმინვიერი კაცი ვერას შეინწყნარებს სულიერსა“.¹ გარნა ამან ამასცა ზედა დაიცვა პატივი ქრისტესი და არა განაგდო სიტყუაჲ იგი, არამედ თქუა, ვითარმედ: „ვითარ შესაძლებელ არს?“ და დაიდუმა, რამეთუ ორი იყო წინააღმდეგომი: ერთად, შობად ესევეთარი, და კუალად, სასუფეველი, რამეთუ არცაღა სასუფეველი იცოდეს ჰურიათა, და ამისთვის უკვრდა მას საქმც იგი.

სწავლად კდ

რადთა არა გამოვიწულილვიდეთ საქმეთა ღმრთისათა, არამედ ოდენ გურნმენეს, და სათნოდ ცხორებისათს

ხოლო ჩუენ ნუმცა კაცობრივითა გულისსიტყვთა გამოვეძიებთ საქმეთა ღმრთისათა, არამედ ყოველსავე შევიწყნარებდეთ შეუორგულეებლად, რამეთუ გამომწულილველი ირგებს ვერარას, არამედ ოდენ სულსა ზედა თვსსა საშჯელსა მონაწევს და საძიებელსა მას ვერ ჰპოებს; რამეთუ გესმეს შენ „შობად“, ნუ იტყვ, თუ: ვითარ იშვა? ნუცა ურწმუნო იქმნები, არამედ შეინწყნარე სარწმუნოებით, რამეთუ უკუეთუ ნიკოდემოს, რომელ შობად იგი სულიერი ვერ გულისხმა-ყო, იბრაღა, უკუე რომელნი საშინელსა მას და დაუსაბამოსა ძისა შობასა უარ-ჰყოფენ, ვითარი-მე საშჯელი მიიღონ? რამეთუ გონებაჲ კაცთა ამპარტავანთაჲ ბნელ არს, არამედ ჩუენ ზეცით ვითხოვით გულისხმის-ყოფად, რადთა ესრეთ განათლებულ ვიყვნეთ; ხოლო ესე მაშინ მოგუეცეს, რაჟამს საქმენი კეთილნი ვაჩუენნეთ, რამეთუ ბოროტნი საქმენიცა დააბნელებენ გონებასა, და სული ვნებული ვერარას შემძლებელ არს კეთილსა გულისხმის-ყოფად, არამედ მარადის მრღვე და ბნელ არს.

ხოლო ჩუენ განვიწმიდნეთ თავნი ჩუენნი, განვანათლნეთ გონებანი ჩუენნი, ნუმცა ვსთესავთ ეკალთა ზედა, რომელ არიან ზრუნვანი და საცთურნი ამის სოფლისანი, რამეთუ ვითარცა ეკალნი მუშაკისა საძულელ არიან და ცეცხლისა მიერ ადვილად დასანუველ, ეგრეთვე ამის სოფლისა

¹ შდრ. 1 კორ. 2,14.

საქმენი; და ვითარცა ეკალთა შინა გუელნი და იქედნენი და ყოველნი ქუენარმავალნი დაემკვდრებინ, ეგრეთვე საცთურსა შინა სოფლისასა. არამედ მოვიყვანოთ ცეცხლი იგი სულისა წმიდისაჲ, რაჲთა ეკალნიცა იგი მოიწუნენ, და მჴეცნი ვლტოლოვილ იქმნენ, და ქუეყანაჲ ჩუენი წმიდა იქმნეს და შემწყნარებელ საღმრთოთა თესლთა; დავჴნერგოთ ნაყოფიერი იგი ზეთისხილი, შინაური იგი ნერგი, მარადის შუებული, განმანათლებელი, სიმართლისა მოქმედი, რომელ არს მონყალეზაჲ, რომელი მარადის განანათლებს სულსა და გონებასა. უკუეთუ იგი გუაქუნდეს, შეუძლოთ კადნიერებით სასძლოსა მასცა შესლვად და სიძისა მის ხილვად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჴსითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი კე

სიტყუაჲ ესე: „მიუგო იესუ და ჰრქუა მას: ამენ, ამენ გეტყვ შენ: უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლისაგან და სულისა წმიდისა, ვერ ჳელ-ენიფების შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“ (3,5).

თარგმანი: ყრმანი მცირენი მარადის სასწავლოდ მივლენ და ისწრაფიან სწავლად და ღამეთაცა დღეთა ზედა დაჰრთვენ, და ესე ყოვე-ლი კაცობრივი არს; ხოლო ან მეცა ვითხოვ თქუენგან სულიერსა მო-სწრაფებასა, რაჲთა ისმენდეთ კეთილთა სწავლათა მოსწრაფედ, რამეთუ ამისთვის მე მცირედ-მცირედ გეტყვ მარადის და არა ყოველსა ერთბა-მად, რაჲთა კეთილად და ადვილად გაჳსოვდენ სიტყუანი ჩემნი, გარნა თუ ვინმე სრულიად უდები იყოს და დაჳსნილი. ისმინეთ უკუე დღესცა აღმოკითხული ესე, რამეთუ ნიკოდემოს რად განკვრდა და იტყოდა, ვი-თარმედ მეორედ შობად ბერისად შეუძლებელ არს, აჰა ესერა უფალი გამოუთარგმნის, თუ ვითარ იქმნების შობად იგი, რომელი დაღაცათუ ძნიადვე გულისხმისსაყოფელ იყო, გარნა პირველისა მის უადვილჳს იყო; რამეთუ ჰრქუა მას, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლისა-გან და სულისა, ვერ ჳელ-ენიფების შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“. შენ იტყვ, ვითარმედ შეუძლებელ არს მეორედ შობად, ხოლო მე ვიტყვ, ვითარმედ არა თუ ოდენ შესაძლებელ არს, არამედ საჭიროცა, რამეთუ თვნიერ მისა არა იქმნების ცხოვრება. რამეთუ ქუეყანისად და ჳორციელი შობად მიწისაგანი არს, ამისთვისცა სულიერისაგან შორს არს იგი, ხოლო იგი შობად სულისად არს და ადვილად შეიყვანებს სასუფეველად.

ისმინეთ, უნათლავნო, და შეძრწუნდით ამის ბრძანებისაგან! საშინელ არს სიტყუაჲ ესე, რამეთუ შეუძლებელ არსო შესლვად სასუფეველად, რომელი არა შობილ იყოს წყლისაგან და სულისა. არამედ ნიკოდემოსს ჯერეთ უცხო-უჩნდა სიტყუაჲ იგი, რამეთუ ბოროტ არს, რაჟამს კაცი სულიერთა საქმეთა ჳორციელებრ გულისხმა-ჰყოფდეს. რამეთუ, ვითარცა პირველ ვთქუ, საქმეთა ღმრთისათა შეუორგულეებელად და გამოუკულეველად ჯერ-არს რწმუნება, რომელი-ესე უკუეთუმცა ექმნა ნიკოდემოსს, არამცა შეუძლებელად უჩნდა სიტყუაჲ იგი. არამედ ქრისტესა ენება, რაჲთამცა განათავისუფლა იგი ურწმუნოებისა მისგან, და ასწავა, ვითარმედ არა ჳორციელსა შობასა იტყვს. ამისთვის ჰრქუა მას, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლისაგან და სულისა, ვერ ჳელ-ენიფების შესლვად სასუფე-ველსა ღმრთისასა“, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: სხუასა შობასა ვიტყვ, ჰ ნიკოდემოს, რად მოიღებ მას ქუეყანისა შობასა თანა? რად დაამდაბლებ სიტყუასა მას მაღალსა? უზეშთაეს არს ესე შობად საღმობათა ამათგან ჳორცთა, რამეთუ დაღაცათუ შობა ეწოდების მას, არამედ სახელით ოდენ ზიარ არს ჳორცთა მათ თანა, ხოლო საქმით უცხო არს მისგან; რამეთუ

მნებავეს, რადთა სხუად შობად შემოვილო სოფლად და სხუებრ იშვებოდიან კაცი, უცხოდა დაბადებისა ქმნად მოვედ; რამეთუ პირველ ვქმენ კაცი მინისაგან და წყლისა, და უვმარ იქმნა შექმნული იგი; ხოლო ან მნებავეს, რადთა წყლისაგან და სულისა დავჰბადო.

ხოლო უკუეთუ ვინ იტყოდის: და ვითარ იყოს წყლისაგან? მეცა ვჰრქუა: და მინისაგან ვითარ დაიბადა? ვითარ ერთი იგი თიჯად მრავალსახედ განიყო? ვინაჲ არიან ძუალნი და ძარღუნი და ტყავი და ღვძლი და ფანალაჲ და გული და სისხლი და ნავლელი? ვინაჲ არიან ესეოდენნი იგი ძალნი და ესეოდენნი ფერნი? რამეთუ ესე ყოველი არა მინისა საქმჴ არს. ვითარ მინაჲ მიიღებს თესლსა და აღმოაცვენებს, ხოლო გუამი მიიღებს და განხრწნის და განჰლევს? ვითარ ქუეყანაჲ ზრდის მას შინა შთათესულსა, ხოლო გუამი იზარდების მას შინა შთასრულთაგან და არა ზრდის მათ? და ქუეყანაჲ მიიღებს წყალსა და ღვნოდ შესცვალვებს, ხოლო გუამი მრავალგზის ღვნოსა წყლად გარდააქცევს. და ვითარ ქუეყანისაგან არს ესე ყოველი, ვინაჲთგან წინააღმდეგომ არს ესე ქუეყანისა? გარნა კაცთა მიერ შეუძლებელ არს ამისი პოვნაჲ, არამედ სარწმუნოებით ჯერ-არს შეწყნარებაჲ; უკუე არა უფროსად სულიერთა მათ საიდუმლოთა ჯერ-არსა ესრჴთ ქმნაჲ? და ვითარცა მინაჲ იგი უსულოდ ნებითა ღმრთისაჲთა ესრეთ განძლიერდა და თითოსახედ ფერად და ძალად შეიცვალა, ეგრეთვე წყლისა მიერ ძალითა სულისა წმიდისაჲთა მიუთხრობელი იგი საიდუმლოჲ იქმნების.

და ნუ ურწმუნო იქმნები, დაღაცათუ არა ჰხედავ მას, რამეთუ სულსა კაცისასა არა ჰხედავ, გარნა უწყი, ვითარმედ სული არს. რამეთუ მაშინ ნივთად იყო მინაჲ, არამედ ყოველივე შემოქმედისა მიერ იყო საქმჴ, და ანცა არს ნივთად წყალი, არამედ ყოველივე საქმჴ სულისა წმიდისაჲ არს; და მაშინ იქმნა კაცი სულად ცხოველად, და ან მოვალს მის ზედა სული ცხოველსმყოფელი, რომლისა მიერცა ქმნეს მოციქულთა სასწაულნი იგი დიდნი; და მაშინ ხატად ღმრთისა დაებადა კაცი, ხოლო ან ქრისტემან სრულიად ღმერთსა შეაერთა იგი; მაშინ მჴცეთაჲ მისცა ჴელმწიფებაჲ, ხოლო ან უმაღლჴს ცასა ცათასა აღიყვანა ბუნებაჲ ჩუენი და ყოველივე ახლად მოგუანიჴა და ახალი ცხორებაჲ; და მაშინ ადამ მინისაგან დაიბადა, და ევა – ადამის გუერდისაგან, და აბელ – თესლისაგან ადამისა; და ერთისაგანცა მათგანისა ვერ გამოვსთარგმნით სიტყვით, რომელნი-იგი ზრქელნი საქმენი არიან, და ვითარ შეუძლოთ, რადთამცა საიდუმლოდ ესე ნათლის-ღებისაჲ გამოვთქუთ, რომელი უმაღლჴს გონებასა კაცთასა არს? რამეთუ რაჟამს შობად ესე სულიერი იქმნებოდის, ანგელოზნიცა მუნ მდგომარე არიან, გარნა საქმისა მის საიდუმლოსა ვერ გამოსთარგმანებენ, არამედ დგანან ოდენ და ხედვენ საქმესა მას დიდსა და იქმან არარას, არამედ მამად, ძჴ და სული წმიდაჲ იქმს ყოველსავე.

გურნმენეს უკუე სიტყუად ღმრთისად, რამეთუ ხილულისა ფრიად უსარწმუნოეს არს იგი, ვინაფთვან თუალნი ჳორციელნი მრავალგზის სცთებინან, ხოლო მისი სიტყუად არაოდეს იპოვების ცთომილ. და იგი იტყვს, ვითარმედ: შობად არს საქმწ ესე. და უკუეთუ ვინ თქუას: და ვითარ არს შობად? დაადუმე იგი სიტყვთა ღმრთისაფთა, რომელი-იგი დიდი სიმტკიცე არს. და უკუეთუ ვინმე გუკითხოს, ვითარმედ: რაფსათვს მოპოვნებულ არს წყალი? ჩუენცა ვჳრქუათ: და ვითარ, რაფსათვს პირველად მინად შემოვიდა შესაქმედ კაცისა? და ესე ყოველთა მიერ საცნაურ არს, რამეთუ თჳნიერ მინისაცა შესაძლებელ იყო ღმრთისა მიერ შექმნად კაცისად.

ნურარას უკუე გამოეძიებ, რამეთუ გამოაჩინა მოციქულმან პეტრე ფრიადი იგი საწმარობად მისი, რაჟამს მოვიდა ოდესმე სული წმიდად პირველ წყლისა ვიეთმე ზედა, არამედ მოციქულმან არავე უდებ-ყო საბანელი წყლისად, არამედ თქუა, ვითარმედ: „რაფა ყენება არს ნათლისცემად, რომელთა ზედა სული წმიდად გარდამოჳდა, ვითარცა-ესე ჩუენ ზედა?“¹

ხოლო თუ რად არს საწმარობად იგი წყლისად, იგიცა ვთქუა ძალი-საებრ ჩემისა, რამეთუ მრავალნი არიან საქმენი მისნი, გარნა მრავალთა მათგან ერთი ვთქუა. ესე იგი არს, ვითარმედ საღმრთოდ სახწ აღესრულების მას ზედა: დაფლვად, სიკუდილი და აღდგომად და ცხორებად. და ესე ყოველი ერთბამად იქმნების, რამეთუ ვითარცა საფლავსა შინა, ესრეთ შთავჳყოფთ თავთა ჩუენთა წყალსა მას შინა, და დაიფარვის მუნ ძუელი იგი კაცი, და დაინთქმის სრულიად ყოველივე. და კუალად რაჟამს აღმოვიდოთ თავი, აღმოვალს ჩუენ თანა ახალი იგი კაცი, რამეთუ ვითარცა ადვილ არს შთაყოფად თავისად წყალსა და აღმოღებად, ეგრეთვე ადვილ არს წინაშე ღმრთისა დაფლვად და დანთქმად სრულიად ძუელისა მის კაცისად და გამოჩინებად ახლისა. ხოლო სამგზის იქმნების შთაყოფად თავისად წყალსა, რაფთა სცნა, ვითარმედ ძალი მამისა და ძისა და წმიდისა სულისად აღასრულებს მას ყოველსა, და არა იჳუ არს საქმწ ესე. ისმინე პავლესი, რასა იტყვს, ვითარმედ: „დავეფლენით მის თანა ნათლის-ღებითა სიკუდილად“,² და ვითარმედ: „ძუელი იგი კაცი ჩუენი ჯუარს-ეცუა“.³ ხოლო არა თუ ოდენ ნათლის-ღებასა ჯუარ-ცუმა ეწოდების, არამედ ჯუარ-ცუმასაცა – ნათლის-ღება, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „ნათლის-ღებად, რომელი მე ნათელ-ვილო, ნათელ-ილოთ“.⁴ რამეთუ ვითარცა ჩუენ ადვილად შთავჳყოფთ წყალსა თავთა და აღმოვიღებთ, ეგრეთვე უფალი ადვილად მოკუდა და, ინება რად, აღდგა, დაღაცათუ საიდუმლოდ სამ დღე იყო საფლავსა შინა.

¹ შდრ. საქმე 10,47. ² კოლ. 2,12. ³ რომ. 6,6. ⁴ მათ. 20,23; მარკ. 10,39.

სწავლად კმ

ვითარმედ უნათლავსა დაღაცათუ ბევრეულნი სათნობანი აქუნდენ, გეჰენიად მივალს

ხოლო ან რომელნი ესევითართა საიდუმლოთა ღირსქმნულ ვართ, ცხორებადცა მოვიგოთ ღირსი მის ნიჭისაჲ, და რომელნი არა ღირსქმნულ ხართ მას, ყოვლითა სახითა ისწრაფეთ, რაჲთა ღირს მისა იქმნეთ, და ვიქმნეთ ერთ გუამ და ურთიერთას ძმა. რამეთუ ვიდრემდის ამით საქმით განყოფილ ვიყვნეთ, არცა ერთ არს ერთობად, დაღაცათუ ჴორციელად ძმა ვიყვნეთ, რამეთუ უცხო არს უნათლავი ნათელღებულისაგან, არა აქუს ორთავე ერთი მამად, არცა ერთი ქალაქი, არცა ერთი საზრდელი, არცა ერთი სამოსელი, არცა სხუად რაჲ, არამედ ყოველივე შეცვალებულ არს; და ნათელღებულისაჲ ყოველივე ზეცისაჲ არს, ხოლო უნათლავისაჲ ყოველივე – ქუეყანისაჲ და ცოდვისაჲ; ხოლო ნათელღებულისაჲ მეუფჴ ქრისტჴ არს, და უნათლავისაჲ – ეშმაკი და ცოდვაჲ, და არცა ერთი რაჲ აქუს ზიარებაჲ ურთიერთას.

ვისწრაფოთ უკუე, რაჲთა ყოველნი ზეცისა ქალაქსა მკვდრ ვიქმნეთ. ვიდრემდის ვართ ექსორობასა? მივიდეთ პირველსა მას ჩუენსა მამულსა. ხოლო უკუეთუ ვინ უნათლავი წარვიდეს, დაღაცათუ ყოველივე სათნობად მას აქუნდეს, არასადა მივალს სხუად, გარნა გეჰენიასა ცეცხლისასა და მატლსა წამლენასა და ბნელსა გარესკნელსა. არამედ ნუმცა ვის ზედა მონვენულ არს იგი სატანჯველი, გარნა რაჲთა ვისწრაფოთ საქმეთა მიერ კეთილთა და აღვაშენოთ ოქროჲ და ვეცხლი და ქვანი პატიოსანნი საფუძველსა მას ზედა მოციქულთასა, რაჲთა ესრეთ ვიპოვნეთ მუნ მდიდრად, რაჴამს ყოველივე მონაგები ჩუენი მუნ მივილოთ ჴელითა გლახაკთაჲთა.

რამეთუ ფრიადი თანაგუაჲც ქრისტესი არა საფასჴ, არამედ ცოდვათა თანანადები. ვავასხოთ უკუე საფასჴ, რაჲთა მოგკტევენეს ცოდვანი, და ნუმცა შეურაცხ-ვჴყოფთ აქა მშიერსა და შიშუელსა, რაჲთა მუნ გამოგუზარდნეს ჩუენ და შეგუმოსოს სამოსელი იგი უხრწნელებისაჲ. უკუეთუ აქა ვასუათ მას, არა ვთქუათ, ვითარცა მან მდიდარმან, თუ: „მოავლინე ლაზარე, რაჲთა დამისოვლოს ენაჲ“;¹ უკუეთუ აქა შევიწყნაროთ იგი, მუნ სავანეთა მრავალთა განმიმზადებს; უკუეთუ მივიდეთ მისა საპყრობილესა შინა, მანცა გვჴსნენეს საპყრობილისაგან; უკუეთუ უცხოჲ იყოს იგი და შევიწყნაროთ, მანცა შემინწყნარნეს უცხოქმნულნი ესე სასუფეველსა ცათასა; უკუეთუ უძღური იყოს და ვიხილოთ, მანცა ადრე განგუათავისუფლნეს უძღურებათაგან ჩუენთა.

¹ მდრ. ლუკ. 16,24.

და ამისთვის მივსცნეთ დიდთა მათ ნიჭთათვის მცირენი და არარანი საქმენი, ვიდრეღა ჟამი გუაქუს, ვსთესოთ, რადთა ოდეს ზამთარი მოვიდეს, გუაქუნდეს საუნჯე სავსე, რაჟამს ზღუად არღარა ივლებოდის, რაჟამს მოინიოს დღე იგი დიდი, რამეთუ მაშინ არღარა ივლების ზღუად ესე დიდი და ვრცელი. ან არს ჟამი თესვისაჲ, და რომელმან არა სთესოს, სანყალობელ იქმნეს იგი. ნუმცა უკუე უდებ ვიქმნებით, არამედ ვსთესოთ კეთილად და განვაბნოთ საფასე, რადთა ნაყოფი მდიდრად მოვილოთ მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰჰუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი 33

სიტყუაჲ ესე: „შობილი იგი ჳორცთაგან ჳორცი არს, და შობილი იგი სულისაგან სული არს“ (3,6).

თარგმანი: დიდთა საიდუმლოთა ღირს-მყვნა ჩუენ მხოლოდშობილმან ძემან ღმრთისამან, რომელთა ჩუენ არა ღირს ვიყვენით, რამეთუ ჩუენ არა თუ ოდენ ნიჭთა არა ღირს ვიყვენით, არამედ უფროსად დიდთა სატანჯველთად ღირს იყო მონვენად ჩუენ ზედა. არამედ მან არა თუ ბოროტთაგან ოდენ განგუათავისუფლნა, არამედ კეთილთაცა ესევეითართა ღირს-მყვნა და ახალი დაბადებული ქმნა ჩუენთჳს, ვითარცა იტყჳს პავლე: „რომელიცა არს ქრისტეს მიერ, ახალი დაბადებული“. ¹ ისმინე მისი, ვითარ იტყჳს, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს ნყლისა მიერ და სულისა, ვერ ჳელ-ენიფების შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“. ² რამეთუ ჩუენ არცა ქუეყანისასა ღირს ვიყვენით, ხოლო მან ცანიცა მოგუცნა; ერთისა ხისა არაჭამად ვერ შევიკრძაღეთ, და მან სასუფეველი ცათად მოგუცა.

სამართლად იტყოდა პავლე მოციქული, ვითარმედ: „ჰ სიღრმჳ სიმდიდრისა და სიბრძნისა და მეცნიერებისა ღმრთისაჲ!“ ³ რამეთუ არღარა არს ჩუენ ზედა შობად ვნებული, არამედ საიდუმლოჲ ნყლისაგან და სულისა ნმიდისა, რამეთუ ვითარცა საშოდ დედისაჲ არს ჩჩკლისა საყოფელ და მზრდელ, ეგრეთვე ნყალი საშოდ არს, მზრდელი მორწმუნისაჲ, რომელი ნათელ-იღებდეს. რამეთუ ვითარცა-იგი თქუმულ არს მზისათჳს, ვითარმედ: „ვითარცა სიძჳ გამოვალნ სასძლოდთ თჳსით“, ⁴ ესევე ჳერ-არს თქუმად მორწმუნეთათჳს ნათელღებულთა, აღმო-რად-ვიდოდინან ნყლისაგან, რამეთუ ფრიად უმეტესი ბრწყინვალეზად აქუს მათ, ვიდრე მზესა. გარნა რომელი-იგი საშოსა შინა იშვებოდის, ჟამისა სიგრძე უჳმს, ხოლო ნყალსა შინა არა ესრეთ, არამედ წამსა შინა იქმნების ყოველივე, რამეთუ სადა-იგი მოკუდავი არს ცხორებაჲ და ჳრწნილებისაგან არს დანყებაჲ, მუნ ჟამისა სიგრძე საჳმარ არს, რამეთუ ესრეთ არს ჳორციელი საქმჳ, ჟამისა სიგრძესა სრულ იქმნების, არამედ სულიერი არა ესრეთ არს.

გარნა ვინადთგან ნიკოდემოს ამათ ესევეითართა სიტყუათა ზედა შეძრწუნებულ იყო, იხილე, ვითარ გამოუცხადებს მას სიდიდესა მას საიდუმლოვასა, რამეთუ იტყჳს, ვითარმედ: „შობილი იგი ჳორცთაგან ჳორცი არს, და შობილი იგი სულისაგან სულ არს“. სრულიად შორს-ჰყოფს მას ჳორციელთაგან, რადთა არღარა თუალითა ჳორციელითა ეძიებდეს საქმეთა მათ ხილვად, რამეთუ ეტყჳს, ვითარმედ: არა ჳორცთათჳს, არამედ სულისათჳს ვიტყჳ, ჰ ნიკოდემოს, ხოლო სული ჳორცთა არა შობს. ნუ ჰგონებ! და უკუეთუ ვინ თქუას: და ჳორცნი უფლისანი ვითარ იშვე-

¹ 2 კორ. 5,17. ² იოან. 3,5. ³ რომ. 11,33. ⁴ ფსალმ. 18,6.

ნეს? არა სულისაგან წმიდისა იშვნესა? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ არა სულისაგან ოდენ იშვნეს, გარნა ჯორცთაგანცა ქალწულისათა. ამისთვისცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „იშვა დედაკაცისაგან, იქმნა შჯუღსა ქუეშე“;¹ რამეთუ იყვნეს ჯორცნი იგი სულისა მიერ წმიდისა, გარნა საშოხსაგან ქალწულისა იყვნეს. ხოლო თუ ვითარ იქმნა ესე, გამოთარგმანებად შეუძლებელ არს. ხოლო ესე ამისთვის იქმნა, რომელ არავინ ჰგონებდეს, ვითარმედ უცხო ჩუენისა ბუნებისაგან არს შობილი იგი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„შობილი იგი სულისაგან სული არს“** (3,6).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა პატივისა მას სულისასა? და საქმესა მას, რომელსა მამად იქმს, იგიცა იქმს, ვითარცა-იგი ზემო თქუა, ვითარმედ: „ღმრთისაგან იშვნეს“;² ხოლო აქა იტყვს, ვითარმედ სული შობს მათ, რამეთუ „შობილი იგი სულისაგან სული არსო“. ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: „შობილი იგი სულისაგან სული არს“, რამეთუ შობასა აქა არა თუ არსად მოსლვასა იტყვს, არამედ პატივისა და მადლისასა. ხოლო ვინაფთგან ესრეთ ჰრქუა უფალმან და იხილა იგი, ვითარმედ ჯერეთ ვერვე გულისხმა-ჰყოფდა, ამისთვის ხილული იგავი მოართუა მას სახედ და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ნუ გიკვრს, რამეთუ გარქუ შენ ესრეთ: ჯერ-არს თქუენდა შობად მეორედ. სულსა ვიდრეცა უნებნ, ქრინ“** (3,7-8).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იხილა იგი განკვრეებული და ინება, რათამცა უჩინა მას სახც რადმე, რამეთუ ჯორციელთა და ნივთიერთაგან განაშორა, რაჟამს ჰრქუა, ვითარმედ: „შობილი სულისაგან სულ არს“. და ვინაფთგან არა იცოდა მან, თუ რად არს სიტყუად ესე, ამისთვის ჯორციელისავე მიმართ მოიყვანა და არა სრულიად ზრქელთაგან გუამთა მოართუა სახც, არცა კუალად სრულიად უჯორცოთაგან, რამეთუ ვერ ძალ-ედვა მას სრულიად გულისხმის-ყოფად, არამედ პოვა საშუვალი ჯორციელისა და უჯორცოფსა ბუნებისად – ქროლა იგი ქარისად. რამეთუ ქარისათვს ეტყვს მას, თუ: **„ჯმად მისი გესმის, არამედ არა იცი, ვინად მოვალს, ანუ ვიდრე ვალს“** (3,8). ხოლო რაჟამს თქუას, თუ: „ვიდრე უნებნ, ქრინ“, არა თუ ნებასა რასმე მოასწავებს ქარისასა, არამედ ბუნებით მიცემულსა მას მისდა დაუყენებელსა ქროლასა, რომელსა კაცთაგანი ვერვინ აყენებს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ესრეთ არს ყოველი შობილი სულისაგან“** (3,8).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : აქა აღასრულა სიტყუად თვისი, რამეთუ უკუეთუ მას, რომლისა ცნობასა სასმენელითა მიიღებ და პირსა გეცემის, და გზად მისი არა იცი, ვერცა ნივთსა მისსა გულისხმა-ჰყოფ, ვითარ გამოეძიებ საქმესა სულისა წმიდისასა, რომელმან ქარისა ბუნებად არა იცი, რომლისა ჯმად გესმის? და კუალად სიტყუად ესე, თუ: „ვიდრეცა უნებნ, ქრინ“, სახედ

¹ შდრ. გალ. 4,4. ² იოან. 1,13.

სულისა წმიდისა არნ, რამეთუ უკუეთუ ესე ნივთიერი და უძღური ბუნე-
ბად ესრეთ არს და მოცემულ არს მისდა, რადთა ვიდრეცა უნდეს, ქროდის,
და ვერვინ აყენებს მას, უკუე არა უფროდსად სული წმიდად მოჰფენდე-
სა ძალსა თვისსა, ვიდრეცა ენებოს, და ვერ უძღონ შჯულთა ბუნებისა-
თა დაყენებად, არცა საზღვართა ჯორციელისა შობისათა, ანუ სხუამან
რამანმე? რამეთუ ვითარცა ქარისათვს იტყვს, თუ: „ვმად მისი გესმის“,
ამისგან საცნაურ არს, რამეთუ უკუეთუმცა არა ქარისათვს იტყოდა,
არამედ სულისა წმიდისათვს, ვითარმცა ჰრქუა კაცსა ჰურიასა, რომელ-
მან არა იცოდა სულისა წმიდისათვს, ვითარმედ: „ვმად მისი გესმის?“ და
ვითარცა ქარი არა ჩანს, დაღაცათუ ვმად მისი ისმის, ეგრეთვე მადლი
სულისა წმიდისად ჯორციელითა თუალითა არა იხილვების, არცა შობად
იგი სულიერი, რამეთუ ქარიცა ნივთი არს, დაღაცათუ არა ზრქელი არს,
არამედ თხელი. და უკუეთუ ნივთიერსა ამას ვერ ჰხედავ და არავე გი-
კვრს, ვითარ სულისა წმიდისათვს გიკვრს და არა გრწამს?

ხოლო ნიკოდემოს ჯერეთ ჰურიათასავე სიმდაბლესა შინა იყო და
უძღურებასა ამათ ყოველთა სახეთა ზედა; ამისთვისცა ჰრქუა უფალსა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ვითარ შესაძლებელ არს ესე ყოფად? ჰრქუა მას
იესუ: შენ ხარ მოძღუარი ისრაჴლისად და ესე არა უწყია?“** (3,9-10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : არასადა აბრალა მას უკეთურებისათვს, არამედ
უფროდს უგულისხმოებისათვს. ხოლო რად ზიარებად აქუნდა ამას შობასა
ჰურიათასა თანა, რადთამცა მისგან ესე ცნა? გარნა ფრიადი აქუნდა
ზიარებად, რამეთუ პირველდაბადებული კაცი, და კუალად გუერდისაგან
მისისა შექმნული, და შობად იგი ბერწთად, და საქმენი იგი ყოველნი,
რომელნი წყალთა მათ ზედა აღესრულნეს, წყალსა მას ზედა, რომლისაგან
ელისე რკინად აღმოიღო, და კუალად ზღუად მენამული, რომელი განვლეს
ჰურიათა, და ემბაზი იგი, რომელსა ანგელოზი აღსძრვიდა, და ასურისა
ნემანის საქმჴს, რომელი იორდანეს განწმდა, – და ესე ყოველნი ნათლის-
ლებისა სახესა მოასწავებდეს. და კუალად მრავალი თქუეს ამისთვის
წინადაწარმეტყუელთა, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „ერსა მას შობადსა,
რომელ ქმნა უფალმან“;¹ და ვითარმედ: „განახლდეს, ვითარცა ორბისა,
სიჭაბუკჴს შენი“;² და: „ნათელ-იდე, ნათელ-იდე, იერუსალჴმ!“³ და:
„ნეტარ არიან, რომელთა მიეტევნენ უშჯულოებანი“.⁴ და კუალად შობად
ისაკისი ბერწისაგან და სხუათა მრავალთად სახჴს იყო ამისვე შობისად, და
ქალწულისაგან შობისადაცა. და ამას ყოველსა მოაწესენებს მას და ეტყვს,
ვითარმედ: **„შენ ხარ მოძღუარი ისრაჴლისად და ესე არა უწყია? ამენ,
ამენ, გეტყვ შენ, რამეთუ: რომელი ვიცით, ვიტყვთ, და რომელი ვიხილეთ,
ვნამებთ, და ნამებასა ჩუენსა არავეინ შეინყნარებს“** (3,10-11).

¹ ფსალმ. 21,32. ² ფსალმ. 102,5. ³ ესაია 60,1. ⁴ ფსალმ. 31,1.

ენება, რადთამცა სრულიად გულსავსე-ყო იგი; ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „რომელი ვიცით, ვიტყვით, და რომელი ვიხილეთ, ვნამებთ“. რამეთუ ვინაფთაგან ჩუენ მიერ უფროჲს ყოვლისა თუალნი სარწმუნო არიან, და რაჟამს ვის ვეტყოდით დარწმუნებად, ესრეთ ვიტყვით, ვითარმედ: თუალითა ჩუენითა გვხილავს, ეგრეთვე ქრისტე კაცობრივ ეტყვს მას უძღურებისა მისისათჳს, და ვითარმედ ჭეშმარიტ არს სიტყუად მისი, ამისთვის ეტყვს, ვითარმედ: „რომელი ვიხილეთ, ვნამებთ“, რადთა დაარწმუნოს, ვითარმედ ჭეშმარიტად ესრეთ არს და სხუებრ არა. ხოლო ხილვად ამას ადგილსა ჭეშმარიტსა ცნობასა იტყვს და რამეთუ იგი პირველ ყოფისა ყოველსა მომავალსა ჰხედვიდა, და ამისთვის თქუა რად, ვითარმედ: „შობილი სულისაგან სული არს“, შესძინა, ვითარმედ: „რომელი ვიხილეთ, ვნამებთ“, რამეთუ საქმე იგი არღა ქმნულ იყო, გარნა იგი ყოველსავე პირველ ყოფისა ხედვიდა. ხოლო სიტყუასა ამას, თუ: „რომელი ვიცით“, გინა თუ თავისა თჳსისათჳს და მამისათჳს იტყვს, გინა თუ თავისა თჳსისათჳს ოდენ. ხოლო სიტყუად იგი, ვითარმედ: „არავინ შეიწყნარებს“, არა განრისხებულისად არს, არამედ საქმესა მას, ვითარ იქმნა, იტყოდა. რამეთუ თავადი სიტყუთცა და საქმიოთცა ყოველსავე სიმშკდესა და სიტკბობებასა აჩუენებდა, რადთამცა ჩუენცა გუასწავა სიმშკდეს, და რადთა რაჟამს ვიეთმე ვეტყოდით რას, და წინააღგვდგებოდინ, არა განვრისხნებოდით, რამეთუ ყოველი მრისხანე ვერარას კეთილსა აღასრულებს, არამედ უფროჲსად ყოველსა კეთილსა დაარღუევს.

სწავლად კვ მრისხანებისათჳს

ამისთვის ჯერ-არს ყოვლითა მოსწრაფებითა განშორებად მრისხანებისაგან და ამბოხებისა, რომელი-იგი ნივთი არს მრისხანებისად, რამეთუ რისხვად ვნებად არს ბოროტი და მრავალლონე დაბნელება სულისად. ამისთვის ჯერ-არს, რადთა ყოვლით კერძო ვეკრძალნეთ მას. რამეთუ ბოროტი არს, უკუეთუ მწეცთა დამშკდებად ძალ-გუედვას და გონებასა ჩუენსა განმწეცებულსა უგულებელს-ვჰყოფდეთ. რამეთუ გულისწყრომად ცეცხლი არს შემწეველი სულისად და მავნებელი ჳორცთად და უშუერმყოფელი. და უკუეთუმცა მრისხანესა ჟამსა რისხვისასა ძალედვა თავისა თჳსისა ცნობად, თუ ვითარი არს, არამცა საჭმარ იყო სხუად სწავლად, რამეთუ არარად არს უბოროტეს მრისხანისა. მთრვალობად არს ბოროტი მრისხანებად, და უფროჲს მთრვალობისა უბოროტეს და ეშმაკეულობისა უძკრვს.

არამედ მოვიწყდით ჩუენგან რისხვად და წმამაღლობად სიტყვსაებრ პავლე მოციქულისა¹ და ჟამსა განრისხებისასა მოვიწსენებდეთ ცოდვათა ჩუენტა. და რაჟამს მონასა შენსა ჰრისხვიდე და ჰპეროვოდი, და იგი დგეს მდუმრად და მშკდად, იგი კმა-იყავნ შენდა სასნაულად, რამეთუ დაღაცათუ მონად არს, არამედ კაცივე არს და სული აქუს უკუდავი და იგივე ნიჭნი ჰქონან ღმრთისაგან, ვითარ-ეგე შენ. და უკუეთუ რომელი-იგი სულიერითა პატივითა სწორ ჩუენდა არს და წორციელისა ამის და არარაჲსა წელმნიფებისათჳს ესრეთ სიმშკდით თავს-ისხამს სიტყუათა ჩუენტა, ჩუენ რომელი სიტყუად მიუგოთ ღმერთსა, რაჟამს შიშისა მისისათჳს ესრეთ არა აღკრ-ვასხმიდეთ გონებათა ჩუენტა, ვითარ-იგი მონანი ჩუენტჳს? ამას უკუე ყოველსა გულისხმა-ვჰყოფდეთ და ცოდვათა ჩუენტა ვიწსენებდეთ და ბოროტისა ამის ვნებისაგან ვივლტოდით, რაჲთა ვპოვოთ განსუენებად სულთა ჩუენტად მაღლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. ეფეს. 4,31; კოლ. 3,8.

თავი კზ

სიტყუაჲ ესე: „უკუეთუ ქუეყანისად გითხარ თქუნ, და არა გრწამს, ვითარ უკუე ზეცისად გითხრა თქუნ, და გრწმენეს? და არავინ აღჯდა ზეცად, გარნა რომელი გარდამოჯდა ზეცით, ძჳ კაცისად, რომელი არს ცათა შინა“ (3,12-13).

თარგმანი: ვითარცა მრავალგზის მითქუამს, ანცა მასვე ვიტყვ, ვითარმედ ენება იესუს, რადთამცა მაღალნი იგი სიტყუანი ღმრთეებისა თვისისათჳს გამოთქუნა, გარნა უძღურებისათჳს მსმენელთაჲსა მრავალგზის არა იქმს ამას, და მრავალგზის იტყვს სიტყუათა სიმდაბლითა სავსეთა, – რამეთუ ფრიად სარგებელ ეყოფოდა მათგან უძღურთა გონებითა, – ვიდრელა მაღალთა მათ სიტყუათა, რომელთაჲ ვერ ძალ-ედვა გულისხმის-ყოფად; არამედ მაღალნი იგი კმა-იყვნეს თქუმად ერთგზის გინა ორგზის, რადთამცა გულისხმა-ვყავთ მათგან სიმალლჳ მისი და დიდებაჲ ძალისაებრ ჩუენისა, ხოლო მდაბალთა სიტყუათა უკუეთუმცა არა ზედაჲსზედა იტყოდა, არამცა მოდრეკილ იყვნეს მრავალნი. არამედ რადთა არა კულად სიმდაბლისა სიტყუათაგან სხუაჲ რადმე ვნებაჲ მოინიოს და მისნი მსმენელნი სრულიად ქუე დაამდაბლნეს, ამისთჳს მიზეზსა იტყვს მისისა მის სიმდაბლით სიტყვსათჳს, რამეთუ თქუა რად ნათლის-ღებისათჳს, რად-იგი თქუა, და შობისათჳს სულიერისა, რომელი იქმნების ქუეყანასა ზედა, და ენება, რადთამცა თქუა თვისისა მის გამოუთქუმელისა და მიუნდომელისა შობისათჳსცა, გარნა არა თქუა, და მიზეზიცა თქუა, თუ რადსათჳს არა იტყვს, რომელ არს სიზრქჳ და უძღურებაჲ მსმენელთაჲ მათ. და ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ ქუეყანისად გითხარ თქუნ, და არა გრწამს, ვითარ უკუე ზეცისად გითხრა თქუნ, და გრწმენეს?“ და საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ სადაცა კაცობრივი რად სიტყუაჲ თქვს, უძღურებისათჳს მსმენელთაჲსა ყვის. ხოლო „ქუეყანისად“ აქა რომელნიმე ქარისათჳს თქუმულსა მას სიტყუასა იტყვან, ვითარმედ: უკუეთუ ქუეყანისაგან მოგართუ სახჳ, და არავე გრწმენა, ვითარ გრწმენენ უმაღლჳსნი სიტყუანი? უკუეთუ კულა ნათლის-ღებასა იტყვს ამას ადგილსა „ქუეყანისად“, გინა თუ, რამეთუ ქუეყანასა ზედა იქმნების, ანუ თვისსა მას საშინელსა შობასა თანა სახელ-სდებს ამას ქუეყანისად, ესეცა სიტყუაჲ კეთილვე არს, რამეთუ დაღაცათუ შობაჲ ესე ნათლის-ღებისად ზეცისად არს, გარნა უკუეთუ ვინ მას თანა იტყოდის მაღალსა მას მამისაგან შობასა ძისასა, მას თანა ქუეყანისად არს. და არა ჰრქუა, ვითარმედ: არა გულისხმა-ჰყავთ, არამედ: „არა გრწმენაო“. რამეთუ რაჟამს მათ საქმეთა არა შეინყნარებდეს კაცი, რომელთა გონებითა შემძლებელ იყოს გულისხმის-ყოფად, მათ ზედა სამართლად ითქუას უგულისხმოებაჲ, ხოლო რაჟამს მათ არა შეინყნარებდეს, რომელთა

გონებით მიწდომად შეუძლებელ იყოს და სარწმუნოებისა მიერ ოდენ ჯერ-იყოს შეწყნარებად, მას ურწმუნოებისა სენი აქუს; ხოლო უფალმან რაჟამს ესრეთ ამხილა მას, მერმე უჩუენა, ვითარმედ არა თუ ოდენ ესე უწყის, არამედ უმეტესიცა ამის ყოვლისაჲ. ამისთვის ჰრქუა მას, ვითარმედ: „არავინ აღწდა ზეცად, გარნა რომელი გარდამოწდა ზეცით, ძმ კაცისაჲ, რომელი არს ცათა შინა“. ვინაჲთგან მან ჰრქუა, ვითარმედ: „ვიცით, ვითარმედ ღმრთისა მიერ მოხუედ მოძღურად“,¹ ამისთვის უფალი ეტყვს, ვითარმედ: ნუ ჰგონებთ, თუ ესე ვითარი ვარ, ვითარცა სხუანი წინაჲსწარმეტყუელნი, რომელნი ქუეყანით იყვნეს, რამეთუ მე ზეცით მოსრულ ვარ, და წინაჲსწარმეტყუელთაგანი არავინ აღსრულ არს ზეცად; გარნა მე ზეცით მოვედ და ცათა არავე დავაკლდი, რამეთუ ზეცათა შინა ვარ. ჰხედავა, ვითარ დიდ არს სიტყუაჲ ესე და მალალ? არამედ მისსა დიდებასა თანა მცირე არს, რამეთუ იგი არა თუ ცათა შინა ოდენ არს, არამედ ყოველგანცა. გარნა ან უძღურებასა ამას ნიკოდემოსისსა ესეცა კმა-ეყვნეს სიტყუანი. ხოლო „ძედ კაცისა“ ამას ადგილსა ჯორცთა სახელ-სდებს, არამედ უდარცისა ამის ბუნებისაგან ყოვლითურთ ღმრთეებისაცა ბუნებასა თვსსა უწოდა, რამეთუ ამას მრავალგზის იქმს, და ოდესმე ღმრთეებისა მისისა სახელითა ოდენ ღმრთეებასაცა მოასწავებს და კაცებასაცა, და კუალად ოდესმე კაცებისა ოდენ სახელითა ეგრეთვე ორსავე ბუნებასა მოასწავებს – ღმრთეებისაცა და კაცებისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „და ვითარცა-იგი მოსე აღამალლა გუელი უდაბნოსა ზედა, ეგრეთ ჯერ-არს აღმალლებაჲ ძისა კაცისაჲ“ (3,14).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : პირველად თქუა დიდი იგი ქველისმოქმედებაჲ თვისი, რომელი მოსცა კაცთა ნათლის-ღებისა მიერ, და ან შესძინა თქუმად მისისა მის მიზეზისა, და არარაჲთ უდარეს მის ქველისმოქმედებისა, რომელ არს ჯუარისამიერი იგი. ვითარცა-იგი პავლე ეტყოდა რაჲ კორინთელთა, ესე ორნივე ერთბამად თქუნა, ვითარმედ: „ნუუკუე პავლე ჯუარს-ეცუა თქუენთვის? ანუ სახელსა ზედა პავლესსა ნათელ-იღეთა?“² რამეთუ ყოვლისა უფროჲს ესე ორნი საქმენი გამოაჩინებენ გამოუთქუმელსა მას კაცთა მიმართ სიყუარულსა მისსა, რამეთუ მტერთა თვსთათვს მოკუდა, რამეთუ ჩუენ ყოველნი მაშინ მტერ მისა ვიყვენით, და რომელ არა ესე ოდენ, არამედ ნათლის-ღებისა მიერ სრულსა ცოდვათა შენდობასა მოგუანიჭებს. ხოლო რაჲსათვს არა თქუა ცხადად, თუ: მეგულების ჯუარცუმად, არამედ ძუელისა მის სახისა მიმართ მიიყვანა სიტყუაჲ? ერთად, ამისთვის, რაჲთა ცნან, ვითარმედ ძუელი იგი მახლობელ არს ახლისა და ზიარ მისა და არა უცხო, და მერმე, რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა იძულებით მივიდოდა ჯუარ-ცუმად, და კუალად, რაჲთა გულისხმა-ჰყო, ვითარმედ

¹ იოან. 3,2. ² 1 კორ. 1,13.

მისი არარაჲ ვნებაჲ იყო საქმე იგი, და ვითარმედ სხუანი ყოველნი მისგან ცხოვნდებოდეს. რაჲთა არა თქუას ვინმე, თუ: ვითარ აცხოვნოს ჯუარ-ცუმულისა და მოკლულისა სარწმუნოებაჲმან ვინმე? ამისთვის ძუელისა მის საქმისა მიმართ მიგკყვანნა, რაჲთა მოვიგონოთ, უკუეთუ რვალისა გუელსა ჰხედვიდეს ჰურიანი და ცხოვნდებოდეს, არა უფროჲსად, უკუეთუ ვინ ღმერთი ჯუარცუმული ჩუენთვის ირწმუნოს, ცხოვნდესა? და არა თუ უძლურებისათვის მისისა ანუ მძლეობისაგან ჰურიათაჲსა იქმნა საქმე იგი, არამედ რამეთუ „შეიყუარა ღმერთმან სოფელი“.¹ ამისთვის სულიერი იგი ტაძარი მისი ჯუარს-ეცუა, **„რაჲთა ყოველსა რომელსა ჰრწმენეს იგი, არა წარწყმდეს, არამედ აქუნდეს ცხოვრებაჲ საუკუნოჲ“** (3,15).

ჰხედვაჲ მიზეზსა მას ჯუარისასა და მისმიერსა მას ცხოვრებასა? ჰხედვაჲ თვსებასა მას, რომელი აქუნდა სახესა ჭემმარიტებისა მიმართ? მუნ ჰურიანი ჴორციელისა სიკუდილისაგან განერებოდეს, ხოლო აქა მორწმუნენი სულიერისა სიკუდილისაგან იწსნებიან; მუნ ნაკბენსა გუელთასა ჰკურნებდა დამოკიდებული იგი გუელი, ხოლო აქა უხილავისა მის ვეშაპისამიერნი წყლულებანი განკურნა ჯუარცუმულმან იესუ; მუნ რომელმან თუალითა მიხედნის, განიკურნის, ხოლო აქა რომელმან გონებისა თუალითა ირწმუნოს, განიწსნების ცოდვათაგან; მუნ რვალი იყო გუელისსახედ ქმნილი, ხოლო აქა – გუამი სამეუფოჲ, სულისა მიერ წმიდისა შემზადებული; მუნ გუელი უკბენდა და გუელი ჰკურნებდა, ეგრეთვე აქა სიკუდილმან წარგუწყმიდნა და სიკუდილმან გუაცხოვნნა. არამედ წარწყმედელსა მას გუელსა გესლი აქუნდა, ხოლო რვალსა მას არა აქუნდა გესლი, არამედ წმიდაჲ იყო. ეგრეთვე აქაცა წარწყმედელსა მას სიკუდილსა ცოდვაჲ აქუნდა, ვითარცა-იგი გუელსა – გესლი, ხოლო მეუფისა სიკუდილი ყოვლისავე ცოდვისაგან შორს იყო, ვითარცა-იგი რვალისა გუელი – გესლისაგან, რამეთუ ცოდვაჲ ჯუარცუმულმან არა ქმნა, „არცა იპოვა ზაკუეჲჲ პირსა მისსა“.² და ესე არს, რომელსა იტყვს პავლე, ვითარმედ: „განძარცუნა მთავრობანი და ჴელმწიფებანი და განაქიქნა იგინი კადნიერებით მას ზედა“.³ რამეთუ ვითარცა მოლუანემან და ახოვანმან მორკინალმან აღილის რაჲ წინააღმდეგომი თვისი და სიმაღლედ აღამაღლის და დააკუეთის და ბრწყინვალედ გამოაჩინის ძლევაჲ თვისი, ეგრეთვე ქრისტემან წინაშე ყოვლისა სოფლისა წინააღმდეგომნი იგი ძალნი დააკუეთონა და მონყლულნი იგი მწეცისაგან განკურნნა ჯუარ-ცუმითა თვისითა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : **„რამეთუ ესრეთ შეიყუარა ღმერთმან სოფელი ესე, ვიდრემდის ძე თვისი მხოლოდმობილი მისცა მას, რაჲთა ყოველთა რომელთა ჰრწმენეს მისი, არა წარწყმდენ, არამედ აქუნდეს ცხოვრებაჲ საუკუნოჲ“** (3,16).

¹ იოან. 3,16. ² ფსალმ. 31,2. ³ კოლ. 2,15.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო სიტყუად ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: ნუ გიკვრს, რომელ მეგულები ამალეზაჲ ჯუარსა ზედა, რაჲთამცა თქუენ სცხოვნდით, რამეთუ მამასაცა ესე სათნო-უჩნს; რამეთუ ესრეთ შეიყუარნა მან კაცნი, ვიდრელა მონათათჳს ძე მოსცა, და მონათა უმაღლოთათჳს, რომელ-ესე მოყუარისათჳსცა არავინ იქმს.

ეჰა საკურველი! ვითარ უკუდავმან მან დაუსაბამომან მიწისა და ნაცრისაგანნი ესრეთ შეიყუარნა, სავსენი იგი მრავლითა ცოდვითა, განმარისხებელნი იგი მისნი, რომელ ძე თჳსი მოსცა მხოლოდშობილი! არა ანგელოზი, არცა მთავარანგელოზი, არამედ ძე თჳსი, „რაჲთა ყოველსა რომელსა ჰრწმენეს მისი, არა წარწყმდეს, არამედ აქუნდეს მას ცხოვრებაჲ საუკუნოდ“. რამეთუ ვინაჲთგან სიკუდილი და ჯუარ-ცუმად ავსენა, რაჲთა არა თქუას, რომელსა-იგი ესმოდა, თუ სიკუდილი ეუფლების მას და ევნების რად, ამისთჳს თქუა, ვითარმედ: „ყოველთა, რომელთა ჰრწმენეს მისი, აქუნდეს ცხოვრებაჲ საუკუნოდ“.

ხოლო ესე საცნაურ არს, რაჲთა რომელი სხუათა ცხოვრებასა მიანიჭებს, მასმცა ვითარ ეუფლა სიკუდილი? და უკუეთუ რომელთა ჯუარ-ცუმულისად ჰრწმენეს, ცხოვნდებიან, ჯუარცუმულსამცა ვითარ-რაჲ ევნებოდა, რომელ-იგი წყაროდ არს ცხოვრებისად? ჰხედავა, ვითარ ყოველსა ადგილსა სარწმუნოებაჲ ჯერ-არს? რამეთუ ჯუარცუმულსა ეტყჳს წყაროდ ცხოვრებისა, რომელსა-იგი გონებაჲ კაცობრივი არა ადვილად შეინწყნარებს, არამედ უძღურებასა მას გონებისასა უზემთაესი სარწმუნოებაჲ ადვილად შეინწყნარებს. ხოლო ვინაჲ შეიყუარა ღმერთმან სოფელი ესე ესრეთ? სხუადთ არასადაჲთ, გარნა სახიერებისაგან ოდენ თჳსისა.

სწავლად კჳ გლახაკთმონყალებისათჳს

შევიკდიმოთ უკუე ჩუენცა სიყუარულისა მისგან მისისა, შევირცხვნოთ დიდისა მის კაცთმოყუარებისაგან მისისა, რამეთუ მან მხოლოდშობილსა ძესა თჳსსა არა ჰრიდა ჩუენთჳს, ხოლო ჩუენ საფასეთა ვშურობთ მისთჳს, და უფროსად თავთა ჩუენთათჳს, და არა ფრიადისა საშჯელისა ღირს ვართა? რამეთუ უკუეთუ კაცმან ვინმე ჩუენთჳს ჭირი და შრომად თავს-იდვას, ჩუენცა გვხარის მისთჳს თავს-დებად ჭირისად და ყოველი ჩუენი მისთჳს მინიჭებად არა გუშურის; ხოლო ქრისტეს მიმართ ამასცა არა ვიქმთ, რომელმან სული თჳსი დადგა ჩუენთჳს და სისხლი თჳსი პატიოსანი დასთხია, რომელნი-ესე მტერ მისა ვიყვენით, და საუკუნოდსა საშჯელისაგან გვკვნნა, და ჩუენ ან არცა უნდოსა საჭმარსა მივსცემთ მას.

ვინ მივსწნეს საუკუნოვან ცეცხლისაგან? არა ჩუენ თვთ დავშჯითა თავთა ჩუენთა? არა საუკუნოსა გეჰენიასა ნებსით მივეცემითა? რამეთუ რომელმან სული თვისი ჩუენთვს დადვა, არა შევიწყნარებთ, რამეთუ არა საფასენი, არამედ სულთაცა ჩუენთა გუნდა მიცემად, და არცა მაშინ იყო ღირს რადმე ქველისმოქმედებისა მისისად. არამედ არა გულისხმავყოფთ ამას ყოველსა, გარნა ვართ უგულისხმო და უკეთურ; და მონათა და ცხენთა ოქროთა შევამკობთ, ხოლო მეუფესა ჩუენსა არცა თუ პურსა არა მივსცემთ მრავალგზის, და შიშუელ თუ იყოს, არა შევჰმოსთ, არამედ უფროსად რისხვით განვსდევნით. და იგი ამას ყოველსა იქმს, რადთამცა ჩუენ მიზეზ-ვეციტ მრავლისა წყალობისა მისისა ჩუენ ზედა მოფენად, და შიშუელი მოვალს, რადთამცა შენ მიზეზი მიეც შემოსად შენდა სამოსელი უხრწნელებისად; გარნა სამოსელნი რომელნიმე მღლითა მიერ შეჭმულ არიან, და რომელნიმე ამოდ სხენან, და რომლითამე შეიმკვები, რადთამცა უბანისა კაცთა გიხილეს, და სულისა შენისა შემკობად არა გნებავს.

რადსა ესრეთ მოსწრაფე ხარ შემკობად თავისა შენისა? რად კეთილი არს მაგას შინა? რამეთუ დედანიცა მეძავნი ესრეთ იმკვებიან და უმეტესადცა; არამედ ჭეშმარიტი სამკაული სათნოებად არს, რომელი შუენიერ-ჰყოფს სულსა. ამას მარადის ვიტყვ და თქუმად არა დავსცხრები, რამეთუ არა მენყალიან ესეზომ გლახაკნი, რაზომ თქუენნი სულნი. იხილეთ, თუ უწყალოებამან მდიდრისამან ვის უფრო ავნო, ლაზარეს ანუ თვთ მას?¹ ეგრეთვე თქუენ უფროსად გევნოს უწყალოებითა, ვიდრელა გლახაკთა, და მათვე სიტყუათა მდიდრისათა იტყოდით ცეცხლსა მას შინა და არა ჰპოვებდეთ წყალობასა. არამედ ნუმცა ვის ასმია ჳმად იგი, გარნა წიაღთამცა აბრაჰამისთა მიწვენულ ვართ ყოველნი მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მდრ. ლუკ. 16,20-26.

თავი კვ

სიტყუა ესე: „რამეთუ არა ესრეთ მოავლინა ღმერთმან ძმ თვისი სოფლად, რაფთა დასაჯოს სოფელი, არამედ რაფთა ცხოვნდეს სოფელი მის მიერ“ (3,17).

თარგმანი: მრავალნი კაცნი უდებნი და ცოდვისმოყუარენი მიზეზად თვისისა დაწსნილობისა იჴმარებენ სიტყუათა ამათ და იტყვან, ვითარმედ: არა არს ჯოჯოხეთი, არცა სატანჯველი, არამედ ღმერთი ყოველთა ცოდვათა შეგუნდობს; რომელთა მიმართ იტყვს წერილი, ვითარმედ: „ნუ იტყვთ, თუ: მონყალებანი მისნი მრავალ არიან, და მილხინონ ცოდვათა ჩემთა, რამეთუ წყალობად და რისხვად არს მის თანა“;¹ და: „მრავლისაებრ წყალობისა მისისა მრავალ არს მხილებადცა მისი“;² რამეთუ ცოდვათაებრ ჩუენთა მოგუეცემის მოსაგებელი, ვითარცა იტყვს წინადაწარმეტყუელი, ვითარმედ: „შენ მიაგო კაცად-კაცადსა საქმეთა მათთაებრ“.³

და ესე დიდი კაცთმოყუარებად არს ღმრთისად, რამეთუ ღმერთმან ორად ცხორებად განყო საქმც ჩუენი: ერთად, სანუთროდ, და მეორედ, საუკუნოდ. და ერთი ესე ცხორებად ლუანლთა ჟამად განანესა და მეორე იგი – გვრგვინთა და მოსაგებელთა. და ამასცა ზედა დიდი კაცთმოყუარებად გუაჩუენა, რამეთუ ვქმნენით ჩუენ მრავალნი ცოდვანი და არა დავსცხერით სიყრმითგანვე სიბერედმდე შეგინებად სულისა, და მათ ყოველთა შენდობად მოგუცა წმიდითა ნათლის-ღებითა, და მოგუენიჭა ჩუენ სინმიდც. და კუალად, რომელმან სიჩროდთგან მიიღოს წმიდისა ნათლის-ღებისა საიდუმლოდ, და მერმე შემდგომად ამისა შეაგინოს სული თვისი, იგი ბევრეულთა სატანჯველთა ღირს არს, გარნა მასცა განულო ღმერთმან კარი სინანულისად და მოსცა მრავალი ღონც განწმედად ცოდვათა თვსთა. და ესე ყოველი გულისხმა-ყავ, ვითარისა სახიერებისა სახენი არიან: პირველად, რომელ მოგუცემს სრულიადსა შენდობასა ცოდვათასა ნათლის-ღებითა, და კუალად, უკუეთუ ვცოდოთ, მოგკტევენს სინანულითა ბოროტთა მათ ჩუენთა და გუადროებს შენანებად. და ამის ყოვლისათვს ეტყოდა ქრისტე ნიკოდემოსს, ვითარმედ: „არა მოავლინა ღმერთმან ძმ თვისი, რაფთა დასაჯოს სოფელი, არამედ რაფთა ცხოვნდეს სოფელი მის მიერ“. რამეთუ ორნი არიან ქრისტეს მოსლვანი: პირველად, ესე, და კუალად მეორედ, რომელი ყოფად არს, არამედ ორნივე არა ერთსა ზედა არიან, რამეთუ პირველ მოვიდა, რაფთა არა გამოიძინეს, არამედ მოგკტევენს ცოდვანი, ხოლო მეორედ მოსლვად არს, არა რაფთა მოგკტევენს, არამედ რაფთა გამოიძინეს. ამისთვისცა პირველისათვს იტყვს, ვითარმედ: „არა მოვედ, რაფთა დავსაჯო სოფელი, არამედ რაფთა

¹ შდრ. ზირ. 5,6. ² შდრ. ზირ. 16,12. ³ ფსალმ. 61,13; შდრ. მათ. 16,27; რომ. 2,6.

ვაცხოვნო“,¹ ხოლო მეორისათვის იტყვს, ვითარმედ: „ოდეს მოვიდეს ძმ კაცისად დიდებითა მამისადათა და დაიდგინნეს ცხოვარნი მარჯუენით მისა და თიკანნი მარცხენით“.² და უკუეთუმცა არა ფრიადითა სახიერებითა თვისითა შეგკნდობდა, პირველიმცა მოსლვად მისი საშველიმცა კაცთად ყოფილ იყო, რამეთუ პირველ მოსლვისა მისისაცა შჯული იყო ბუნებით, და კუალად შჯული და წერილი და სიტყუანი წინადაწარმეტყუელთანი და საქმენი სასწაულთანი და სატანჯველთათვს საუკუნეთა სიტყუანი და სხუად ესევეთარი მრავალი; და ღირს იყო, რადთამცა მის ყოვლისათვს სიტყუად იძია, არამედ მან კაცთმოყუარებისა თვისისათვს პირველი ყოველი შეგკნდო, თუ არა, ყოველნიმცა წარწყმედულ ვიყვენით, რამეთუ ყოველთავე ვცოდეთ და დაკლებულ ვიყვენით დიდებასა ღმრთისასა, არამედ განვმართლდით უსასყიდლოდ მადლითა მისითა. იხილეთ მიუწნდომელობად იგი სახიერებისა მისისად?

უკუეთუ კულა ვინ თქუას, ვითარმედ: უკუეთუ არა ამისთვს მოვიდა, რადთა დასაჯოს სოფელი, ვითარ იტყვს, ვითარმედ: **„რომელსა არა ჰრწმენეს, აწვე დაშვილ არს“** (3,18)? უკუეთუ არა არს ჟამი საშველისად, ვითარ დაშვილ არს? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ანუ იტყვს, ვითარმედ თვთ იგი საქმწ ურწმუნოებისად და უნათლავად ყოფად სატანჯველ არს, რამეთუ გარეგან ნათლისა ყოფად თვთ კმა არს ბოროტად, ანუ თუ მომავალსა მას საუკუნოფსა საშველსა მოასწავებს სიტყვთა ამით, რამეთუ ვითარცა კაცისმკლველი დაღაცათუ მსაჯულისა სიტყვთა არა დაისაჯოს, არამედ ბუნებითა მის საქმისადათა დაშვილ არს, ეგრეთვე ურწმუნო; რამეთუ ადამსცა ჰრქუა უფალმან, ვითარმედ: „რომელსაცა დღესა შჭამო ხისა მისგან, მოჰკუდე“,³ და მან შემდგომად ჭამისა მრავალი ჟამი დაყო. და ვითარ ჰრქუა ღმერთმან, ვითარმედ: „რომელსა დღესა შჭამო, მასვე დღესა მოჰკუდე“? გარნა დაღაცათუ საქმით არა იქმნა მაშინვე სიკუდილი, არამედ ბრძანებითა მით ღმრთისადათა და ბუნებითა მის საქმისადათა, და ვინაფთგან გამოვდა მის ზედა განჩინებად სიკუდილისად, ვითარმცა მომკუდარ იყო, დაღაცათუ დაყვნა ჟამნი რაოდენნიმე. რამეთუ რადთა არავის ესმეს, ვითარმედ: „არა მოვედ დაშჯად სოფლისა“, და ჰგონებდეს, თუ არა სამე არს საშველი. ამისთვს თქუა სიტყუად ესე, რადთა ვიცოდით, ვითარმედ საშველი ყოფად არს. და ესე დიდი სახიერებად არს ღმრთისად, რომელ არა ოდენ ძმ მოსცა, არამედ ჟამიცა საშველისად დააყოვნა, რადთა აქუნდეს ცოდვილთა ჟამი სინანულისად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„რომელსა ჰრწმენეს ძისად, არა ისაჯოს“** (3,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : „რომელსა ჰრწმენესო“, არა თუ რომელი გამოეძიებდეს ორგულეებით. და უკუეთუ ვინ თქუას: და უკუეთუ ვისმე ჰრწმენეს

¹ იოან. 12,47; შდრ. იოან. 3,17. ² შდრ. მათ. 25,31-33. ³ შდრ. დაბ. 2,17.

კეთილად, და საქმენი ბოროტნი აქუნდენ, რაჲ ყოფად არს? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ესევეითართა მათ არცა მორწმუნედ ქრებამარტად სახელ-სდებს მოციქული პავლე, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „აღიარებენ სიტყვთ, ხოლო საქმით უარ-ჰყოფენ“¹. გარნა მე ამასცა ვიტყვ, ვითარმედ: იტყვს უფალი, თუ: „რომელსა ჰრწმენეს, არა დაისაჯოს“, ესე იგი არს, ვითარმედ ამის ჰირისათვს არა ისაჯოს, ხოლო ბოროტთა მათ საქმეთათვს მიიღოს უმეტესი საშჯელი; ხოლო ურწმუნოებისათვს არა ისაჯოს, უკუეთუ მორწმუნე იყოს. ჰხედავა, ვითარ საშინელთა საქმეთაგან იწყო და კუალად საშინელთავე ზედა დაასრულა სიტყუად თვისი? რამეთუ დაწყებასა სიტყვასა იტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლითა და სულითა, ვერ ჳელ-ენიფების შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“;² აქა დასასრულსა ზედა იტყვს, ვითარმედ: „რომელსა არა ჰრწმენეს, აწვე დაშჯილ არს“. ხოლო ნუ ჰგონებ, თუ დროებაჲ ესე ერგების რას, რომელი არა ინანდეს, რამეთუ ურწმუნოჲ არარაჲთ უმჯობეს არს მათსა, რომელნი ჯოჯოხეთს შინა არიან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „და ესე არს საშჯელი, რამეთუ ნათელი მოვიდა სოფლად, და შეიყუარეს კაცთა ბნელი, ვიდრე ნათელი“ (3,19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: ამისთვის დაისაჯებიან კაცნი, რამეთუ ნათელსა დაუტევებენ და ბნელი უყუარს და არა ჰნებაეს მისლვად ნათლად, რამეთუ უკუეთუმცა მოსრულ ვიყავ შჯად და არა შენდობად ცოდვათა, აქუნდამცა სიტყუად, თუ: ამისთვის ურწმუნო ვიქმენით; ხოლო ვინაჲთგან მოვედ გამოყვანებად ბნელისაგან და მოყვანებად ნათლად, ვინლა შეინყალოს იგი, რომელსა არა ენებოს ბნელისაგან ნათლად მოსლვად? ვითარცა სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „მომიძულეს მე ცუდად“;³ და ვითარმედ: „უკუეთუმცა არა მოსრულ ვიყავ, ცოდვამცა არა აქუნდა“.⁴ რამეთუ რომელსა არა აქუნდეს ნათელი და ამისთვის ჯდეს ბნელსა შინა, წყალობისა ღირს არს, ხოლო რომელი შემდგომად მოსლვასა ნათლისასა ბნელსა შინა დაადგრეს, არღარა ღირს არს წყალობისა.

ხოლო თქუა მიზეზიცა, რომლისათვს უყუარს კაცთა ბნელი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „რამეთუ იყვნეს საქმენი მათნი ბოროტ. ყოველი რომელი ბოროტსა იქმნ, სძულნ ნათელი და არა მოვიდის ნათელსა, რაჲთა არა ემხილნენ საქმენი მისნი“ (3,19-20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ უკუეთუმცა სამშჯავროჲ დაედვა და შჯიდა, ჰქონდამცა მათ სიტყუად, რომელ არა მოვიდოდეს მისა, რამეთუ ემინოდა; ხოლო ვინაჲთგან შენდობად მოვიდა, რად არა მოვიდეს მისა და მიიღეს შენდობაჲ, ვითარცა მრავალთა მეზუერეთა და ცოდვილთა ქმნეს?

¹ შდრ. ტიტ. 1,16. ² იოან. 3,5. ³ იოან. 15,25; ფსალმ. 34,19; 37,20. ⁴ იოან. 15,22.

არამედ რომელთა-იგი აღირჩიეს უკუე ბნელსა შინა ყოფაჲ და ცოდვა-სა, ეშინოდა მათ სათნოებისაგან და ამისთვის აღირჩიეს ვიდრე სიკუდი-ლადმდე ცოდვასა შინა ყოფაჲ. არამედ იტყვან ვიეთნიმე წარმართნი, რომელთა არა ჰნებავს მოსლვაჲ ნათლად და განშორებაჲ ცოდვისაგან, ვითარმედ: არა არიანა მრავალნი წარმართნი სათნოებისა მოქმედნი და ქრისტიანენი ცოდვილნი? გარნა მე ამას ვიტყვ, ვითარმედ: მრავალნი არიან ქრისტიანენი ცოდვილნი, ხოლო წარმართნი სათნოებისა მოქმედნი არასადა იპოვებიან. ნუ იყოფინ! და ნუ იტყვ მათთვის, რომელნი სადამე იპოვნენ ბუნებით არა სიძვისმოყუარენი ანუ არა ვეცხლისმოყუარენი; არამედ პოვე ერთიცა, რომელი წინააღუდგებოდის ბრძოლასა ვნება-თასა, და უკუეთუ სადა ჰპოვო, კაცთა დიდებისათჳს ჰპოვო საქმე მისი; და რომელი კაცთათჳს იყოს, მაშინ, ოდესცა პოვოს ჟამი ფარული, ნუ იყოფინ, თუმცა აღკრ-ასხნა გულისთქუმასა თჳსსა. გარნა რაფთა არა შემოვილოთ ცილობაჲ, ვთქუათ, ვითარმედ: იყოს წარმართი მოქმედი სათნოებისაჲ. არა უფროსად საწყალობელ არსა, რომელ აქა და-შურების და იჭირვის, და მუნ გეჰენიად მივალს, რამეთუ არა მოვიდა ნათლად? რამეთუ მოვიდა ნათელი თავით თჳსით; არა თუ მათ მოიძიეს, ანუ თუ დაშურეს მისთვის, თვთ მოვიდა, და არა შეინყნარეს მათ. რამეთუ ვინმცა იყო, რომელმანმცა დაუტევა ცოდვაჲ და არამცა მოვიდა ნათლად? არამედ რომელიცა ჰგიეს ბნელსა შინა ურწმუნოებისასა, უწყიმცა, ვითარმედ სიყუარულისათჳს ცოდვათაჲსა ჰგიეს. და ნუ იტყვ ამას, ვითარმედ: არს ვინმე წარმართი, რომელი არა ისიძავს, ანუ არა იტაცებს, არამედ უწყოდე, ვითარმედ მას ყოველსა დიდებისათჳს კაცთაჲსა იქმს და ფარულად არა ერიდების ცოდვასა; ანუ კაცთა დიდებისათჳს არა მოვალს ნათლად, რამეთუ ჰრცხუნენ ანუ მოყუსისაგან, ანუ თჳსთაგან. და ესე არს უკეთურებაჲ, რამეთუ ყოველი მონაჲ ამპარტავანებისაჲ უარეს მსიძავისაცა არს და უძკრწსთა ბოროტთა იქმს.

სწავლად კჳ ცუდადმზუაობრობისათჳს

ხოლო ჩუენ ვივლტოდით, ძმანო, ცუდადმზუაობრობისაგან, რამეთუ უძკრწს არს ყოველთა ვნებათასა. ამის მიერ იშვების ანგაჰრებაჲ და საწმართთა სიყუარული, ამის მიერ იქმნებიან სიძულილნი და ბრძოლანი და შფოთნი, რამეთუ რომელი უმეტწსსა დიდებასა ეძიებდეს, მარადის ბრძოლათა და ბოროტთა შინა არს და ვეროდეს ჰპოვებს გულისთქუმისა თჳსისა დასასრულსა. ხოლო ესე ყოველი ცუდადმზუაობრობისაგან არს. რამეთუ რაფსაგან არს სიმრავლე სამკაულთაჲ და მონათა და ტაძართაჲ,

რომელ ჰქონან მრავალთა? არა თუ საჭმარ მათა არს იგი ყოველი, არამედ რაათა ამპარტავანებისა და ზუაობისა მათისა მონამენი მრავალნი ჰყვენ; ხოლო უკუეთუ მას ვსძლოთ რაათ, მრავალნი სხუანი ვნებანი უჩინო-ვეყნეთ მის თანა, და არღარა იყოს დამაყენებელ, რაათა ესრეთ ვიყოფოდით ქუეყანასა ზედა, ვითარცა ცათა შინა. რამეთუ ესე ვნებად არა თუ ცოდვათა შინა ოდენ არს, არამედ სათნოებათაცა შეერთვის და განმრყუნელი არს სათნოებისა ყოვლისაჲ, რომელსაცა თანა იყოს, რამეთუ შრომათა თავს-დებად გუაიძულებს და ნაყოფისა მოკრებად არა შეგკნდობს, რამეთუ აქავე მიუღებთ სასყიდელი ყოვლისა შრომისაჲ ცუდადმზუაობართა. და რამცა იყო ამის დაჭირვებისა უსაწყალობელჴს? რამეთუ შეუძლებელ არს, თუმცა სოფლისაცა დიდებასა ვეძიებდეთ და ღმრთისასაცა და ორივემცა ვპოვეთ, არამედ მაშინ ოდენ ვპოვებთ ორსავე, რაჟამს ერთსა ოდენ ვეძიებდეთ – ღმრთისამიერსა. და ამისთვის გევედრები, რაათა ვივლტოდით დიდებისაგან კაცთაჲსა და ვეძიებდეთ დიდებასა ღმრთისაგან, რომელსა ღირსმცა ვართ მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჴსითა, რომელსა ჰშუენის დიდებაჲ და პატივი და სიმტკიცე ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი 30

სიტყუა ესე: „ამისა შემდგომად მოვიდა იესუ და მონაფენი მისნი ქუეყანად ჰურიასტანისა; და მუნ იყოფოდა მათ თანა და ნათელსცემდა“ (3,22).

თარგმანი: არარაჲ არს ჭემმარიტებისა უძლიერჳს, ვითარცა-იგი არარაჲ არს ტყუვილისა უძლურჳს; დაღაცათუ ბევრეულნი საჭურველნი აქუნდენ, უძლურ არს. ეგრეთვე ჭემმარიტებაჲ, დაღაცათუ შიშუელ იყოს, უშიშვე არს მარადის და უძლეველ. და შუენიერ არს წინაშე მხილველთა მისთა და არა ეშინის მბრძოლთა მისთაგან, ყოვლადვე არა ჰსურის დიდებისათჳს კაცთაჲსა, არამედ ამის ყოვლისა უზემთაჲს არს; და რომელნი მისა მივიღტოდიან უშიშად, დაიცავს ყოვლისაგან ბოროტისა; და მალვისაგან თჳსთა საქმეთაჲსა შორს არს, რამეთუ ყოველი მისი საქმჳ ცხადად ბრწყინავს. ამისთჳსცა ქრისტე ეტყოდა პილატეს, ვითარმედ: „მე მარადის ცხადად ვასწავლიდი და ფარულად არაჲ მითქუამს“. ¹ ეგრეთვე აქაცა იქმს, რამეთუ მოვიდა ჰურიასტანად და მუნ ნათელ-სცემდა.

„იყო იოვანეცა და ნათელ-სცემდა ენონს, მახლობელად სალემსა, რამეთუ წყალნი ფრიად იყვნეს მუნ, და მოვიდოდეს და ნათელს-იღებდეს“ (3,23). რამეთუ უფალი დღესასწაულთა ქალაქად მოვიდოდა, რათა შორის ყოვლისა ერისა იქმოდის სასწაულთა, და შემდგომად დღესასწაულთა კუალად იორდანედ მივიდის, რამეთუ მუნცა მრავალნი შეკრებოდეს. და უფალი მარადის, სადა ერი მრავალი არნ, მუნ მივიდის სწავლად და სარგებელად. ხოლო არა თუ თჳთ ნათელ-სცემდა, არამედ მონაფენი მისნი, ვითარცა ქუემორე იტყჳს მახარებელი, ვითარმედ: „თჳთ იესუ არა ნათელ-სცემდა, არამედ მონაფენი მისნი“. ² ხოლო რაჲსათჳს არა ნათელ-სცემდა თჳთ? გარნა ამისთჳს, რამეთუ პირველ თქუა იოვანე, ვითარმედ: „მან ნათელ-გცეს სულითა წმიდითა და ცეცხლითა“, ³ ხოლო უფალსა ჯერეთ სული წმიდაჲ არა მიეცა, და ამისთჳს სამართლად არა ნათელ-სცემდა თჳთ, არამედ მონაფენი მისნი ნათელს-სცემდეს, რათამცა მრავალნი მოიყვანნეს ქრისტჳსა. და რაჲსათჳს უკუე, იწყეს რაჲ მონაფეთა უფლისათა ნათლის-ცემად, იოვანე არა დასცხრა ნათლის-ცემისაგან, არამედ იგიცა ნათელ-სცემდა ენონს? და რად არა დასცხრა, რათამცა უფროჲსად შესაწყნარებელ იქმნა ნათლის-ცემად მონაფეთა უფლისათაჲ? გარნა ამისთჳს არა დასცხრა ნათლის-ცემისაგან, რათამცა არა თჳსნი მონაფენი უმეტესსა შურსა შთაყარნა მათ მიმართ, რამეთუ უკუეთუ ესეოდენითა სწავლითა და ქადაგებითა ქრისტესითა ვერ შეაწყნარნა იგინი მას, უკუეთუმცა ესე ექმნა, არამცა ფრიადსა შურსა შესრულ იყვნესა?

¹ შდრ. იოან. 18,20. ² იოან. 4,2. ³ მათ. 3,11; ლუკ. 3,16; შდრ. იოან. 1,33.

ამისთვისცა ქრისტემან მაშინ იწყო ქადაგებად უფროხსად, რაჟამს იოვანე აღესრულა. და მე ესრეთ ვჰგონებ, ვითარმედ ამისთვის შენდობილ იქმნა იოვანესი ადრე აღსრულებად, რადთამცა ყოველი იგი სიმრავლჳ ქრისტესა შეუდგა, და არლარამცა ორთა მათ მიმართ განიყოფოდეს გონებანი მათნი. და თვნიერ ამისაცა, იგი ნათელ-სცემდა რად, მარადის ქრისტესა ქადაგებდა და უზეშთაესად გამოაჩინებდა, და ვინაფთგან ესრეთ იქმოდა, ამისთვის უმეტესად უმჯობეს იყო ნათლის-ცემად მისი და არა წინააღდგომად ქრისტეს მონაფეთად, რამეთუ მათვე შესწევდა და ქრისტჳსა მიაველენდა ყოველთა მის მიერ ნათელღებულთა, არა თუ თავსა თვსსა მოატყუებდა დიდებასა, არამედ ქრისტესა; და უფროხსად მისსა შეინწყნარებდეს ერნი, ვიდრე მოციქულთასა, რამეთუ იგი დიდად ჰყვა ყოველთა, ვითარცა იტყვს მათე, ვითარმედ: „განვიდოდეს მისა იერუსალჳში და ჰურიასტანი წიალ იორდანესა“.¹ და ორნივე იგი ნათლის-ცემანი, იოვანესიცა და ქრისტეს მონაფეთანი, ერთ იყვნეს, რამეთუ ვერცა იგი მისცემდა სულსა წმიდასა ჯერეთ, ვერცა იგინი. არამედ ამისთვის იყო მათიცა და მისიცა ნათლის-ცემად, რადთამცა ქრისტესა შეაწყნარებდეს. და რადთა სცნა, ვითარმედ ორნივე იგი ნათლის-ცემანი ერთ იყვნეს, ისმინენ შემდგომნი იგი სიტყუანი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „იყო გამოძიებად მონაფეთაგან იოვანესთა ჰურიათა თანა განწმედისათჳს“ (3,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ შური აქუნდა მარადის მონაფეთა იოვანესთა ქრისტეს მონაფეთა მიმართ და თავადისაცა ქრისტეს მიმართ; და ვინაფთგან იხილნეს მონაფენი მისნი, რამეთუ ნათელ-სცემდეს, იწყეს სიტყუად ნათელღებულთა მიმართ და აქებდიან მათისა მის მოძღურისა ნათლის-ცემასა და მას უადრჳსად იტყოდიან. ამისთვის იწყეს სიტყუად ერთისა ვისმე ნათელღებულთაგანისა მიმართ ქრისტეს მონაფეთა მიერ და ენება დარწმუნებად მისა, არამედ ვერ დაარწმუნებდეს. ამისთვის იტყვს მახარებელი, ვითარმედ: „იყო გამოძიებად მონაფეთაგან იოვანესთა ჰურიათა თანა განწმედისათჳს“. იხილე სახიერება მახარებელისად, ვითარ არა ბრალობით თქუა სიტყუად ესე, არამედ რაოდენ შესაძლებელ არს, განჰკურნებს ცთომასა მათსა და იტყვს, ვითარმედ გამოძიებად იქმნაო, თუ არა, იგინი ყოველსავე მას შურითა იქმოდეს. და ამას მოასწავებენ შემდგომნი ესე სიტყუანი, რამეთუ მივიდეს იოვანესა და ჰრქუეს მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „რაბი, რომელი-იგი იყო შენ თანა წიალ იორდანესა, რომლისათჳს შენ სწამე, აჰა იგი ნათელს-სცემს, და ყოველნი მივლენან მისა“ (3,26).

¹ შდრ. მათ. 3,5.

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: რომელსა შენ ნათელ-ეც და შენითა წამებითა ყოველთა შეასწავე და საცნაურ-ჰყავ იგი, ან შენდა სწორქმნილ არს, რომელი იყო შენ თანა წილ იორდანესა, ვითარმედ რომელი მონაფეთა შენთა საზომსა იყო, ან განყოფილ არს შენგან და ნათელ-სცემს, და ყოველნი მივლენან მისაო, და ჩუენ შეურაცხქმნილ ვართ. და ამის მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ არა თუ ჰურიასა მას მძლე ექმნეს სიტყვთა, რომლისა თანა ძიებასა მას იქმოდეს. ხოლო ამას იტყოდეს, რამეთუ უძლურ იყვნეს გონებითა და არა განწმედილ იყვნეს კაცობრივისა საქმისაგან. არამედ იოვანე არავე შეჰრისხნა მათ ფრიად, რამეთუ ეშინოდა, ნუჟუე მისგანცა განეშორნენ და სხუასა რასმე ბოროტსა შთაცვვენ, არამედ ჰრქუა მათ:

სახარება: **„ვერ ველ-ენიფების კაცსა მოღებად თავით თვსით არცა ერთი რად, უკუეთუ არა იყოს მისა მოცემულ ზეცით. თქუენ თვთ მენამებით მე, რამეთუ ვთქუ: არა ვარ მე ქრისტე, არამედ მოვლინებულ ვარ მის წინაშე“** (3,27-28).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: უკუეთუ ჩემი წამებად გრწამს, რამეთუ იტყვთ, ვითარმედ: „რომლისათვს შენ სწამე“, ამის მიერ შეინყნარეთ და გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ფრიად უზეშთაეს არს იგი ჩემსა; რამეთუ მე ესევე ვწამე, ვითარმედ: „არა ღირს ვარ საბელსა წამლთა მისთასა განჯსნად“,¹ და კუალად წამებად იგი არა ჩემი იყო, არამედ ღმრთისაჲ. რამეთუ კაცსა რადმცა აქუნდა თავით თვსით კეთილი? არამედ ღმრთისა მიერ. და წამებადცა იგი უკუე ღმრთისა მიერ იყო, რამეთუ უკუეთუ სარწმუნოდ გიჩნ, მე ესეცა ვწამე, ვითარმედ: „მოვლინებულ ვარ წინაშე მისა“, და მსახური ვარ, აღმასრულებელი სიტყუასა მომავლინებელისა ჩემისასა. არა თუ კაცობრივითა რადთმე საქმითა მივანიჭებ მას, არამედ მამისა მისისა მოვლინებითა ვიტყვ ყოველსა, რომელი ბრძანებულ არს ჩემდა. და ნუ ჰგონებთ, თუ რომელ ვენამე მას, ამისთვს მე უმეტეს მისა ვარ, რამეთუ იგი არს უფალ ყოვლისავე. ამისთვს შესძინა და თქუა:

სახარება: **„რომელსა აქუს სძალი, იგი სიძჳ არს; ხოლო მეგობარი სიძისაჲ რომელი დგას და ესმის მისი, სიხარულით უხარის წმითა სიძისაჲთა“** (3,29).

თარგმანი: ვითარ, რომელი-იგი იტყოდა, ვითარმედ: „არა ღირს ვარ საბელსა წამლთა მისთასა განჯსნად“, ან მეგობრად მისა უწენს თავსა თვსსა? არამედ არა თუ ან აღამაღლებს თავსა თვსსა, – ნუ იყოფინ! – არამედ გამოაჩინებს სახელითა ამით მეგობრებისაჲთა, ვითარმედ არა მნუხარე არს საქმესა ამას ზედა, არამედ ფრიად მხიარულ და წადიერ

¹ იოან. 1,27; მარკ. 1,7; მდრ. მათ. 3,11; ლუკ. 3,16.

არს. და ფრიად ისწრაფდა იგი, რაფთაშეცა ესე საქმეც ესრეთ იქმნა, და ესე ყოველი სახელითა მით მეგობრებისადათა გამოაჩინა, რამეთუ არა ესრეთ იხარებენ მსახურნი სიძისანი, ვითარ მეგობარნი იხარებენ. და კუალად არა დაბრკოლებისათჳს მოწაფეთა თჳსთადას თქუა ესრეთ და არა თუ შეასწორობდა მის თანა თავსა თჳსსა, არამედ, ერთად, მოწაფეთა თჳსთათჳს, და კუალად, რაფთა არავინ ჰგონებდეს, თუ მწუხარე არს იგი ამის საქმისათჳს. ამისთჳს მეგობრად უწოდა თავსა თჳსსა, რაფთა აჩუენოს, ვითარმედ არა თუ ოდენ არა მწუხარე არს, არამედ ფრიადცა უხარის, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: მე ამისთჳს მოვედ, რაფთაშეცა ესრეთ იქმნა, და ფრიადმცა მწუხარე ვიყავ, უკუეთუმცა არა ესრე ქმნილ იყო; უკუეთუმცა არა შერთულ იყო სძალი იგი სიძისადა, მაშინმცა ვიგლოვდ, არამედ ან ვიხარებ, რამეთუ რაფ-იგი მინდა, აღსრულებულ არს, რამეთუ მისითა წარმართებითა ჩუენ ვცხოვნდებით. და ან მხიარულ ვარ, რომელ საქმეც ჩემი სრულ იქმნა, და იცნა სძალმან სიძე. და ამას თქუენ მწუხარე ხართ, რომელნი იტყვთ, ვითარმედ: „ყოველნი მისა მივლენ“? რამეთუ ამისთჳს ვისწრაფდი მე და ან, იქმნა რაფ ესე, ვიხარებ და განვსცხრები.

ხოლო რაფ არს სიტყუად იგი, ვითარმედ: „დგას და ესმის“? გარნა რამეთუ იგავისა მისგან სიტყუად ესე საქმისა ამის მიმართ მოილო, და ვინაფთგან სიძე და სძალი ავსენნა, გამოაჩინებს, ვითარმედ ესრეთ ვმითა და სიტყვთა იქმნების შეერთებაჲ მეუღლეთაჲ, და ესრეთვე ეკლესიაჲ შეერთო ღმერთსა. ამისთჳსცა პავლე იტყოდა, ვითარმედ: „სარწმუნოებაჲ სმენისაგან არს, ხოლო სმენაჲ – სიტყუათაგან“¹ და მის წმისაგან მე ვიხარებო. და ესეცა სიტყუად, ვითარმედ: „დგას“, არა ცუდად თქუა, არამედ რაფთა გამოაჩინოს, ვითარმედ მისი ყოველივე დაცხრომილ არს, და მიერთგან მიუთუალავს სძალი სიძისადა, რომელ არს კრებული კაცთა მორწმუნეთაჲ, და თვთ უწმს ოდენ დგომად და სმენად. ამისთჳსცა იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ესე სიხარული ჩემი აღსრულებულ არს“** (3,29).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს, ვითარმედ: აღმისრულებიეს საქმეც, რომელი ჯერ-იყო ჩემდა ქმნად, და არლარას ძალ-მიც უმეტესისა ქმნად. და უჩუენა მათ წინაფსწარ დიდი იგი დიდებაჲ მისი, რომელი ყოფად იყო შემდგომად ვნებისაცა, და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„მისა ჯერ-არს აღორძინებაჲ, ხოლო ჩემდა მოკლებაჲ“** (3,30).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესე იგი არს, ვითარმედ: რომლისაგან-ეგე თქუენ გეშინის, არა ან ოდენ არს, არამედ შემდგომად მცირედისა ფრიად უმეტესად ყოფად არს, არამედ ამას ყოველსა ზედა მე მიხარის, რამეთუ მისი დიდებაჲ ჩემი სიხარული არს. ჰხედავა, ვითარ მცირედ-მცირედ სიბრძნით

¹ რომ. 10,17.

ვნებად შურისა მათისად დაჰჰსნა და უჩუენა, ვითარმედ შეუძლებელთა საქმეთა ჴელ-ჰყოფენ? ამისთვის განგებულებით მისსავე სიცოცხლესა იქმნა ესე, რათა მან თვთ უთხრას მათ დიდებად უფლისად, და უკუეთუ არა ჰრწმენეს, არლარა აქუნდეს სიტყუად, რამეთუ მათ თვთ ჰკითხეს მას და ესმა მისგან ყოველი იგი. და უკუეთუმცა არა ჰრწმენა, არლარა აქუნდა სიტყუად, ვითარცა-იგი ჰურიათა, რომელთა მიავლინნეს მისა, და მერმე არა ჰრწმენა სიტყუად მისი და გამოაჴუნეს თავნი თჰსნი ყოვლისა-გან სიტყუსა.

სწავლად 10 ცუდადმზუაობრობისათსვე

ხოლო ჩუენ ამის ყოვლისაგან რასა ვისნავებთ? გარნა ამას, ვითარ-მედ ყოვლისა ბოროტისა მიზეზი არს ცუდადმზუაობრობად, და ამან მო-იყვანნა იგინი შურად, და ამან კუალად დაარწმუნა მათ, და მოუჴდეს იესუს და ჰრქუეს, ვითარმედ: „რად არა იმარხვენ მონაფენი შენნი?“¹

ვივლტოდით უკუე, საყუარელნო, ამის ვნებისაგან, და უკუეთუ ამის-გან ვივლტოდით, გეჰენისაგან განვერნეთ, რამეთუ ესე არს, რომელი ალატყინებს ცეცხლსა გეჰენისასა და ყოველგან განუფენიან თჰსნი რტონი და ყოველი ჰასაკი და ნათესავი უპყრიეს. ამან ეკლესიანი ზე და ქუე ქმნნა და ქალაქნი და ნათესავნი, ვიდრემდე უდაბნოთა განვიდა, და მუნცა თჰსი ბოროტი ძალი გამოაჩინა. რამეთუ რომელნი სოფლი-სა დიდებასა განეშორნეს და ყოველსა შუებასა და მძლავრთა მათ გუ-ლისთქუმათა არცხვნეს, მათ მრავალგზის სძლო ამან ვნებამან ცუდად-მზუაობრობისამან, და ყოველივე იგი წარწყმიდეს ამის ვნებისა მიერ, და მრავალთა სათნოებათა მოქმედი იგი ფარისეველი მრავალთა ცოდვათა მოქმედსა მეზუერესა უდარესად გამოჩნდა.

გარნა ძაგებად ვნებისა ამის არა ძნელ არს, და ყოველთა ძალ-უც ესე, არამედ საქმწ ესე არს, რათა ვსძლოთ მას. ხოლო ვსძლოთ ესრეთ, უკუეთუ წინააღუდგინოთ დიდებასა დიდებად. რამეთუ ვითარცა სიმდი-დრესა შეურაცხ-ვჰყოფთ, რაჟამს სხჰსა სიმდიდრისა მიმართ ვხედვი-დეთ, და ცხორებასა ამას შეურაცხ-ვჰყოფთ, რაჟამს ცხორებად საუკუ-ნოე გულისხმა-ვყოთ, ეგრეთვე ცუდი დიდებად დავთრგუნოთ, უკუეთუ მერმისა მის დიდებისა სურვილი გუაქუნდეს, რამეთუ კაცთა დიდებად ამო არს და ცუდი, ოდენ სახელი აქუს და საქმწ არა, ხოლო ზეცისა იგი დიდებად ჰქმმარიტ არს, და არა კაცნი, არამედ ანგელოზნი და მთავარან-

¹ შდრ. მათ. 9,14; მარკ. 2,18; ლუკ. 5,33.

გელოზნი და ანგელოზთა მეუფე იყოს მაქებელ ესევეთარისა. უკუეთუ იგი საუკუნოდ და იგი მსაჯული გულისხმა-ჰყო, ვერარამან სოფლისა საქმემან გაცთუნოს. რამეთუ სოფელსაცა ამას ვინმცა აღირჩია წინაშე მეფისა მდგომარეთაგანმან, რომელსა თვთ მეფე და ყოველნი მკედარნი მისნი აქებედ, რადთამცა აღირჩია მან ქებად ბუზთა და მუმლთად? და ესრეთ არს კაცობრივი დიდებად ღმრთისასა თანა, ვითარცა ჳმად ბუზთა და მუმლთად ქებასა მას თანა მეფისა და მთავართადასა. არამედ რომელთა-ესე უნდოებად კაცობრივთა საქმეთად ვიცით, ყოვლითა ღონითა საუკუნოდ იგი და მიუნდომელი დიდებად ვიძიოთ, რომელსა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰმუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი ლ

სიტყუაჲ ესე: **„ზეგარდამო მომავალი იგი ყოველთა ზედა არს. და რომელი არს ქუეყანით, ქუეყანისაგანი არს და ქუეყანისასა იტყვს“ (3,31).**

თარგმანი: ბოროტ არს ცუდადმზუაობრობისა იგი სენი და მრავლითა ეკლითა სავსე და მწეც ველურ და მრავალთავ, რამეთუ მოყუარეთა თვსთა შეშქამს. რამეთუ ვითარცა ჭიაჲ შეშქამს, რომლისაგან იშვების, და გესლი რკინასა მას, რომლისაგან იქმნების, განჰლევს, ეგრეთვე ზუაობაჲ სულსა მას, რომელი ჰზრდის მას, წარსწყმედს. და ფრიადი მოსწრაფებაჲ გვღირს, რადთა აღმოვჰფხურათ იგი ჩუენგან. რამეთუ იხილე აქაცა, რაოდენ ასწავა იოვანე მონაფეთა თვსთა, ამის სენისა მიერ შეჰყრობილთა, და ძლით დაამშკდნა, რამეთუ პირველთქუმულთა მათ ზედა იტყვს ან აღმოკითხულთაცა სიტყუათა, ვითარმედ: „ზეგარდამო მომავალი იგი ყოველთა ზედა არს. და რომელი არს ქუეყანით, ქუეყანისაგანი არს და ქუეყანისასა იტყვს“. ხოლო სიტყუაჲ ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: თქუენ იტყვთ, თუ: შენითა წამებითა დიდ იქმნაო იგი. არამედ ესე უწყოდეთ: შეუძლებელ არს, თუმცა ზეცით მოსრული იგი მინისაგანისა ამის მიერ იდიდა. ხოლო სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ: „ყოველთა ზედა არს“, ამას მოასწავებს, ვითარმედ არა უწყს მას სხვსა წამებაჲ, არამედ კმა არს იგი თავისა თვსისა მონამედ, რამეთუ უზეშთაჲს არს ყოველთასა. ხოლო „ქუეყანისად“ და „ქუეყანისასა მეტყუელად“ თავსა თვსსა იტყვს, არა თუ, რამეთუ იგი თვსით თავით რასმე იტყოდა, არამედ ვითარცა ქრისტემან თქუა, ვითარმედ: „უკუეთუ ქუეყანისაჲ გრქუა თქუენ, და არა გრწამს“,¹ და ნათლის-ლებასა იტყოდა „ქუეყანისად“, არა თუ, რამეთუ ქუეყანისაჲ არს, არამედ მიუწოდომელსა მას შობასა მისსა თანა ქუეყანისაჲ არს; ეგრეთვე აქა იოვანე ქრისტეს სწავლასა თანა „ქუეყანისასა მეტყუელად“ უწოდა თავსა თვსსა, ესე იგი არს, ვითარმედ: ჩემნი სიტყუანიო მისთა თანა მდაბალ და უნდო არიან, რამეთუ „ყოველნი საუნჯენი სიბრძნისანი მის თანა არიან დაფარულნი“,² ხოლო მე ქუეყანასა ზედა მყოფი ვარ და უღირსი მის თანა, რამეთუ იგი ზეცით მოსრულ არს. ესრეთ უკუე დაჰჰსნა ვნებაჲ მათი და მერმელა იწყო უმაღლესთა სიტყუათა თქუმაჲ ქრისტესთვს კადნიერებით, რამეთუ პირველ ეკალნი აღმოჰფხურნა და ესრეთ დასთესა თესლი კეთილი და ჰრქუა:

სახარებაჲ: **„ზეცით მომავალი იგი ყოველთა ზედა არს. და რომელი იხილა და ესმა, ამას წამებს, და წამებასა მისსა არავინ მიიღებს“ (3,31-32).**

¹ იოან. 3,12. ² შდრ. კოლ. 2,3.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: დიდი და მაღალი სიტყუად თქუა მისთჳს, და ან კუა-
 ლად სიმდაბლედ მოიყვანა, ვითარმედ: „რომელი იხილა და ესმაო“, და
 ესე სიტყუანი კაცობრივნი არიან. ხოლო მან არა თუ სმენითა და ხილ-
 ვითა იცოდა, რად-იგი იცოდა, არამედ ყოველივე ბუნებით აქუნდა, რა-
 მეთუ სრულად გამოსრულ არს წიაღთაგან მამისათა, რამეთუ იტყვს, ვი-
 თარმედ: „ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამად“.¹ რად არს უკუე
 სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „რომელი იხილა და ესმა, მას
 წამებს“? გარნა რამეთუ ჩუენ ამათ ორთა საცნობელთა მიერ დავამტკი-
 ცებთ ყოველსა საქმესა, ხილვითა და სმენითა, და რომელი გუეხილვოს
 ანუ გუასმიოდის, იგი სარწმუნო არს ჩუენ მიერ, ეგრეთვე იოვანე ამას
 დაამტკიცებდა. ამისთჳს თქუა, ვითარმედ: „რომელი იხილა და ესმა“,
 ესე იგი არს, ვითარმედ არარად მისთა თქუმულთაგანი ტყუვილ არს,
 არამედ ყოველი ჭეშმარიტ, რამეთუ არა უცნაურთა საქმეთა მეტყუელი
 არს, რადთამცა რად არა იცოდა და მას იტყოდა, არამედ ყოველი რომელი
 უხილავს და იცის ჭეშმარიტებით, მას ასწავებს. რამეთუ თვთცა უფალი
 რაჟამს იტყოდის, ვითარმედ: „ვითარცა მესმის, ვჴჳი“,² და: „რად-იგი
 მესმა მამისაგან, მას ვიტყვ“,³ და რასაცა ესევეთარსა იტყოდის, არა თუ
 ამისთჳს იტყვს, რადთამცა ვცნათ, თუ სწავლად უჴმს მას, რამეთუ ესე
 უკუანაძკნელი უღმრთობად არს, არამედ ამისთჳს იტყოდა მას ყოველ-
 სა, რადთა ვერარას იტყოდინ უღმრთონი ჰურიანი, თუ: არა ჭეშმარიტსა
 იტყვ. რამეთუ ვინადთგან არა აქუნდა ამისთჳს გულისსიტყუად, ვითარი
 ჯერ-იყო, ამისთჳს ზედადსზედა მამასა მოიყვანებდა მონამედ და მრ-
 ვალგზის წერილთაცა, და ამას ყოველსა უძღურებისათჳს მათისა იქ-
 მოდა. ხოლო სიტყუად ესე იოვანესი ესევეთარი არს, ვითარმედ: ჩემდა
 ჯერ-არს სმენად მის მიერ თქუმულთად, რამეთუ იგი ზეცით მოსრულ
 არს და გვთხრობს, რად-იგი მან მხოლომან იცის და სხუამან არავინ.
 და ამას მოასწავებს სიტყუად იგი, რომელი თქუა, თუ: „რად იხილა და
 ესმა, წამებს“, ვითარმედ რად-იგი მან მხოლომან უწყისო საიდუმლონი,
 მათ გუასწავებს. ხოლო სიტყუად იგი, რომელი თქუა, ვითარმედ: „წამე-
 ბასა მისსა არავინ მიიღებს“, არა თუ ამას მოასწავებს, თუ არავინ იპოვა
 ყოვლად მორჩილ მისა, – რამეთუ მონაფენიცა ჰყვეს უფალსა, და სხუა-
 თაცა ჰრწმენა, – გარნა აქა სიმცირესა მას მორწმუნეთასა გამოაჩინებს;
 თუ არა, უკუეთუმცა ამას იტყოდა, თუ: ყოვლადვე არავის ჰრწმენა,
 ვითარმცა ეთქუა მეყსეულად, ვითარმედ: **„რომელმან მიიღო წამებად
 მისი, დაჰბეჭდა, რამეთუ ღმერთი ჭეშმარიტ არს“** (3,33)? რამეთუ აქა
 თჳსთაცა მონაფეთა ამხილებს, ვითარ არა ჰრწმენა, რომელთა-იგი ამი-
 საცა შემდგომად არავე ჰრწმენა. და ესეცა საცნაურ არს მისგან: რაჟამს-

¹ იოან. 10,15. ² იოან. 5,30. ³ შდრ. იოან. 15,15.

იგი იყო საპყრობილესა, მიავლინა მისა, რადთამცა ჰრწმენა, რომელთა ჰრქუა ქრისტემან, ვითარმედ: „ნეტარ არს, რომელი არა დაბრკოლდეს ჩემდა მომართ“.¹ და ამისთჳს აქა ჰრქუა, ვითარმედ: „ნამებასა მისსა არავინ მიიღებს“, ვითარმცა ეტყოდა: ნუ ჰგონებთ, თუ ტყუვილ რადმე არს სიტყუად მისი, და ამისთჳს არა ჰრწნამს მრავალთა. რამეთუ მას ყოველი რად უხილავს, მას იტყვს ჭეშმარიტსა. ხოლო ამას სიტყუასა სამხილებელადცა ჰურიათა იტყოდა, ვითარცა-იგი მახარებელმანცა დასაბამსა სიტყვსა თჳსისასა თქუა: „თჳსთა თანა მოვიდა, და თჳსთა იგი არა შეინყნარეს“.²

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „რომელმან მიიღო ნამებაჲ მისი, დაჰბეჭდა, რამეთუ ღმერთი ჭეშმარიტი არს“ (3,33).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: შეაშინებს მათ და გულისხმა-უყოფს, ვითარმედ რომელსა მისი არა ჰრწმენეს, არა თუ მას ოდენ, არამედ მამასაცა განარისხებს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „რომელი მოავლინა ღმერთმან, სიტყუათა ღმრთისათა იტყვს“ (3,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინადთგან „სიტყუათა ღმრთისათა იტყვს“, საცნაურ არს, ვითარმედ რომელსა ჰრწმენეს, ღმრთისად ჰრწნამს; და რომელი ურწმუნო იყოს, ღმრთისა ურწმუნო არს. ხოლო თუ „დაჰბეჭდა“, ესე იგი არს, ვითარმედ გამოაჩინა, „რამეთუ ღმერთი ჭეშმარიტი არს“. აღაორძინებს შიშსა მას სიტყუათა ამით, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: შეუძლებელ არს ურწმუნობაჲ მისი, უკუეთუ არა ტყუვილი ვინ დასწამოს მომავლინებელსა მისსა ღმერთსა, რამეთუ იგი ყოველსავე მისსა იტყვს. ჰხედავა, ვითარ შეაშინა, რამეთუ მათ ჯერეთ არად შეეცა ცხა ქრისტეს ურჩებაჲ, ხოლო ამან გამოაჩინა, ვითარმედ ღმრთისა შეურაცხ-ყოფად არს მისი ურჩებაჲ. და მერმე თქუა სხუადცა სიტყუად საზომისაებრ უძღურებისა მათისა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „რამეთუ არა ზომით მისცემს ღმერთი სულსა“ (3,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კუალად სიმდაბლისა კერძსა მოიყვანა სიტყუად თჳსი, რამეთუ თჳთოსახედ შესცვალებს მას, რადთა ესრეთ შესანყნარებელ იქმნეს მსმენელთა მათ, რამეთუ უკუეთუმცა დიდი რადმე და მაღალი სიტყუად თქუა ქრისტესთჳს, არა შეინყნარებდეს. ამისთჳს მამასა მოიყვანებს შორის და ყოველსა მისთჳს იტყვს, და ქრისტესთჳს ვითარცა კაცისათჳს ასწავებს.

ხოლო რად არს სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „არა ზომით მისცემს ღმერთი სულსა“? გარნა ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: ჩუენ ყოველთა ზომით მოვიღეთ მაღლი სულისად. და რამეთუ „სულად“

¹ მათ. 11,6; ლუკ. 7,23. ² იოან. 1,11.

აქა მადლსა მას სულისა წმიდისასა იტყვს, რამეთუ რომელი-იგი განი-
ყოფვის წმიდათა ზედა და ჩუენ გუაქუს იგი ზომით, თვთოეულსა თვისსა
საზომისაებრ, ხოლო ქრისტეს განუყოფელად აქუს, არა ზომით, არა-
მედ სრულიად, ვითარცა არს ყოვლითურთ სული წმიდად, თავსა შო-
რის თვისსა აქუს, რომლისა-იგი მადლი აურაცხელ არს და უფროდ, და
არსებად მიუნდომელ. რამეთუ უკუეთუ მადლი მისი მიუნდომელ არს,
არსებასამცა ვითარლა ვინ მისნუდა? და რომელსა-იგი ყოველი მადლი
სულისა წმიდისად სრულეებით თავსა შინა თვისსა აქუს და ყოველი
ღმრთისად იცის, ვითარ იჭუეულ ხართო და ურწმუნო მისა? რამეთუ
არარას იტყვს იგი, რომელიმცა არა იყო მამისა და სულისა წმიდისა.
და ჯერეთ არარად თქუა სიტყვსათს ღმრთისა, არამედ მამისაგან და
სულისა წმიდისა სარწმუნო-ყო სწავლად თვისი, რამეთუ მათ ესე იცოდეს,
თუ ღმერთი არს და სული წმიდად, დაღაცათუ არა ვითარცა ჯერ-არს,
გარნა ძვ ყოლად არა იცოდეს. ამისთვის მამისა და სულისა წმიდისა
მიმართ მიიყვანა სიტყუად თვისი და ესრეთ დაარწმუნნა თქუმულნი იგი.
თუ არა, უკუეთუმცა არა მათისა უძღურებისათს იყვნეს სიტყუანი
იგი, ფრიად უჯერო იყო ქრისტესათს ესრეთ თქუმად, რამეთუ არა თუ
ამისთვის სარწმუნო იყო ქრისტე, რომელ სულისა წმიდისა მადლი აქუნდა,
– რამეთუ მას არა თუ შეწევნად უჭმს, არამედ თავადი თვთ კმა არს
თავისა თვისსა, – არამედ იოვანე მათისა მის უძღურებისათს ეტყოდა
ესრეთ.

ხოლო ამას ყოველსა ამისთვის ვიტყვ, რადთა არა გამოუძიებელად
თანანარვჰვდებოდით სიტყუათა წერილისათა, არამედ გულისსიტყუა-
საცა მეტყუელისასა და გონებასა მსმენელთასა და სხუასა ესევეითარსა
ყოველსა გამოვეძიებდეთ გამოწულილვით, რამეთუ არა თუ მოძღუარნი
ყოველსა, ვითარცა ენებოს, ესრეთ იტყვან, არამედ მრავალსა იტყვან,
ვითარცა გონებასა მას უძღურთასა მოჰვიდოდის. ამისთვისცა პავლე
იტყვს: „ვერ უძღვ სიტყუად თქუნდა, ვითარცა სულიერთა. ვითარცა
ჯორციელთა სძვ განოე თქუნ და არა მტკიცვ საზრდელი“;¹ რამეთუ არა
თუ მას ვერ ეძლო სიტყუად, ვითარცა სულიერთა მიმართ, არამედ მათ
ვერ ეძლო ტვრთვად. ეგრეთვე იოვანეს ენება დიდთა მათ საქმეთა სწავ-
ლად მონაფეთა თვისთა, არამედ ვერ ეძლო მათ ტვრთვად. ამისთვის მდა-
ბალთა მათ სიტყუათა შინა იქცევის.

¹ შდრ. 1 კორ. 3,1-2.

სწავლა ლ
რადთა წერილთა ჯერისაებრ ვიწმარებდეთ, და მართლისა
ცხორებისათს

ჯერ-არს უკუე, რადთა წერილთა კეთილად და ჯეროვნად გულის-ხმა-ვჰყოფდეთ და ვიწმარებდეთ, რამეთუ წერილნი საჭურველნი არიან სულისანი, არამედ უკუეთუ ვითარცა ჯერ-არს, ესრეთ არა შევიჭურნეთ მათ მიერ, არად სარგებელ გუეყვენ; რამეთუ ჯორციელისაგან გულის-ხმა-ყავთ: უკუეთუ ვისმე აქუნდეს ჯაჭვ კეთილად ქმნილი და ჩაფხუტი და ფარი და ლახუარი, და არა შეიმოსნეს საჭურველნი იგი ჯერისაებრ და წესისა, არამედ ჯაჭვ შეიმოსოს ფერჯთა და ჩაფხუტი არა თავსა დაირქუას, არამედ პირსა უკუნდვას, და ფარი არა მკერდსა მოიყრდნას, არამედ ფერჯთა მოიბას, ირგომცა რადმე ამათგან? და არა უფროსად ევნოსა? გარნა არა თუ უძღურებითა მით საჭურველთადათა, არამედ გამოუცდელობისაგან თვისსა, რამეთუ არა იწმარნა, ვითარცა წესი იყო. ეგრეთვე წერილნი: უკუეთუ არა თვთოეული სიტყუაჲ თვისსა ადგილსა და წესსა ზედა ვიწმაროთ, მათ თვისი ძალი აქუნდეს, ხოლო ჩუენ არას გუერგნენ.

ამათ ესე ვითართა სიტყუათა მარადის გეტყვ და არას სარგებელ-სა ვხედავ, არამედ ქუეყანისა საქმეთა შექცეულ ხართ და სულიერნი შეურაცხ-გიყოფიან. ამისთვის მოძღუართა ქეშმარიტებისათა არა აქუს ფრიადი ძალი, არამედ საკიცხელ ვართ ჰურიათა და წარმართთა. და უკუეთუმცა ყოველსავე ზედა უდებნი ვიყვენით, მაშინმცა არავე გუაქუნ-და სიტყუაჲ, გარნა მცირედი რადმე მიზეზი იყომცა. ხოლო ან სოფლი-სა საქმეთა შინა თვთოეული მახვლისა უმკუეთვს არს, ხოლო სული-ერთა ზედა ფრიადსა ვხედავ უდებებასა, რამეთუ გარეწარნი შინაგანად შერაცხილ არიან, და შინაგანნი ესე საქმენი – გარეწარად და გარეწარ-თაცა უშეურაცხვს.

ანუ არა უწყითა, ვითარმედ ყოველნი ესე წერილნი არა თუ მაშინ-დელთა მათ კაცთათს ოდენ დაწერილ არიან, არამედ ჩუენთვისცა სწავლად დაწერილ არიან, რომელთა ზედა აღსასრულნი ჟამთანი მოინი-ნეს,¹ ვითარცა მოციქული პავლე იტყვს. ამისთვის ყოვლადვე ვიტყვ და არავინ ისმენს, გარნა მე არავე დავსცხრე სიტყუად, და ესრეთ ღმერთმან მომცეს სასყიდელი. რამეთუ რომელი მორჩილთა ასწავლიდეს, აქუს მას ნუგეშინის-ცემად – მსმენელთა მათ მორჩილებად, ხოლო რომელი ზედაღსზედა იტყოდის, და არავინ უსმენდეს, და იგი არავე დასცხრე-ბოდის სიტყუად, უმეტესსა სასყიდელსა ღირს არს, რამეთუ ნებისათს

¹ შდრ. 1 კორ. 10,11; რომ. 15,4.

ღმრთისა, დაღაცათუ არავინ უსმენდა, მან თჳსი აღასრულა. არამედ მე სურვიელ ვარ, რადთა თქუენცა სცხოვნდეთ, და ესე მაქუს დიდად სასყიდელად; და მწუხარე ვარ, უკუეთუ არა გამოიღოთ ნაყოფი. არამედ ღირსმცა ვართ ყოველნი გამოღებად ნაყოფთა სულიერთა და საუკუნეთა კეთილთა მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰმუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი ლა

სიტყუაჲ ესე: „მამასა უყუარს ძმ და ყოველივე მოსცა ჴელთა მისთა. რომელსა ჰრწმენეს ძმ, აქუნდეს ცხოვრებაჲ საუკუნოჲ, ხოლო რომელი ურწმუნო იყოს ძისა, არა იხილოს ცხოვრებაჲ, არამედ რისხვად ღმრთისაჲ დადგრომილ არს მის ზედა“ (3,35-36).

თარგმანი: კეთილ არს კაცისა, რადთა არა ყოველსავე ერთბამად ისწრაფდეს ქმნად, არამედ მცირედ-მცირედ აღასრულებდეს საქმესა თვისსა. რამეთუ ესრეთ იქმნების სწავლად ჴელოვნებათაჲ, ესრეთ აღეშენებიან ქალაქნი და ტაძარნი, ესრეთ ჰგიეს ყოველივე ცხოვრებაჲ კაცთაჲ. და არა ჴორციელი ოდენ, არამედ სულიერიცა საქმე ესრეთ სრულ იქმნების, რამეთუ ესრეთ მცირედ-მცირედ სწავლითა განერნეს ჴურიანი კერპთმსახურებისაგან, ეგრეთვე კუალად მოციქულთა მცირედ-მცირედ მოზიდვითა მოაქცინეს წარმართნი, ეგრეთვე ქრისტე იქმნოდა მრავალთა მიმართ. ესრეთ ქმნა იოვანეცა მონაფეთა მიმართ, რამეთუ იწყოდად ქრისტესთვის, ვითარცა კაცისა ვისთვისმე საკვრველისა, და მაღალნი სიტყუანი თანაშეთხზნა მდაბალთა; რამეთუ იწყო რაჲ დასაბამსა, ესრეთ იტყოდა, ვითარმედ: „ვერ ჴელ-ენიფების კაცსა მოღებად თავით თვისით არცა ერთი რაჲ“.¹ და მერმე მაღალი სიტყუაჲ შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „ზეგარდამო მომავალი იგი ყოველთა ზედა არს“.² და კუალად სიმდაბლედ მოიყვანა სიტყუაჲ თვისი და თქუა სხუად მრავალი რაჲ, და ვითარმედ: „არა ზომით მოსცემს ღმერთი სულსა“.³ და მერმე შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „მამასა უყუარს ძმ და ყოველივე მოსცა ჴელთა მისთა“.⁴ და მერმე იტყოდა, ვითარმედ: არა მოსდრეკს კაცსა ქადაგებაჲ კეთილისაჲ ესრეთ, ვითარ შიში სატანჯველისაჲ. ამისთვის აქა დაასრულა სიტყუაჲ თვისი, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: „რომელსა ჰრწმენეს ძმ, აქუნდეს ცხოვრებაჲ საუკუნოჲ, ხოლო რომელი ურწმუნო იყოს ძისა, არა იხილოს ცხოვრებაჲ, არამედ რისხვად ღმრთისაჲ დადგრომილ არს მის ზედა“. კუალად აქა მამისა მიმართ აღიყვანა სიტყუაჲ თვისი, რამეთუ არა თქუა: რისხვად ძისაჲ, რამეთუ იგი არს მსაჯული, არამედ მამასა სახელ-სდვა, რამეთუ მათ ჯერეთ მამისაგან ფრიად ეშინოდა, ხოლო ძმ არა კეთილად იცოდეს. რაჲ არს უკუე, რომელსა ოდენ ჰრწმენეს ძმ ღმრთისაჲ, კმა არსა ესე მისა ცხოვრებად? ნუ იყოფინ! რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „არა ყოველმან რომელმან მრქუას მე: უფალო, უფალო, შევიდეს სასუფეველსა ცათასა“;⁴ რამეთუ გმოზაეცა სულისა წმიდისაჲ კმა არს გეჴენიად მიცემად.

და რად ვიტყვ წვალებისათვის? რამეთუ დაღაცათუ მართლმადიდებელი იყოს და საქმენი კეთილნი არა აქუნდენ, ჯოჯოხეთს მივალს.

¹ იოან. 3,27. ² იოან. 3,31. ³ იოან. 3,34. ⁴ მათ. 7,21.

გარნა არა თუ იოვანე ესრეთ იტყვს, თუ: რომელსა ჰრწმენეს, იგი ცხოვნდეს, არამედ იტყვს, ვითარმედ: საქმე ესე ცხოვრებისმომატყუებელ არს, უკუეთუ ვის საქმე კეთილი აქუნდეს; უკუეთუ კულა საქმენი ბოროტნი აქუნდენ, არა შევალს ცხოვრებად. რომელსა კულა სარწმუნობა არა აქუნდეს, დაღაცათუ ყოველი სათნობა მოიგოს, რისხვად ღმრთისად დადგრომილ არს მის ზედა. რადთა არა ჰგონებდე, ვითარმედ ხილულისა ამის სიკუდილისათს იტყვს, თუ: „არა იხილოს ცხოვრება“, არამედ საუკუნოდასა საშჯელისათს, ამისთს ესე სიტყუად თქუა, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ უკუე მის ზედა არს რისხვად; ესე ყოველნი სიტყუანი თქუნა იოვანე, რადთამცა ესრეთ შეაწყნარნა იგინი ქრისტესა, რაჟამს უჩუენა, ვითარმედ ყოველმან რომელმან არა ირწმუნოს ძისად, რისხვად ღმრთისად ჰგიეს უკუნითი უკუნისამდე მის ზედა, და ესრეთ დაასრულა სიტყუად თსი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „**ვითარცა გულისხმა-ყო იესუ, ვითარმედ ცნეს ფარისეველთა მათ, ვითარმედ იესუს უმრავლესნი უსხენ მონაფენი და ნათელ-სცემს, ვიდრე იოვანეს, და თვთ იესუ არა ნათელს-სცემდა, არამედ მონაფენი მისნი, დაუტევა ჰურიასტანი და წარვიდა გალილეად**“ (4,1-3).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : თვთ იესუ არა ნათელ-სცემდა, გარნა შემასმენელნი მისნი ესრეთ უთხრობდეს ჰურიათა. ხოლო რადსათს წარვიდა უფალი მიერ? არა თუ შიშისა მათისათს, არამედ რადთამცა მიზეზი შურისა მათისად დასცხრა; რამეთუ ძალ-ედვა, უკუეთუმცა ზედამოუწდეს, დააყენნამცა, არამედ არა ინება ამისი ზედასზედა ქმნად, რადთა არა ურწმუნო ვიეთმე აღუჩნდეს ბუნება ჯორცთად. რამეთუ ამისთს მრავალსა იქმს კაცობრივსა საქმესა, რადთა არა იჭუეულ იქმნეს განკაცება მისი, რამეთუ ვითარცა ენება, რადთამცა ჰრწმენა, ვითარმედ ღმერთი არს, ეგრეთვე ენება, რადთა კაცებაცა მისი სარწმუნო იქმნეს. ამისთს შემდგომად აღდგომისა ჰრქუა მონაფეთა თსთა, ვითარმედ: „გამოიძიეთ და იხილეთ, რამეთუ სულსა ჯორც და ძუალ არა ასხენ, ვითარ-ესე მე მხედავთ, რამეთუ მასხენ“.¹ ამისთს პეტრესცა შეჰრისხნა, თქუა რად მან, ვითარმედ: „შენდობა იყავნ შენდა, უფალო, არა იყოს ესე ესრეთ“.² ისწრაფდა სარწმუნო-ყოფად ამის საქმისა, რამეთუ თავიცა ჩუენთა კეთილთად მისი განკაცება იქმნა. მის მიერ დაჰჴსნდა სიკუდილი, და ცოდვად განქარდა, წყევად უჩინო იქმნა, და ბევრეულნი კეთილნი გამოვიდეს ცხოვრებასა ჩუენსა. და ამისთს ენება, რადთა ყოველთა მიმართ სარწმუნო იყოს ბუნება იგი ჯორცთა მისთად, ხოლო ღმრთეებასა არავე დაჰფარვიდა, არამედ მასცა გამოაჩინებდა. ხოლო წარ-რად-ვიდა მიერ, არა ცუდად წარვიდოდა გალილეასა კერძოსა, არამედ დიდნი საქმენი

¹ლუკ. 24,39. ²მათ. 16,22.

აღასრულნა სამარიას მისითა მით სიბრძნითა, და რადთა არარად აქუნდეს ჰურიათა სიტყუად, რომელსაცა მოასწავებს მახარებელი და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ხოლო განსლვად იყო სამარიადთ“** (4,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : გამოაჩინებს მახარებელი, ვითარმედ გარენარად გზასა იქმნა საქმწ იგი, რამეთუ ვითარცა მოციქულთა სდევენიდიან რად ჰურიანი, მაშინ წარმართთა მიმართ წარვიდიან, ეგრეთვე უფალმან ქმნის, რამეთუ რაჟამს-იგი სდევენიდიან, მაშინ წარმართთა მიმართ მივიდის. ეგრეთვე ფინიკელსა მას ზედაცა დედაკაცსა იქმნა სასწაული. ხოლო ამას ამისთვის იქმოდა, რადთა ჰურიათა ყოველი სიტყუად დაელიოს და ვერ იტყოდიან, თუ: ჩუენ დაგკტეობდა და წინადაუცუეთელთა მიმართ მივიდოდა. ამისთვის იტყოდეს მოციქულნი, ვითარმედ: „თქუენდა ჯერიყო თქუმად სიტყუად ღმრთისაჲ. ვინაჲთგან უკუე უღირსად გამოაჩინებთ თავთა თქუენთა, ამისთვის მივიქცეთ წარმართთა მიმართ“. ¹ და ქრისტე იტყოდა, ვითარმედ: „არა მოვლინებულ ვარ, გარნა ცხოვართა მათ წარწყმედულთა სახლისა ისრაჴლისათა“. ² ვინაჲთგან უკუე მათ არა ისმინეს, ამისთვის განულო კარი წარმართთა. და ესრეთცა არა განზრახვით, არამედ გარენარად მივიდა მუნ, წარჰვლიდა რად; მი-უკუე-ვიდა ქალაქსა სამარიტელთასა, ვითარცა იტყვს მახარებელი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„მივიდა ქალაქსა სამარიტელთასა, რომელსა ჰრქვან სკქარ, მახლობელად დაბასა, რომელი მისცა იაკობ იოსებს, ძესა თვსსა. და იყო მუნ წყაროდ იაკობისი“** (4,5-6).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რადხათვს მოგვთხრობს წულილ-წულილად მახარებელი ადგილისა მის სასწაულთა? გარნა ამისთვის, რადთა რაჟამს გესმეს, ვითარმედ იტყოდა დედაკაცი, თუ: „იაკობ, მამამან ჩემმან, მოგუცა წყაროდ,“ ³ ესე არა უცხოოდ აღგიჩნდეს, არამედ სცნა, ვითარმედ იგი არს ადგილი, სადა ყვეს ლევი და სკემონ შფოთი და ბოროტი იგი კაცის-კლვად აღასრულეს. ⁴

ხოლო კეთილ არს პირველად თქუმად, თუ ვინაჲ იქმნეს სამარიტელნი, რამეთუ ყოველსა მას ადგილსა სამარიად ეწოდებოდა. ვინაჲ უკუე მოიდეს სახელი იგი? პირველ ეწოდებოდა მათსა მას სომორ მომგებელისაგან მისისა, ვითარცა იტყვს წინაჲსწარმეტყუელი ესაია, ვითარმედ: „და თავ სომორისა ეფრემ“, ⁵ არამედ მკვდრთა მის მთისათა არა სამარიტელ, არამედ ისრაიტელ ეწოდებოდა. ხოლო ვითარცა გარდაჴდეს ჟამნი რაოდენნიმე, შესცოდეს მათ ღმერთსა, და იქმნა რად ასურ-ასტანს მეფედ ფაკეე, აღმოვიდა თელლამასარ და გამოიხუნა ქალაქნი მრავალნი ჰურიათანი, და ებრძოლა იგი ილას და მოკლა იგი, და მის წილ

¹ შდრ. საქმე 13,46. ² მათ. 15,24. ³ შდრ. იოან. 4,12. ⁴ შდრ. დაბ. 34,25. ⁵ შდრ. ესაია 7,9.

მისცა მეფობაჲ ოსიეს. და მერმე კუალად მის ზედა მოვიდა სალმანასარ და გამოიხუნა სხუანი ქალაქნი და ყვნა იგინი ხარკისმიმცემელ, და იყო მუნ მთავრად. უკუანაჲსკნელ გარდავარდა მთავრობისაგან და მივიდა ჰინდოთა თანა. ცნა ესე ასურასტანელმან, ვითარმედ სალმანასარ გარდააგდეს, აღმოვიდა მათა და მრავალნი მოსრნა და არლა შეუნდო მუნ ჯდომად იჭკსა მისთჳს განდგომილებისა მათისა, არამედ იგინი შთაიყვანნა ბაბილონს და მიდეთს, და მუნით აღმოიყვანნა მრავალთაგან ნათესავთა ერნი და დაამკვდრნა მთასა მას სომორს, რაჲთა არლარა აქუნდეს შიში განდგომილებისაჲ.

ესე რაჲ იქმნა, ენება ღმერთსა, რაჲთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ არა თუ უძღურებისაგან მისცნა ჰურიანი ასურასტანელთა, ვითარმცა ვერ ეძლო წსნაჲ მათი, არამედ ცოდვათა მათთაგან მისცნა იგინი. ამისთჳსცა მოავლინნა ლომნი წარმართთა მათ ზედა, რომელნი მკვდრ იყვნეს მუნ, და მოსწყუედდეს ყოველსა ნათესავსა მათსა ლომნი იგი. ესმა ესე მეფესა და მოავლინა მათა მღდელი ჰურიათაჲ, რაჲთა ასწაოს მათ შჯული ღმრთისაჲ, არამედ ეგრეცა ვერვე განთავისუფლდეს სრულიად თჳსისა ურჩებისაგან. და გარდა-რაჲ-ჴდეს დღენი მრავალნი, კერპთაგან განეყენეს და ჰრწმენა ღმერთი.

და მო-რაჲ-იქცეს ჰურიანი მიერთგან, შური აქუნდა მათა მიმართ და მტერობაჲ, ვითარცა უცხოთესლთა მიმართ, და მთისა მისგან სამარიტელ სახელ-სდებდეს მათ. და წერილთა მოსესთა ოდენ შეინწყნარებდეს, ხოლო წინაჲსწარმეტყუელთასა არა, და მამად მათა უწოდდეს აბრაჴამს, რამეთუ ქალდეველი იყო, და ეგრეთვე იაკობს, რამეთუ ძისწული იყო მისი, ხოლო ჰურიათა დიდად საძაგელად უჩნდეს იგინი. ამისთჳს ქრისტეს აყუედრებდეს, ვითარმედ: „სამარიტელ ხარ შენ“.¹

ხოლო მახარებელმან ამისთჳსცა აჴსენა სახელი და სასწაულნი ადგილისანი, რაჲთა სცნა უბადრუკებაჲ ჰურიათაჲ, რამეთუ ცოდვათა მათთათჳს ადგილნი მშობელთა მათთანი უცხოთესლთა დაიპყრნეს. და რომელნი მამათა მათთა არათჳსნი იყვნეს, და მოიგნეს მათ, თჳსნი იყვნეს და წარწყმდნეს; და უცხოთესლთა მათ წყლულებათა მიერ ლომთაჲსა იცნეს ღმერთი, ხოლო მათ ესეოდენთა ტანჯვათა ზედა არა დაუტევეს თჳსი ურჩებაჲ.

მოვიდა უკუე ქრისტე სამარიად არა ეტლითა, არამედ ფერწითა შრომით, რამეთუ მარადის ესევეთარისა ცხორებისა მეძიებელ იყო, რაჲთამცა ჩუენ გუასწავა მოღუანებაჲ და არა ძიებაჲ შუებისაჲ. ამისთჳს იტყოდა, ვითარმედ: „მელთა ჴურელი უჩნს და მფრინველთა ცისათა სადგური, ხოლო ძესა კაცისასა არა აქუს, სადამცა თავი მიიდრიკა“.²

¹ იოან. 8,48. ² მათ. 8,20; ლუკ. 9,58.

ამისთვის უფროდსა ჟამსა მათა შინა არნ. ამას მოასწავებდა დავითცა და იტყოდა, ვითარმედ: „ნალუარევისაგან გზასა ზედა სუას მან“.¹ რამეთუ იხილე, ვითარ აღესრულა წინადასწარმეტყუელებად მისი ამას ადგილსა, რაჟამს **„დამაშურალი გზისა სლვისაგან იესუ ჯდა წყაროსა მას ზედა. ჟამი იყო ვითარ მეექუსც. მოვიდა დედაკაცი სამარიადთ ვსებად წყლისა. ჰრქუა მას იესუ: მასუ მე წყალი. რამეთუ მონაფენი მისნი წარსრულ იყვნეს ქალაქად, რადთა საზრდელი იყიდონ“** (4,6-8).

ამის მიერ გულისხმა-ვჰყოფთ, ვითარმედ უნდოებით იყოფოდა სოფელსა შინა უფალი და გარენარად აქუნდა საზრდელისა საქმც. რამეთუ ამას გამოაჩინებს, რაჟამს თავსა ჯუვილისასა მუსრვიდეს,² და ლელვსა მის მივიდა, რადთამცა პოვა ჭამადი,³ და აქაცა არარად აქუნდა და არცა ეზრუნა პირველ ჟამისა, არამედ მაშინ ოდენ იყიდდეს, და არა ვითარცა ჩუენ, რომელ, გან-რად-თენეს, მზარაულთა ხოლო მოუნოდთ და მეტრაპეზეთა. და იგი არს საქმც ჩუენი, და ზრუნვად სულისა და გარენარად გუაქუს. ამისთვის ყოველი საქმც ჩუენი ზე და ქუე იქმნა, რამეთუ საქმც გარენარად გუაქუს და გარენარი – საქმედ.

ხოლო იხილე, ვითარ იყო შემოქმედი ცათა და ქუეყანისა, რამეთუ არა თუ ოდენ დამაშურალ იყო, არამედ მარტოდცა დაშთომილ, და არავინ იყო მონაფეთაგანი მის თანა.

ს ა ხ რ ე ბ ა ე : **„ხოლო იესუ, მაშურალი გზისა სლვისაგან, ჯდა წყაროსა მას ზედა. ჟამი იყო ვითარ მეექუსც. მოვიდა დედაკაცი სამარიტელი ვსებად წყლისა“** (4,6-7).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იხილე, ვითარ გამოაჩინებს მახარებელი, ვითარმედ დედაკაციცა იგი სხვსა საქმისათვს მოსრულ იყო, რადთამცა ესრეთ ყოვლით კერძო დაუყო პირი ჰურიათა, და ვერ აქუნდეს სიტყუად, თუ იესუ თვსსა სიტყუასა წინააღუდგების, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: „ქალაქსა სამარიტელთასა ნუ შეხუალთ“;⁴ აჰა სამარიტელსა ჰზრახვიდა. ამისთვისცა იტყვს, ვითარმედ მონაფენიცა მისნი არლა მოსრულ იყვნეს. და ესრეთ მრავალთა მიზეზთა შემოიღებს მისა მიმართ ზრახვისა მისისათვს.

ხოლო ისმინე, რად თქუა დედაკაციმან, რაჟამს-იგი ჰრქუა უფალმან, ვითარმედ: „მეც მე წყალი“. ხოლო მან ჰრქუა, ვითარმედ: **„შენ ჰურიად ხარ და ჩემგან წყალსა ითხოვ, სამარიტელისაგან დედაკაციცა? რამეთუ არა შეეხნიან ჰურიანი სამარიტელთა“** (4,9). იხილა რად სახც მისი, იცნა იგი, ვითარმედ ჰურიად არს, თუ არა, სხუამცა სადადთ იცოდა, თუ ჰურიად არს? ხოლო იხილე, ვითარ განკრძალულ იყო დედაკაცი იგი, რამეთუ იხილა რად, ვითარმედ ცოდვისაგან განყენებულ იყო, და

¹ ფსალმ. 109,7. ² შდრ. მათ. 12,1; მარკ. 2,23; ლუკ. 6,1. ³ შდრ. მათ. 21,19; მარკ. 11,13.

⁴ მათ. 10,5.

კუალად სხუასა ცოდვასა შჯულისა გარდასლვისასა ერიდებოდა; თუ არა, მას რად უნდა თქუმად, რამეთუ არა თუ სამარიტელნი ჰურიათა არა შეეხებოდეს, არამედ ჰურიანი – სამარიტელთა.

და უკუეთუ ვინმე იტყოდის: და რად სთხოვა უფალმან მას წყალი, ვინაფთგან შჯული არა უბრძანებდა? გარნა ესრეთ გულისხმა-ვყოთ, ვითარმედ ესე ვითართა მათ არად სარგებელთა საქმეთა დაჰქსნიდა უფალი, რამეთუ ამისთვის მოვიდა, რათა აჩრდილნი იგი განაქარვნეს და ჭეშმარიტებად გამოაჩინოს, რამეთუ „არა თუ შემავალი შეაგინებსო კაცსა, არამედ გამომავალი“.¹ ხოლო ესეცა საქმე არა თუ მცირედ შესმენად არს ჰურიათად, რამეთუ იგინი ესეზომითა სწავლითა ვერ მოდრიკნა, ხოლო დედაკაცი ესე ერთითა ოდენ სიტყუთა მოიქცა; რამეთუ იგი არა ამისთვის მოსრულ იყო, არამედ თვისსა საქმესა ვიდოდა, და უფალმანცა არა იძია ზრახვად მისი, არამედ ვინაფთგან მოვიდა, არა გამოაჭუა თვისისა სწავლისაგან. და მონაფეთა ესრეთ ჰრქუა, ვითარმედ: „ქალაქსა სამარიტელთასა ნუ შეხუალთ“, არა თუ ესრეთ თქუა, თუ: დაღაცათუ მოვიდენ, თქუენ გარემიაქციენით, რამეთუ ესე ფრიად არა ღირს იყო მისისა სახიერებისა. ამისთვისცა ჰრქუა დედაკაცსა მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „უკუეთუმცა იცოდე შენ ნიჭი ღმრთისა და ვინ არს, რომელი გეტყვს შენ: მეც მე წყალი, რათა ვსუა, შენმცა სთხოვე მას, და გცამცა წყალი ცხოველი“ (4,10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იცოდა პირველითგან უფალმან წრფელი გონებად დედაკაცისად მის და ვითარმედ არა ღირს არს უგულუბელს-ყოფად მისი. ამისთვისცა იწყო სიტყუად მისა, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ ცნას რად ნიჭი ღმრთისად, მეყსეულად მოიძიოს იგი, რომელ-ესე ჰურიათა არაოდეს ქმნეს, არამედ მარადის ესმოდა ნიჭი ღმრთისად და არაოდეს სთხოვეს, ხოლო დედაკაცმან ამან, ისმინე, თუ ვითარ ჰრქუა მას მეყსეულად:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „უფალო, არცა საფსებელი გაქუს, და ჯურღმული ესე ღრმა არს. ვინაფთ გაქუს წყალი ცხოველი?“ (4,11).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: გულისხმა-ყო მეყსეულად, ვითარმედ არა ვითარცა ერთი მრავალთაგანი არს, არამედ დიდებული ვინმე არს. ამისთვისცა არა განიკიცხა საკვრველი იგი სიტყუად, არამედ უფლით ჰხადის მას და უკვრს სიტყუად იგი. უკუეთუ კულა მეყსა შინა ყოველი ძალი სიტყუსად მის ვერ გულისხმა-ყო, ნუ გიკვრს ესე, რამეთუ ნიკოდემოსცა მრავალთა მათ სიტყუათა შემდგომად ჯერეთ ვერ გულისხმა-ჰყოფდა სიტყუათა უფლისათა ძალსა. და ამანცა ჰრქუა პატივით: „უფალო, არცა საფსებელი გაქუს, და ჯურღმული ესე ღრმა არს. ვინაფთ გაქუს წყალი ცხოველი?“ რამეთუ სხუასა იტყოდა უფალი, და იგი სხუასა გულისხმა-ჰყოფდა. და

¹მათ. 15,11; მდრ. მარკ. 7,15,18,20.

უკუეთუმცა ჰურიათა მსგავსი გონებაჲ აქუნდა, ეთქუამცა ურცხვნოდ, ვითარმედ: უკუეთუმცა გაქუნდა წყალი ცხოველი, რადმცა მთხოვედი მე წყალსა? არამედ სტყუვი. გარნა ყოველსავე კრძალულებით ეტყოდა ანცა და პირველ, რამეთუ მაშინ თქუა, ვითარმედ: „შენ ჰურიად ხარ და ითხოვ ჩემგან წყალსა?“ და არა ჰრქუა რისხვით, თუ: ნუ იყოფინ ჩემდა, თუმცა მტერსა ჩემისა ნათესავისასა მივეც წყალი! და ანცა კუალად კრძალულებით მიუგო:

სახარებაჲ: „ნუუკუე შენ უფროდს ხარა მამისა ჩუენისა იაკობისა, რომელმან ესე ჯურღმული მომცა ჩუენ? და იგი თავადი ამისგან სუმიდა და ძენი მისნი და საცხოვარი მისი“ (4,12).

თარგმანი: ამათ სიტყუათა მიერ ჩანს, ვითარმედ პირველისავე სიტყუსაგან მალლით გულისხმის-ყოფად მიიღო და იჭუეულ იქმნა, ვითარმედ აქუს სხუად რადმე წყალი, და კუალად ვერ ჰპოებდა, ამისთვის თქუა ესე, ვითარმედ: ვითარ იყოს ესე? რამეთუ იაკობს და ძეთა მისთა სხუად წყალი არა აქუნდა ამისი უმჯობესი, არამედ ამისგან სუმიდეს. და შენ, უფალო, სავსებელი არა გაქუს, თუმცა ვთქუ, თუ აქაით აღმოგიღებეს წყალი ეგე, რომელსა იტყვ. კუალად სხუად უმჯობესი სადაით ჰპოვე, რომელი იაკობ და ძეთა მისთა ვერ პოვეს? გარნა თუ უფროდს ხარა იაკობისა? თუ არა, სადაითმცა გაქუნდა წყალი ეგე, რომელსა იტყვ მოცემად? არამედ ჰურიათა არასადა აჩუენეს ესევეთარი განგებად, გარნა მათცა ჰრქუა წყლისათს ცხოველისა, და არა ინებეს, ხოლო აბრაჰამ რად ავსენა, ქვასაცა დაჰკრებდეს; გარნა ამან დედაკაცმან თავსი დვა სიცხესა შორის დგომად და სიტყუათა მისთა სმენად და არა მოიგონა გულისსიტყუად ერთიცა ჰურიებრი, თუმცა მგმობრად შეჰრაცხა, ანუ სხუად რად ბოროტი თქუა.

სწავლად ლა სათნოებისათს

ხოლო უკუეთუ დედაკაცმან სამარიტელმან ესეოდენი მოსწრაფებაჲ აჩუენა, რადთამცა კეთილი რადმე ისწავა და დაადგრა ქრისტეს თანა, რომელსა იცნობდაცა არა, რად მიუგოთ ჩუენ, რომელთა ვიცით იგი, და არა სიცხესა ქუეშე, არამედ ეკლესიასა შინა არა ვისმენტ სიტყუათა მისთა მოთმინებით? არამედ ნუ ჰურიათამცა ვჰბაძავთ, გარნა სამარიტელსა მას მივემსგავსნეთ და ვისმინეთ სიტყუანი მისნი სიხარულით, რამეთუ ანცა ჩუენ შორის დგას და გუეტყვს ჩუენ წინადასწარმეტყუელთა მიერ და მოციქულთა. ვისმინეთ უკუე სიტყუანი მისნი. ვიდრემდის ვართ ამაოებასა შინა და უფროდსად ბოროტსა შინა? რამეთუ არაქმნად ნები-

სა ღმრთისად ბოროტ არს; რამეთუ უკუეთუ რომელმან საფასც მიიღოს სავაჭროდ და ცუდად წარაგოს, იტანჯვის, რად ვცოთ ჩუენ, რომელნი ჟამსა ამას ცხორებისასა მოცემულსა ჩუენდა კეთილისათვს ბოროტსა შინა წარვაგებთ?

რამეთუ არა ამისთვის დაგუბადნა ღმერთმან და მოგკყვანნა სოფელსა ამას და შთაგუბერა სული, რადთა სანუთროდსა ამისთვის ოდენ ვიყოფოდით, არამედ რადთა ყოველივე საუკუნოდსა მისთვის ცხორებისა მოვივაჭროთ, რამეთუ ამის სანუთროდსათვს პირუტყუნი ოდენ არიან, ხოლო ჩუენ ამისთვის გუაქუს სული უკუდავი, რადთა საუკუნოდსა მისთვის ვზრუნვიდეთ და მუნ გამოვბრწყინდეთ და ანგელოზთა თანა ვიყოფოდით, წინაშე მეუფისა ყოველთადას ვდგეთ დაუხრულებელთა მათ საუკუნეთა. ამისთვის მოგუეცა სული უკუდავი და ჯორცნი მოგუეცნენ მაშინ უკუდავნი, რადთა საუკუნოთა კეთილთა შინა ვიშუებდეთ. უკუეთუ ზეცისად შეურაცხ-ვცოთ და ქუეყანისასა ვზრუნვიდეთ, იხილე, ვითარ შეურაცხ-ვჰყოფთ მომცემელსა მას, რამეთუ რაჟამს-იგი ზეცისასა მოგკჰყრობდეს, ხოლო ჩუენ არა შეგუერაცხოს იგი, არა მისი შეურაცხებად არსა? ამისთვის გეჰენიადცა განჰმზადა შეურაცხისმყოფელთა მათთვის, რადთა ვცნათ, თუ ვითართა კეთილთაგან გამოვაჯუებთ თავთა ჩუენთა. გარნა ნუ იყოფინ ხილვად ჩუენდა გემოდ მნარეთა მათ სატანჯველთად, არამედ რადთა სათნო-ვეყვნეთ მას და საუკუნენი კეთილნი დავიმკვდრნეთ მადლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი ლზ

სიტყუაჲ ესე: „მიუგო იესუ და ჰრქუა მას: რომელი სუამს წყლისა ამისგან, სწყუროდის კუალად. ხოლო რომელმან სუას წყლისა მისგან, რომელი მე მივსცე მას, არა სწყუროდის უკუნისამდე, და წყალი, რომელი მე მივსცე მას, ექმნეს მას შინა წყარო წყლის, რომელი ვიდოდის ცხოვრებად საუკუნოდ“ (4,13-14).

თარგმანი: სულისა წმიდისა მადლსა წერილი ოდესმე ცეცხლად სახელ-სდებს და ოდესმე წყლად, რაჟთა გამოაჩინოს, ვითარმედ არა არსებობს მისისანი არიან ესე სახელნი, არამედ საქმეთა მისთანი, რამეთუ არა შესაძლებელ არს, თუმცა თვითსახეთა არსებათაგან იყო სული წმიდაჲ შემზადებულ, რომელ-იგი უხილავ არს და მარტივ; რამეთუ იოვანე ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: „მან ნათელ-გცეს სულითა წმიდითა და ცეცხლითა“;¹ ხოლო უფალი ღალადებს, ვითარმედ: „მდინარენი მუცლისა მისისაგან დიოდინა წყლისა ცხოველისანი“.² და ამას იტყოდა სულისა წმიდისათვის, რომელი ეგულებოდა მიღებად მორწმუნეთა მისთა. ესრეთვე უკუე დედაკაცსა მას ჰრქუა, ვითარმედ: „რომელმან სუას წყლისა მისგან, რომელი მე მივსცე, არღარა სწყუროდის უკუნისამდე“. ხოლო ამას სულისა წმიდისათვის იტყოდა, რამეთუ ცეცხლისა სახელითა სიმახლესა მას და მჭურვალეობასა მადლისა მისისასა და განმლეველობასა ცოდვათასა მოასწავებს, ხოლო წყლისა მიერ განწმედილობასა მას მისმიერსა და ფრიადსა მას ნუგეშინის-ცემასა, რომელი მიეცემის გონებათა მათ შემწყნარებელთა მისთასა, გამოაჩინებს. რამეთუ ვითარცა სამოთხჳ საშუებელსა, მრავალთა მიერ ხეთა ნაყოფიერთა შემკობილსა, ესრეთ ჰყოფს სულსა მას, შემწყნარებელსა მისსა, და დაშრეტს ყოველთავე განწურვებულთა ისართა მტერისათა.

ხოლო შენ იხილე სიბრძნჳ ღმრთისაჲ, ვითარ მცირედ-მცირედ მოიყვანებს დედაკაცსა მას გულისხმის-ყოფად; რამეთუ პირველად სთხოვა წყალი და მისცა მიზეზი სიტყვსაჲ, მერმე ჰრქუა: „უკუეთუმცა იცოდე, თუ ვინ არს, რომელი გეტყვს: მეც მე წყალი“. და ვითარცა აწსენა მან მათმთავარი იაკობ და ჰრქუა: „ნუუკუე შენ უფროდს ხარა მამისა ჩუენისა იაკობისა?“ არა თქუა უფალმან, თუ: ჰე, უფროდს ვარ, რაჟთამცა არა დააბრკოლა გონებაჲ მისი, არამედ საქმეთაგან უჩუენა უზეშთაესობაჲ თვისი და თუ რაზომი განყოფილებაჲ აქუნდა მისგან, რამეთუ ჰრქუა, ვითარმედ: უკუეთუ გიკვრს, თუ ვითარმცა მოგეც ამისი უაღრჳსი წყალი, და იტყვ: ნუუკუე უფროდს იაკობისა ხარ? უკუეთუ მოგეც წყალი იგი, რომელსა ვიტყვ, არა მაშინ უმეტესად აღიაროა უზეშთაესობაჲ ჩემი?

¹ მათ. 3,11; ლუკ. 3,16; შდრ. იოან. 1,33. ² იოან. 7,38.

იხილე თუალუხუაჲი იგი საშჯელი დედაკაცისაჲ, რამეთუ საქმეთა-გან იქმოდა შჯასა უზეშთაესობისასა, ხოლო ჰურიანი არა ესრეთ. ხედვიდეს მას, ვითარ განასხამნ ეშმაკთა, და არა თუ ოდენ ამას იტყოდეს, თუ უზეშთაეს მამათმთავრისა არს, არამედ ეშმაკეულითცა ჰხადოდეს. ამისთჳს უფალი იტყჳს, ვითარმედ: „უკუეთუ არა ვიქმ საქმესა მამისა ჩემისასა, ნუ გრწამს ჩემი. უკუეთუ ვიქმ, დაღათუ ჩემი არა გრწმენეს, საქმეთაჲ გრწმენინ“.¹ და ესრეთ ჰრწმენა საქმეთაჲ დედაკაცსა მას. ამისთჳსცა უფალმან უწყოდა, ვითარმედ საქმეთაებრ შჯის იგი, დაუტევა იაკობისთჳს სიტყუაჲ და წყლისა მისთჳს იტყჳს, ვითარმედ: „რომელმან სუას წყლისა ამისგან, სწყუროდის კუალად, ხოლო რომელმან სუას წყლისა მისგან, რომელი მე მივსცე მას, არა სწყუროდის უკუნისამდე“. რამეთუ ესმა პირველად დედაკაცსა მას „წყალი ცხოველი“ და ვერ გულისხმა-ყო, არამედ ჰგონებდა, თუ „წყლად ცხოველად“ წყაროსა იტყჳს ხილულსა, დაუწყუედელად მდინარესა. ამისთჳს ჰრქუა ქრისტემან, ვითარმედ: „რომელმან სუას წყლისა მისგან, რომელი მე მივსცე, არა სწყუროდის უკუნისამდე, არამედ ექმნეს მას შინა წყარო წყლის, რომელი ვიდოდის ცხორებად საუკუნოდ“. ამათ სიტყუათა მიერ გულისხმა-უყო, ვითარმედ არარას ხილულსა ეტყჳს მას, რამეთუ რომელმანცა ხილულმან წყალმან ქმნა, რაჲთამცა ერთგზის მიღებითა არღარა შეუნდო წყურილად, არამედ ექმნამცა წყაროდ მის შორის? და ესე რაჲ ესმა, ჰრწმენა მეყსეულად დედაკაცსა მას, რამეთუ ფრიად უგულისხმისმყოფელეს გამოჩნდა ნიკოდემოსისა, და არა უგულისხმისმყოფელეს ოდენ, არამედ უმჯნესცა, რამეთუ მას ბევრეული ესევითარი ესმა და არავის უქადაგა, არცა კადნიერ იქმნა, ხოლო ამან საქმჳ სამოციქულოჲ ქმნა, რამეთუ ქალაქი სრული მოაქცია უფლისა და ყოველთა უქადაგა. და კუალად ნიკოდემოსს შეუძლებელად უჩნდა საქმჳ იგი,² და სახჳცა იგი ქარისაჲ მოართუა უფალმან, და ვერვე შეინწყნარებდა სიტყუასა მას, ხოლო დედაკაცსა მას პირველ უკურდა, და ჰრქუა რაჲ უფალმან არა სახითა და მრავალღონეობით, არამედ ოდენ განჩინებით, ვითარმედ: „არა სწყუროდის უკუნისამდე, რომელმან ჩემმიერი წყალი მიიღოს“, მეყსეულად ჰრწმენა და ჰრქუა მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „უფალო, მეც მე წყალი ეგე, რაჲთა არა მწყუროდის და არცაღა მოვიდე აქა ვსებად“ (4,15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: პირველ, ესმა რაჲ „წყალი ცხოველი“, ხილულსა წყალსა ჰგონებდა, ხოლო ისწავა რაჲ, ვითარმედ სულიერ არს წყალი იგი, ჰრწმენა, ვითარმედ ძალ-უც მას დაყენებად წყურილსა, გარნა თუ რაჲ არს, არა იცოდა; ესე გულისხმა-ყო, ვითარმედ უზეშთაეს არს ხილულთა ამათ, გარნა თუ რაჲ არს ჭემმარიტებით, არა უწყოდა, არამედ ესე ცნა,

¹ იოან. 10,37-38. ² შდრ. იოან. 3,9.

ვითარმედ უზემთაეს იაკობისა არს, და ინყო ნყლისა მის თხოვად. ესე არს სული და გონება კეთილი, რამეთუ არცა ამაოდ შეინყნარა სიტყუად იგი, არამედ კეთილად გამოიძია; არცა კუალად მაცილობელ და ურნმუნო იქმნა, არამედ ცნა რად ჭემმარიტებად მათ სიტყუათად, სთხოვა მას ნყალი იგი. და არა ქმნა, ვითარცა ჰურიათა, რამეთუ ესმა რად სიტყუად უფლისად, რომელი თქუა, ვითარმედ: „რომელმან ჭამოს ჯორცი ჩემი, არა ჰპიოდის“,¹ და დაბრკოლდეს. არამედ დედაკაცმან მან უფროდს სთხოვა, ხოლო უფალსა უკუეთუმცა ეთქუა მისდა, ვითარმედ: ნყალი ცხოველი მოგცე, რაჟამს ჩემდა მომართ გრნმენეს, რამეთუ ჩემდამო სარნმუნობა არს ნყალი ცხოველი, ვერ შეინყნარებდა იგი სიტყუასა მას, რამეთუ არა იცოდა, თუ ვინ არს. რამეთუ ჰურიათა პირველად მრავალნი სასნაულნი უჩუენნა და მერმელა ჰრქუა: „რომელსა ჰრნმენეს ჩემი, არა სწყუროდის“. ხოლო ამას არად ეხილვა სასნაული და ვითარმცა ჰრნმენა, უკუეთუმცა ეთქუა, თუ: სარნმუნობა ჩემი არს ნყალი ცხოველი? ამისთვის პირველად უჩუენა ძალი თვისი წინადასწარმეტყუელებისა მიერ და არა ამხილა მეყსეულად, არამედ პირველად ჰრქუა მას:

ს ა ხ რ ე ბ ა დ: „წარვედ, მოუნოდე ქმარსა შენსა და მოვედ აქა. მიუგოდედაკაცმან მან და ჰრქუა: არა მივის ქმარი. ჰრქუა მას იესუ: კეთილად სთქუ, რამეთუ არა გივის ქმარი. ხოლო ხუთ ქმარ გესხნეს, და აწ რომელი გივის, არა არს ქმარი შენი; ეგე ჭემმარიტად სთქუ. ჰრქუა მას დედაკაცმან: უფალო, ვხედავ, ვითარმედ წინადასწარმეტყუელი ხარ“ (4,16-19).

თ არ გ მ ა ნ ი: ეჰა რაბამი არს სიბრძნე დედაკაცისად მის, და ვითარ სიმშკდით შეინყნარა მხილება, და არა ვითარცა ჰურიათა, რამეთუ მათცა ამხილა მრავალგზის გულისსიტყუად გონებისად, რომელ-იგი უზემთაეს არს, ვიდრე ქმნილისა საქმისასა ცნობად გულისსიტყუად, რამეთუ ესე მხოლოდსა ღმრთისა საქმე არს. გარნა ჰურიათა არა თუ ოდენ არა დაუკვრდა, არამედ განრისხნესცა, რაჟამს ჰრქუა, ვითარმედ: „რადსა მეძიებთ მე მოკლვად?“² რომელთა-იგი სხუანიცა მრავალნი სასნაულნი მისნი ეხილვნეს და მას ყოველსა ზედა ეტყოდეს, ვითარმედ: „ემმაკი არს შენ თანა. ვინ გეძიებს შენ მოკლვად?“³ ხოლო დედაკაცსა მას იგი ოდენ ეხილვა საკვრველი, ხოლო არა აღშფოთნა, არამედ დაუკვრდა და წინადასწარმეტყუელად აღიარა.

და უკუეთუ ვინ იტყოდის, თუ: რადსათვის ჰრქუა, ვითარმედ: „მოხადე ქმარსა შენსა“? გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ამისთვის, რამეთუ ითხოვდა დედაკაცი იგი ნიჭსა მას ნყლისა ცხოველისასა, ხოლო უფალსა ენება, რადთამცა უჩუენა ძალი სასნაულთა თვისთად, რადთამცა ჰრნმენა მისი დედაკაცსა, რამეთუ უკუეთუმცა არა ჰრნმენა, ვითარმცა მოელო ნყა-

¹ მდრ. იოან. 6,35, 48-58. ² იოან. 7,19. ³ იოან. 7,20.

ლი იგი ცხოველი? და კუალად ესრეთ უკითხავად არა ამხილა. ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „მოხადე ქმარსა შენსა“. ხოლო დედაკაცსა მას ენება, რადთამცა ბილნი იგი საქმწ დაფარა, რამეთუ ვითარცა კაცსა ჰხედვიდა, და ჰრქუა: „არა მივის ქმარი“. ესე რად ესმა ქრისტესსა, და მერმე კუალად და თვსსა ჟამსა ჰრქუა მხილებისა იგი სიტყუად უცთომელად, რამეთუ პირველნი იგი აღრაცხნა და მაშინდელი იგი ქმარი, რომელი არა ჭემმარიტი და შჯულიერი ქმარი იყო, გამოაჩინა. ესე რად ესმა, არა დაბრკოლდა, არამედ წინაფსწარმეტყუელად აღიარა, და წინაფსწარმეტყუელად რად აღიარა, არა ჰკითხა ჳორციელისა სიმრთელისათვს, ანუ სიმდიდრისა, ანუ სხვსა რადსმე, არამედ მეყსეულად სარწმუნოებისათვს ჰკითხა და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მამანი ჩუენნი მთასა ამას თაყუანის-სცემდეს“** (4,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აბრაჰამისთვის იტყვს, რამეთუ: იტყვან, ვითარმედ: მუნ აღიყვანა მან დაკლვად ისაკი. და ვითარ **„თქუენ იტყვთო, ვითარმედ: იერუსალჳმს არს ადგილი, სადა ჯერ-არს თაყუანის-ცემა“** (4,20)? იხილუა, ვითარ მაღალ იქმნა გონებითა? ამისთვისცა ქრისტემან აღიყვანა იგი უმეტესსა სიმალლესა სიტყვთა თვსითა, ვინადთგან მოიყვანა იგი სარწმუნოებად თვსა.

სწავლად ლბ

კითხვისათვს საღმრთოთა წერილთადსა

შევიკდიმოთ უკუე ჩუენცა, რამეთუ უკუეთუ დედაკაცი სამარიტელი რომელსა ხუთ ქმარ სხმოდეს, ესოდენი მოსწრაფებად აჩუენა სწავლად საღმრთოთა სიტყუათა, და არცა სიცხემან დააყენა, არცა ჟამმან მან სასწრაფომან, რად ვთქუათ ჩუენ, რომელნი არასადა მცირედსაცა სწრაფასა ვაჩუენებთ სწავლად საღმრთოთა საქმეთა ანუ სიტყუათა? რამეთუ ვინ თქუენგანი, მი-რად-ვიდეს სახედ თვსა, აღიხუამს ჳელთა საღმრთოთა წიგნთა და გამოეძიებს წერილთა? არამედ უმეტესთა ყოლად ზრუნვადცა არა აქუს მოგებად წიგნთა. და რომელთა აქუს, ვითარმცა არა აქუნდა, ესრეთ არიან, რამეთუ დაბეჭდულად დაუმარხვან იგინი და არასადა აღმოიკითხვენ და მოგებადცა მათი არა თუ სულისა სარგებელისათვს უქმნიეს, არამედ სიმდიდრისათვს. ესოდენი არს ცუდადმზუაობრობისა ბოროტი, რამეთუ არავინ იქადის ამას, თუ: ვიცი ყოველი, რად მათ შინა წერილ არს, არამედ ამას იქადინ, ვითარმედ: ოქროსა ასოთა წერილ არიან. არარად არს სარგებელი, რამეთუ არა თუ ამისთვის მოგუეცნეს წერილნი, რადთა წიგნთა შინა შთავწერნეთ, არამედ რადთა გულთა შინა ჩუენთა შთავწერნეთ, ხოლო წიგნთა ოდენ ქონებად შჯულისა ჰურიათად-

სა არს, რამეთუ ჩუენ არა ფიცართა ზედა ქვისათა დასანერელად მოგუეცა, არამედ ფიცართა ზედა გულისათა.¹

ხოლო ამასლა ვიტყვ, არა თუ ნიგნთა მოგებად გაყენებ, არამედ უფროსად მიხარის ამას ზედა, გარნა გევედრები, რათა მას თანა გონებასაცა შინა შთავნერნეთ ძალნი და სიტყუანი ნიგნთანი, რამეთუ უკუეთუ სახლსა, სადა სახარებად იდვას, ვერ შევალს ეშმაკი, არა უფროსად სულსა, რომელსა შინა ძალი სიტყუათად დამკვდრებულ იყოს, შეეშინოსა შესლვად? და არა ოდენ ეშმაკი, არამედ ყოველივე ბუნებად ცოდვისაჲ. წმიდა-ყავ უკუე სული შენი, წმიდა-ყვენ ჴორციცა ამათ საღმრთოთა სიტყუათა გულსა და პირსა შენსა დამკვდრებითა, რამეთუ უკუეთუ ბოროტთა სიტყუათა მეტყუელებად შემაგინებელ კაცისა არს, სულიერთა უკუე სიტყუათა წურთამან და კითხვამან არა განწმიდოსა სულიცა და პირი და დაამკვდროს მას შინა მადლი სულისა წმიდისაჲ? რამეთუ საღმრთონი წერილნი წამალნი არიან სულისანი, განვკურნნეთ უკუე მათ მიერ სულნი ჩუენნი.

ამათ სიტყუათა მარადის გეტყვ და თქუმად არა დაესცხრე. რამეთუ ვითარ არა ბოროტ არს, უკუეთუ მოყუარეთა სოფლისათა იციან მონაგებთა თვსთა ყოველი ბუნებად და ცხენთა თვთოეულისა პაპისპაპნი და ბუნებანი, და რომელნი-ესე ეკლესიასა შინა შემოჰკრბებით, არა იცნოდით აქა შინა თქუმულნი სიტყუანი, არცა თუ რიცხვ ნიგნთად, რომელთა მარადის ვიჴმარებთ? რამეთუ ფრიად ესენი უკეთეს და უსანადელეს არიან, ვიდრე იგინი. თქულა, რომელი უსაკრველეს არს ხილვად, რკინობად კაცისაჲ კაცისა მიმართ ანუ რკინობად კაცისაჲ ეშმაკისა მიმართ და ჴორციელისა ბრძოლად უჴორცოდესა მიმართ და ძლევაჲ? და უკუეთუ ამას ესევითარსა ჰხედვიდე, ისწავო შენცა ესრეთვე ძლევაჲ ეშმაკისაჲ.

ამას ესევითარსა მარადის გეტყვ და არა დაესცხრები თქუმად, ხოლო თქუენ ნუ სიმძიმე გიჩნან სიტყუანი ჩემნი, რამეთუ უკუეთუმცა სიმძიმე ჯერ-იყო, მემცა მიმძიმდა, რომელი-ესე მარადის გასწავებ, და მარადის ურჩ მექმნებით, და არა თქუენდა ჯერ-იყო სიმძიმე, რომელნი მარადის ისმენტ და არაოდეს იქმთ საქმით. გარნა ღირს-გყვენინ უფალმან, რათა არა იყოს მარადის ბრალობად ესე თქუენ ზედა, არამედ რათა განეშორნეთ ყოვლისაგან საქმისა ბოროტისა და ღირს იქმნნეთ გულისხმის-ყოფასა საღმრთოსა სიტყუთა და საქმითა, რათა ნაყოფიცა კეთილი გამოიღოთ და ღირს იქმნნეთ დამკვდრებად საუკუნოთა მათ კეთილთა სასუფეველისათა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. 2 კორ. 3,2-3.

თავი ლბ

სიტყუაჲ ესე: „ჰრქუა მას იესუ: გრწმენინ ჩემი, დედაკაცო, რამეთუ მოვალს ჟამი, რომელსა არცა მთასა ამას, არცა იერუსალჴმსა, არამედ თაყუანის-სცემდეთ მამასა. თქუენ თაყუანის-სცემთ, რომელი არა იცით, ხოლო ჩუენ თაყუანის-ვსცემთ, რომელი ვიცით, რამეთუ ცხორებაჲ ჰურიათაგან არს“ (4,21-22).

თარგმანი: ყოველსა ადგილსა სარწმუნოებაჲ ჯერ-არს ჩუენდა, საყუარელნო, რამეთუ სარწმუნოებაჲ დედაჲ არს ყოველთა კეთილთაჲ და ნამალი ცხოველსმყოფელი, რამეთუ თვნიერ მისა ვერარას გულისხმა-ჰყოფთ მაღალთა მათ სიტყუათაგანსა, არამედ მსგავს იქმნებით კაცთა, რომელნი თვნიერ ნავისა ჴელ-ჰყოფენ ნიაღვრად ზღუასა, რომელნი იგი მცირედსა ადგილსა შემძლებელ არიან ჴელთა მიერ და ფერჴთა წარვლად, და უკუეთუ შინარე შევიდენ, ადრე დაინთქმიან ღელვათაგან; ეგრეთვე რომელნი თვსითა გულისსიტყუთა ისწრაფდენ რაღსმე პოვნად წერილისა, პირველ პოვნისა დაინთქმიან, ვითარცა პავლე იტყვს, ვითარმედ: „რომელნი-იგი სარწმუნოებისაგან დაინთქნეს“.¹ არამედ ჩუენ რაღთა არა მასვე შთავცვკვეთ, ამისთვის კეთილი იგი ზღუდჴ მოვილოთ, რომლითა ან სამარიტელი მოიზიდა ქრისტემან, რამეთუ თქუა რაღ მან თვთ: ვითარ თქუენ იტყვთ: „იერუსალჴმს არს ადგილი, სადა ჯერ-არს თაყუანის-ცემაჲ“?² ჰრქუა მას ქრისტემან: „გრწმენინ ჩემი, დედაკაცო, მოვალს ჟამი, რომელსა არცა მთასა ამას, არცა იერუსალჴმს, არამედ თაყუანის-სცემდეთ მამასა“. ფრიად მაღალი სიტყუაჲ გამოუცხადა მას, რომელი-ესე არცა ნიკოდემოსს, არცა ნათანაელს ჰრქუა, რამეთუ იგი დედაკაცი ისწრაფდა, რაღთამცა საქმენი სამარიტელთანი უაღრესად ჰურიათა გამოაჩინნა, და მამათა მონამედ მოიყვანებდა. ხოლო ქრისტემან არა მისისა კითხვისაებრ მიუგო, რამეთუ არცა საჭმარ იყო მაშინ ჩუენებაჲ, თუ რაღსათვს მამანი მთასა მას და ჰურიანი იერუსალჴმს თაყუანის-სცემდეს. ამისთვის ესე დაიდუმა და უაღრჴსი ორთაღსავე მიუთხრა და უჩუენა, ვითარმედ არცა ჰურიათა, არცა მათ აქუს დიდი რაღ საქმჴ მომავალისა მის თანა, რომელი მოცემად იყო; და რაჟამს ესე გულისხმა-უყო, მაშინლა უჩუენა განყოფილებაჲ ორთაჲ მათ და ჰურიანი უპატიოსნესად გამოაჩინნა, არა თუ ადგილსა მისცა პატივი, არამედ გონებისაგან გამოაჩინა უაღრჴსობაჲ, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: ადგილთათვს არა ჯერ-არს ცილობაჲ, გარნა გონებითა ჰურიათა უმჯობჴსად აქუს სამარიტელთასა, „რამეთუ თქუენ თაყუანის-სცემთ, რომელი არა იცით, ხოლო ჩუენ თაყუანის-ვსცემთ, რომელი ვიცით“. ხოლო ვითარ არა იცოდეს სა-

¹ შდრ. 1 ტიმ. 1,19. ² იოან. 4,20.

მარიტელთა, რომელსა თაყუანის-სცემდეს? ამისთვის, რამეთუ ადგილსა მას შემოწერილად იცოდეს ღმერთი და ესრეთ ჰმსახურებდეს; და ესრეთ მიუმცნეს სპარსთა მისთვის, ვითარმედ: ადგილისა ამის ღმერთი მრისხავს ჩუენო; და ამისთვის შეურაცხ იყო გულისსიტყუად ესე და ბოროტ, რამეთუ ღმერთსაცა ჰმსახურებდეს და ეშმაკსაცა და შეუერთებელთა ამათ საქმეთა შეაერთებდეს. ხოლო ჰურიანი ამის საქმისაგან წმიდა იყვნეს და ყოვლისა სოფლისა ღმრთად იცოდეს იგი, დაღაცათუ არა ყოველთა. ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „თქუენ თაყუანის-სცემთ, რომელი არა იცით, ხოლო ჩუენ თაყუანის-ვსცემთ, რომელი ვიცით“.

ხოლო ნუ გიკვრს ესე, რომელ ჰურიათა თანა აღჰრაცხავს თავსა თვსსა, რამეთუ იჭკსაებრ დედაკაცისა მის ეტყოდა მას, რომელი ჰგონებდა მას წინაღწარმეტყუელად ჰურიად. ამისთვისცა ჰრქუა, ვითარმედ: თაყუანის-ვსცემთ, რომელი-იგი თაყუანისსაცემელ არს ყოველთა მიერ, რამეთუ „მისა მოდრკეს ყოველი მუჭლი“,¹ გარნა ან ვითარცა ჰურიად ეტყოდა მას. ხოლო დაუმტკიცა სიტყუად იგი, რადთა არა ჰგონებდეს, ვითარმედ სიყუარულითა თვისსა ნათესავისადათა ეტყოდა სიტყუათა მათ. ამისთვის ჰრქუა: „გრწმენინ ჩემი, დედაკაცო, მოვალს ჟამი, რაჟამს არცა მთასა ამას, არცა იერუსალჴმს თაყუანის-სცემდეთ“. და მერმელა უჩუენა უღარესობად ჰურიათად, და ვითარმედ „ცხორებად ჰურიათაგან არსო“. ხოლო „ცხორებად“ გინა თუ ამას იტყვს, ვითარმედ მეცნიერებად ღმრთისადა და შეურაცხის-ყოფად კერპთადა მათგან ინყო პირველად, და თქუენცაო დაღაცათუ არა კეთილად იცით ღმერთი, გარნა ეგე, რომელ იცით, მათ მიერ არს, ანუ თუ თვსსა გამოჩინებასა იტყოდა „ცხორებად“, რომელნი-ესე ორნივე ჰურიათაგან არიან, ვითარცა ჰავლე იტყვს, ვითარმედ: „რომელთაგან ქრისტე ჴორციელად, რომელი-იგი არს ყოველთა ზედა ღმერთი“.² ჰხედავა თვსებასა ძუელისასა ახლისა თანა? ხოლო ესე რად სიტყუანი მიუთხრნა, კუალად ეტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა დ: „არამედ მოვალს ჟამი, და აწვე არს, ოდეს ჭემ-მარიტნი თაყუანისმცემელნი თაყუანის-სცემდენ მამასა სულითა და ჭემმარიტებთა“ (4,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რაჟამს „ჭემმარიტნი“ ავსენნა, განყარნა ჰურიანიცა და სამარიტელნი, რამეთუ დაღაცათუ სამარიტელთასა უმჯობჴს არიან ჰურიანი, გარნა ყოფადთა მათ ესოდენ უღარჴს არიან, რაზომ აჩრდილი ჭემმარიტებასა. ხოლო იტყვს ეკლესიისათვს, ვითარმედ ჭემმარიტი და ჯეროვანი თაყუანის-ცემად იგი არს, „**რამეთუ მამადაცა ესევითართა ეძიებს თაყუანისმცემელთა მისთა**“ (4,23). და ვინადათგან ესევითარნი ჰნებვან, მათცა სამე არა ნებსით შეუნდო ესრეთ ყოფად, არამედ მათისა მის ფრიადისა უძღურებისათვს, და რადთა ესრეთ მცირედ-მცირედ იგი-

¹ შდრ. ესაია 45,23; რომ. 14,11; ფილიპ. 2,10. ² რომ. 9,5.

ნიცა მოაქცინეს; რამეთუ „ჭეშმარიტნი თაყუანისმცემელნი“ იგინი არიან, რომელნი არა ადგილითა ჰმსახურებენ ღმერთსა, არამედ სულითა, ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „რომელსა ვჰმსახურებ სულითა ჩემითა სახარებითა ძისა მისისადათა“.¹ ხოლო რაჟამს თქუას, თუ: **„სულ არს ღმერთი“** (4,24), არა თუ სხუასა რას მოასწავებს, გარნა ამას, ვითარმედ უწორცო არსო, და ჯერ-არს, რადთა უწორცოდსა მის მსახურებად უწორცოდთავე იქმნებოდის ჩუენ მიერ, რომელ არს სული და სინმიდღ გონებისა. ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: **„თაყუანისმცემელთა მისთა სულითა და ჭეშმარიტებითა ჯერ-არს თაყუანის-ცემად“** (4,24). რამეთუ ვინადათაგან სამარიტელნიცა და ჰურიანი სულისათვის არას მოსწრაფებასა იქმოდეს და წორცთა განმედისათვის ფრიადსა მოსწრაფებასა აჩუენებდეს, ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: არა წორცთა განბანითა, არამედ გონებისა სინმიდითა იმსახურების ღმერთი. ნუ ცხოვართა და ზუარაკთა შესწირავ, არამედ თავი შენი შენირე ყოვლითურთ ღმრთისა, და ესე არს ჭეშმარიტი თაყუანის-ცემად, თუ არა, პირველნი ყოველნი აჩრდილნი იყვნეს: წინადაცუეთად და მსხუერპლნი იგი, ხოლო ან ყოველივე ჭეშმარიტება არს, და არა წორცთად, არამედ ბოროტთა გულის-სიტყუათად ჯერ-არს განმედად და მოკუეთად და ჯუარ-ცუმად თავისა თვისსა და ბოროტთა გულისსიტყუათა დაკლვად. ხოლო დედაკაცი იგი შეძრწუნდა და დაუკვრდა ამათ სიტყუათათვის, ამისთვისცა ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ვიცი, რამეთუ მესია მოვალს, რომელსა ჰრქვან ქრისტე. ოდეს მოვიდეს იგი, მითხრას ჩუენ ყოველი. ჰრქუა მას იესუ: მე ვარ, რომელი გეტყვ შენ“** (4,25-26).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : და ვინაა აქუნდა სამარიტელთა ქრისტეს მოლოდებად? გარნა მოსეს წიგნთაგან, რამეთუ ფრიად გამოაცხადებს იგი ძესა. რამეთუ „ვექმნეთ კაცი ხატად ჩუენდა“² ძისა მიმართ თქუმულ არს, და აბრაჰამს კარავსა შინა ძღ ჰზრახვიდა,³ და იაკობ მისთვის თქუა, ვითარმედ: „არა მოაკლდეს მთავარი იუდაასგან, არცა წინამძღუარი წყვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს, რომელი-იგი წინამდებარე არს, და არს იგი მოლოდებად წარმართთა“.⁴ და თვთ მოსე თქუა, რამეთუ: „წინააღწარმეტყუელი აღგიდგინოს თქუენ უფალმან, ვითარცა მე; მისი ისმინეთ“.⁵ და გუელი რვალისა და კუერთხი მოსესი და ისაკის დაკლვად და სხუად მრავალი ესევეთარი მოსლვისა მისისა სახენი იყვნეს. ხოლო თუ ვინ თქუას, თუ: რადსათვის არა მოართუა მას სახც წერილთაგან, ვითარნიკოდემოსს და ნათანაელს? გულისხმა-ყავთ, რამეთუ იგინი წერილთა მეცნიერნი იყვნეს, ხოლო ესე დედაკაცი იყო გლახაკი და უსწავლოდ, და ამისთვის წყლისა მის ცხოველისა წსენებითა მოიზიდა იგი, და ესრეთ მცირედ-მცირედ მოეწენა მას, ვითარ ასმიოდა სამე წერილი, და მერმელა

¹ რომ. 1,9. ² დაბ. 1,26. ³ შდრ. დაბ. 18,1-15. ⁴ დაბ. 49,10. ⁵ 2 სჯ. 18,15.

გამოუცხადა თავი თვისი, ხოლო პირველითგან ვერ იტკრთვიდა იგი, რად-
თამცა წერილისა სიტყუათაჲ ჰრწმენა. და ჰურიანი იტყოდეს, ვითარმედ:
„ვიდრემდის სულთა ჩუენთა წარგუჴდი? უკუეთუ შენ ხარ ქრისტე,
გკთხარ ჩუენ“,¹ და არარაჲ ჰრქუა, ხოლო ამას თვნიერ გამოძიებისა
გამოუცხადა თავი თვისი, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ მისი გონებაჲ წრფე-
ლი იყო, ვიდრე ჰურიათაჲ; რამეთუ იგინი კიცხევისათჳს ჰკითხვიდეს, თუ
არა, უკუეთუმცა უნდა ცნობის, კმა იყვნეს სასწაულნი და სწავლანი და
წერილთა სიტყუანი გამოჩინებაჲდ მისა, ხოლო ესე წრფელითა გონებითა
ეტყოდა, და ამისთჳს ადრე ჰრწმენა, ესმა რაჲ, და სხუანიცა მოიზიდნა
მისა მიმართ. და ყოველთაგან დიდ არს სარწმუნოებაჲ დედაკაცისაჲ მის.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : **„და ამას ოდენ სიტყუასა მოვიდეს მონაფენი მისნი და
დაუკვრდა, რამეთუ დედაკაცისა თანა იტყოდა. და არავინ ჰრქუა მას:
რასა ეძიებ, ანუ რასა იტყვ მის თანა?“** (4,27).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ფრიად თჳსსა ჟამსა მოვიდეს, აღ-რად-სრულებულ
იყო სწავლაჲ დედაკაცისა მის მიმართ. ხოლო დაუკვრდა მათ მისი იგი
სიმდაბლჳ მიუნდომელი, რამეთუ ესევითარი დიდებული თავს-იდებდა
გლახაკსა და სამარიტელსა დედაკაცსა ესრეთ სიმდაბლით ზრახვად,
არამედ დაღაცათუ დაუკვრდა, არავე ჰკითხესო მიზეზი. ესრეთ განსწავ-
ლულ იყვნეს წესსა ზედა მონფობისასა, ესრეთ ემინოდა და ერიდებოდეს
მას, რამეთუ დაღაცათუ მისთჳს ჯეროვანი გულისხმის-ყოფაჲ არა აქუნ-
და, გარნა ვითარცა საკვრველსა ვისმე, ესრეთ ჰხედვიდეს მას და ერი-
დებოდეს; დაღაცათუ სადამე კადნიერ იქმნიან, ვითარ იოვანე, მკერდსა
რაჲ მიეყრდნა,² და რაჟამს ეტყოდეს, თუ: „ვინ უზეშთაეს არს?“³ და სხუად
მრავალი ესევითარი, გარნა რამეთუ მათ იქმოდეს, რომელი თავთა თჳს-
თათჳს რაჲმე საჭირო არნ საკითხავად, ხოლო აქა სხჳსათჳს იყო საქმჳ,
და ამისთჳს არა ჰკითხეს; და იოვანე რაჟამს მკერდსა მიეყრდნა, უკუა-
ნაჲსკნელ რაჲ უმეტესი კადნიერებაჲ მიეცა, რომელი-იგი იყო მონაფჳ,
რომელი უყუარდა უფალსა.⁴

სწავლად ლგ სიმდაბლისათჳს და სიმშჳდისა

ვითარმედ ესენი აქუნდეს მახარებელსა იოვანეს, ამისთჳს უყუ-
არდა იგი უფალსა. რამეთუ რაჲმცა იყო ამის ნეტარებისა უზეშთაესი?
გარნა ნუმცა ვჰნატრით ოდენ მოციქულსა მას, საყუარელნო ძმანო,

¹ იოან. 10,24. ² შდრ. იოან. 13,23,25; 21,20. ³ შდრ. მათ. 18,1; მარკ. 9,34; ლუკ. 9,46.

⁴ შდრ. იოან. 13,23; 21,20.

არამედ ვისწრაფოთ, რადთა მახლობელ სანატრელისა მის ვიქმნნეთ და მივემსგავსნეთ ყოვლითა ღონითა მახარებელსა მას. და ვიხილოთ, თუ რომლისა საქმისათვის უფროდს ყოველთასა უყუარდა იგი უფალსა. რამეთუ დაუტევა მამად თვის და შეუდგა უფალსა, და ამას საქმესა ძმადცა მისი ზიარ იყო და პეტრეცა და ანდრია. ხოლო ესე რადსათვის უყუარდა უფროდს ყოველთასა? რამეთუ თვით არა თქუა სიმდაბლისათვის მიზეზი იგი სიყუარულისად, არამედ მე ამას გულისხმა-ვჰყოფ: ამისთვის, რამეთუ ფრიად აქუნდა მას სიმშველც და სიმდაბლც და სინოფოება; ამისთვისცა არასადა აჩუენებს სახარებად, თუმცა კადნიერქმნილ იყო კითხვად რადსათვისმე, ვითარ პეტრე და ფილიპე და იუდა და თომა, გარნა მაშინ ოდენ, რაჟამს აიძულა პეტრე კითხვად, რამეთუ მათ ორთა ფრიად აქუნდა ურთიერთას სიყუარული, და სხუად არასადა კადნიერ იქმნა, არამედ ფრიადსა აჩუენებდა სიმშველესა და სიმდაბლესა.

ხოლო ესევეთარი სათნოებად მოსეს მიერცა საცნაურ არს, რამეთუ იგი დიდსა მას საზომსა ამან მიანი. და არარად არს სწორ სიმშვედისა და სიმდაბლისა, ამისთვის ნეტარებათა ამისგან იწყო ქრისტემან, რამეთუ ვითარცა საფუძველი სათნოებათად ესე აჰსენა პირველად, ვითარმედ: „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა“.¹ და შეუძლებელ არს თვნიერ ამისა ცხორებად, არამედ გინა თუ იმარხვიდეს ვინ, ანუ თუ ილოცვიდეს, ანუ რასაცა იქმოდის ზუაობით, საძაგელ არს წინაშე ღმრთისა, არამედ უკუეთუ სიმდაბლით იყოს, მაშინ ყოველივე საქმც მისი პატივოსან არს.

მოვიგოთ უკუე სიმდაბლც, საყუარელნო, რამეთუ უკუეთუ გვნდეს, ფრიად ადვილ არს ესე სათნოებად. ანუ რად არს, რომლისათვის ჰზუაობ, კაცო? არა ჰხედავა ბუნებისა შენისა უნდობასა და გონებისა ცთომილებასა? მოიწსენენ ცოდვანი შენნი. უკუეთუ კულა სათნოებანი გქონან და მათთვის ჰზუაობ, ამით წარსწყმედ ყოველსავე, რამეთუ უკუეთუ გლახაკთა მისცემ, არა შენსა მისცემ, არამედ ღმრთისასა; და უფროსად სიმდაბლც გიღირს, რაჟამს გლახაკთა ხედვითა გულისხმა-ჰყოფდე ბუნებისა შენისა უნდობასა, რამეთუ უკუეთუ დღეს მდიდარ ვართ, შიშუელნივე განსლვად ვართ. ანუ რად არს სიმდიდრც? აჩრდილი უნდომ, კუამლი განქარვებადი, ყუავილი თივისად და ყუავილსა უუძღურცსი. რასა უკუე ჰზუაობ თივასა ზედა? ანუ არა მეძავნიცა და ავაზაკნი მოიგებენ სიმდიდრესა? უკუეთუ კულა პატივი და დიდება გიყუარს, ღმრთისამიერი მოიძიე, რომელი-იგი არაოდეს განქარდების, სიმდაბლც მოიგე და სხუანი სათნოებანი, რადთა მას დიდებასა ღირს იქმნე მადლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მათ. 5,3; ლუკ. 6,20.

თაზი ლდ

სიტყუაჲ ესე: „დაუტევა სარწყული იგი დედაკაცმან მან და წარვიდა ქალაქად და უთხრა კაცთა მათ: მოვედით და იხილეთ კაცი, რომელმან მითხრა მე ყოველი, რაჲცა ვქმენ. ნუუკუე იგი არს ქრისტე?“ (4,28-29).

თარგმანი: ფრიადი მოსწრაფებაჲ ჯერ-არს ჩუენდა, საყუარელნო, ყოველსა ზედა საქმესა სულიერსა, თუ არა, შეუძლებელ არს უდბებით აღსრულებაჲ რაჲსამე კეთილისაჲ. ამას მოასწავებდა ქრისტე და იტყოდა, ვითარმედ: „რომელმან არა აღილოს ჯუარი თვისი და შემომიდგეს მე, იგი არა არს ჩემდა ღირს“.¹ და კუალად იტყვს: „ცეცხლისა მოვედ მიფენად ქუეყანასა ზედა“.² და ამათ ყოველთა სიტყუათა მიერ მოსწრაფედ მოღუანებასა მოასწავებს. ესევეთარი იყო დედაკაცი იგი, რამეთუ ესრეთ განწურდა გული მისი სიტყუათა მიერ უფლისათა, ვიდრელა დაუტევა სარწყული და მირბიოდა და ქადაგებდა მისთვის. რამეთუ მივიდა აღღებად წყლისა და პოვა რაჲ ცხოველი იგი წყაროდ, არღარა აღილო ხილული, არამედ დაუტევა, რაჲთა ჩუენცა ვისწავოთ და რაჲამს სულიერი ვპოვოთ, ჳორციელსა არღარად შევჳრაცხდეთ. რამეთუ ძალისაებრ მისისა, რაჲ მოციქულთა ქმნეს, მანცა ქმნა, რამეთუ მათ მოუწოდა უფალმან, და შეუდგეს, ხოლო მან თვნიერ თქუმისა დაუტევა სარწყული და აღილო საქმწ მახარებელთაჲ სიხარულისაგან ფრთოვანქმნულმან და არა ერთსა გინა ორთა მოუწოდა, არამედ ყოველსა მას ქალაქსა. და იხილეთ, თუ ვითარ სიბრძნით ქმნა. არა თქუა, თუ: მოვედით და იხილეთ ქრისტე, არამედ: „მოვედით და იხილეთ კაცი, რომელმან მითხრა მე ყოველი, რაჲცა ვქმენ“. არა ინება დაფარვაჲ სირცხვლისა თვისისაჲ, რამეთუ რაჲამს სული განწურდეს საღმრთოდ, არღარა ხედავს ქუეყანისასა. „ნუუკუე იგი არს ქრისტე?“ არა ინება, რაჲთამცა თვთ დაუმტკიცა, თუ ქრისტე არს, არამედ ისწრაფდა, რაჲთამცა მისა მიიყვანნა. და იცნობდა ცხოველსა მას წყაროსა, ვითარმედ უკუეთუ იხილონ გემოდ მისი, თვთ ჳრწმენეს, ვითარცა მას ჳრწმენა. იხილეა სიბრძნწ დედაკაცისაჲ მის? რამეთუ თვსთაცა ცოდვათა მხილებაჲ გამოუცხადა, რაჲთამცა იგინი ოდენ მოიზიდნა უფლისა.

სახარებაჲ: „და ამას სიტყუასა ზედასზედა ეტყოდეს მოწაფენი მისნი: რაბი, ჳამე! ხოლო თავადმან ჳრქუა მათ: მე ჳამადი მაქუს ჳამად, რომელი თქუენ არა იცით. იტყოდეს მოწაფენი ურთიერთას: მო-ვინმე-ართუა ჳამადი?“ (4,31-33).

თარგმანი: ჳხედვიდეს მას დამაშურალსა გზისა სლვისაგან და სიცხისა და უნდა ნუგეშინის-ცემის მისა და ეტყოდეს: „რაბი, ჳამე!“ ხო-

¹მათ. 10,38. ²ლუკ. 12,49.

ლო ესმა რად ჭამადისათვის, ხილულსა ჭამადსა გულისხმა-ჰყოფდეს. რად უკუე საკვრველ არს, უკუეთუ დედაკაცსა მას, ესმოდა რად „წყალი“, ხილული წყალი ეგონა, ვინაფთგან მონაფეთაცა ხილული ჭამადი ეგონა? არამედ წესისაებრ მონაფეთაფსა ერიდებოდეს კითხვად და ურთიერთას გამოეძიებდეს. ამისთვის ხოლო გულთმეცნიერმან უფალმან ჰრქუა მათ:

სახარებაჲ: „ჩემი ჭამადი ესე არს, რადთა ვყო ნებაჲ მომავლინებელისა ჩემისაჲ და აღვასრულო საქმე მისი“ (4,34).

თარგმანი: კაცთა ცხორებასა სახელ-სდვა ჭამადად აქა, რადთამცა გამოაჩინა, რადენი მოსწრაფებაჲ აქუს ცხორებისათვის ჩუენისა, რამეთუ ვითარცა ჩუენდა სანადელ არს ჭამად, ეგრეთვე მისა – ცხორებაჲ ჩუენი. ხოლო იხილე, ვითარ მარადის პირველად დაფარულად თქვს სიტყუად თვისი, და რაჟამს იწყის მსმენელმან გამოძიებად, მაშინდა გამოაცხადის. რამეთუ რად არა თქუა პირველადვე, ვითარმედ: „ჩემი ჭამადი ესე არს, რადთა ვყო ნებაჲ მამისა ჩემისაჲ“? არამედ პირველად ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „მე ჭამადი მაქუს ჭამად, რომელი თქუენ არა იცით“. რაჟამს იწყეს მათ გამოძიებად, თუ რად არს სიტყუად ესე, მერმელა უთხრა, რადთა უკეთესად ისმინონ, და მერმე უთარგმანაცა, თუ რად არს ნებაჲ მამისაჲ, და ჰრქუა:

სახარებაჲ: „არა თქუენ იტყვთა, ვითარმედ: ოთხლა თთუე არს, და მოვალს მკად? აჰა ესერა მე გეტყვ თქუენ: აღიხილენით თუალნი თქუენნი და იხილეთ ყანები, რამეთუ სპეტაკ არიან სამკალად“ (4,35).

თარგმანი: აჰა ესერა კუალად იგავით იტყვს, რამეთუ „ჭამადი“ რად თქუა, ცხორებასა კაცთასა მოასწავებდა, რომელნი მოსლვად იყვნეს მისა; და „ყანად“ კუალად ამასვე მოასწავებს – სიმრავლესა მას სულთა მორწმუნეთასა, და „თუალთა“ იტყვს გონებისათაცა და ჯორციელთა, რამეთუ ხედვიდეს, ვითარ მოვიდოდეს სამარიტელნი, ხოლო „ყანად განსპეტაკებულად“ გონებათა მათთა მოასწავებდა, რომელნი მზა იყვნეს შეწყნარებად. რამეთუ ვითარცა ყანად რაჟამს განსპეტაკნეს, მკად მზა არსო, ეგრეთვე ესენი ცხორებად მზა არიან. ხოლო რადსათვის არა ეტყოდა საქმესა მას განცხადებულად, არამედ იგავით ეტყოდა აქაცა და ყოველსა სახარებასა? და წინაფსწარმეტყუელნიცა მარადის იგავით იტყოდეს. რად არს იგავთა მიზეზი? რამეთუ არა თუ ცუდად დაუნესებიეს იგი სულსა წმიდასა, არამედ, ერთად, რადთა უფროდსად გამოცხადებულ და გულისხმისაყოფელ იქმნენ სიტყუანი, რამეთუ გონებამან რაჟამს სახეცა ისმინოს საქმისაჲ და იხილოს რად იგი, უმეტესად გულისხმა-ჰყოფს საქმესა მას, რომლისათვის ისწავლიდეს; და კუალად ამისთვის, რადთა უფრო ტკბილად სასწენებელ იყოს კაცისა, რამეთუ არა ესრეთ მოიზიდავს მსმენელთა სიტყუად მარტივი, ვითარ რაჟამს სახეცა აქუნდეს გამოცდილისა საქმისაჲ; და სხუადცა მრავალი არს მიზეზი, რომელთათვის იგავნი თქუმულ არიან.

სახარება: „და მომკალმან სასყიდელი მიიღოს და შეკრიბოს ნაყოფი ცხორებად საუკუნოდ“ (4,36).

თარგმანი: რამეთუ ამის ხილულისა ყანისა საუნჯე არა საუკუნედ ცხორებად არს, არამედ საწუთროდსათვის, ხოლო ამის ყანისად, რომელსა მე ვიტყვ, საუნჯე უკუნითი უკუნისამდე ცხორება არს. რამეთუ ვითარცა თქუა რად, თუ: „რომელმან ამის წყლისაგან სუას, არღარა მოენყუროს“,¹ გამოაჩინა, ვითარმედ არა ხილულისა წყლისათვის იტყვს, ეგრეთვე აქა ქმნა, თქუა რად, ვითარმედ: „შეკრიბონ ნაყოფი ცხორებად საუკუნოდ“.

სახარება: „რადთა მთესვარსაცა და მომკალსა ერთბამად უხაროდის“ (4,36).

თარგმანი: ვინ არს მთესვარი, ანუ ვინ არს მომკალი? წინადაწარმეტყუელნი არიან მთესვარნი, არამედ არა მომკეს მათ, გარნა მოციქულთა მომკეს; არამედ არა თუ ამისთვისცა მათ სიხარული არა აქუნდა, რამეთუ თქუენ თანავე ზიარ არიან სიხარულისა, რამეთუ მე თქუენ დაგმარებინო მკისათვის, სადა-ესე შრომად მცირედ არს და სიხარული უფრო. ხოლო ამათ სიტყუათა მიერ გამოაჩინებს, ვითარმედ წინადაწარმეტყუელთაცა ნებად იგი იყო, რადთამცა კაცნი მისა მოვიდეს, და ამისთვის თესვიდეს. და გამოაჩინებს, ვითარმედ იგინიცა მან მოავლინა, და ვითარმედ ფრიადი თვსებად აქუს ძუელსა მას ახალსა თანა, და მოიწესნა სიტყუადცა იგავითი, რომელსა მრავალნი იტყოდეს:

სახარება: „რამეთუ ამით ქემმარით არს სიტყუად იგი, ვითარმედ სხუად არს მთესვარი, და სხუად არს მომკალი“ (4,37).

თარგმანი: ამას სიტყუასა იტყოდინ კაცნი, ოდეს სხუამან სთესის, და სხუამან წარიღის ნაყოფი იგი. და იტყვს უფალი, ვითარმედ: ესე სიტყუად უფროდსად აქა აღესრულა კეთილად, რამეთუ დაშურეს წინადაწარმეტყუელნი, და თქუენ მოიმკით მათსა თესულსა. არა თქუა, თუ: მათსა მადლსა, რამეთუ არა თუ იგინი უმადლოდ დაშთეს, არამედ ნაყოფი თქუენ მიიღეთო. ამისთვისცა პირველვე თქუა, ვითარმედ: „რადთა მთესვარსაცა და მომკალსაცა ერთბამად უხაროდის“, რადთა არავინ თქუას, თუ: წინადაწარმეტყუელთა განაგდებს მადლისაგან. და თქუა უცხოდ ესე საქმე, რამეთუ სოფელსა ამას უკუეთუ სხუამან სთესოს, და სხუამან მოიმკოს, არა შესაძლებელ არს, თუმცა ორთავე უხაროდა, არამედ მთესვარი მწუხარე არს, და მომკალი ოდენ იხარებს; არამედ აქა ორთავე უხაროდის, რამეთუ იგინიცა მადლისა მის მკვდრ იქმნეს.

სახარება: „მე წარგავლინებ თქუენ მკად, რომელსა თქუენ არა დაჰშურეთ, და სხუანი მაშურალ არიან, და თქუენ შრომილსა მათსა შემოხუედით“ (4,38).

¹ მდრ. იოან. 4,14.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინაჲთგან წარავლენდა მათ ქადაგებად სოფლისა, და საქმე იგი ჩნდა ძნელად, ამისთვის ეტყვის, ვითარმედ: უძნელესი საქმეა წინაჲსწარმეტყუელთაჲ იყოო, – დათესვაჲ თესლისაჲ და სრულიად უმეცართა შორის ქადაგებაჲ, – ხოლო თქუენდა უადვილეს არს, რამეთუ მომკალსა არა უნებს ესოდენი შრომაჲ, ვითარ მთესვარსა: ჟამთა სიგრძენი, და ჴნვაჲ, და წკმისა ლოდინებაჲ, და ესევითარნი მრავალნი. და თვთ საქმენი გამოაჩინებდეს სიტყვსა მისისა ჭეშმარიტებასა. და ამას რაჲ იტყოდა, მოვიდოდეს სამარიტელნი და ირწმუნებდეს მისსა, და შეკრებოდა ნაყოფი იგი სულიერი, „და მრავალთა მის ქალაქისათა ჰრწმენა მისი სიტყვთა მის დედაკაცისაჲთა, რამეთუ ნამებდა, ვითარმედ: ყოველივე მითხრა მე, რაოდენიცა ვქმენ“ (4,39).

სწავლად ლდ

ვითარმედ უჭმს მონანულსა, რაჲთა არა საქმით ოდენ განეყენოს ცოდვასა, არამედ გონებითაცა მოიძაგოს იგი

მივემსგავსნეთ უკუე ჩუენცა დედაკაცსა მას და ცოდვათა ჩუენთათვის ნუმცა გურცხუენის გამოცხადებად, არამედ გუეშინოდენ ღმრთისაგან, რამეთუ ყოველსა ჰხედავს და მუნ დასტანჯავს უნანელთა; რამეთუ ჩუენ, რომელსა-იგი ეგულეების შჯაჲ, არა გუეშინის მისგან, ხოლო გამოცხადებად კაცისა წინაშე ცოდვათა ვიშიშვით და არა უწყით, ვითარმედ რომელმან არა შეინანნეს მისნი ბოროტნი, მას დღესა არა წინაშე ერთისა და ორისა კაცისა, არამედ წინაშე ყოველთა დაბადებულთა გამოცხადებნიან, რამეთუ მუნ დაჯდების სახილველი თვთოეულისა საქმეთაჲ, ვითარნიცა იყვენენ, კეთილნი ანუ თუ ბოროტნი. გულისხმა-ყავთ, უკუეთუ რაჲ გექმნეს ბოროტი, ანუ მოგიგონებდეს და დაჰფარავ კაცთაგან, გარნა ღმერთსა ვერ დაუფარავ. და შენ კაცთაგან გეშინის და ღმრთისა შიშსა არა მოიგონება? და გულისხმა-ყავ, ვითარმედ კაცთაცა ვერ დაუფარო მას დღესა, რამეთუ ყოველნი ბოროტნი ჩუენნი ვითარცა გამოწერილნი დადგენ წინაშე ჩუენსა, რაჲთა თვთ დაშჯილ ვიყვენეთ; ვითარცა-იგი მდიდარი ჰხედვიდა ლაზარეს წინაშე თუალთა თვსთა და რომელი-იგი საძაგელ-უჩნდა, მისსა თითსა ინატრიდა, რაჲთამცა ნუგეშინის-სცა.¹

ამისთვის გვედრები: შევიდეთ თითოეული გონებასა ჩუენსა და დავსუათ სამშჯავროჲ, და წარმოვიხუნეთ შორის ცოდვანი ჩუენნი, და იყავნ გონებაჲ მსაჯულ. და უკუეთუ მას დღესა არა გუნებავს განქიქებაჲ, აქავე განვკურნნეთ წყლულეზანი ჩუენნი და დავასხათ მათ ზედა წამა-

¹ შდრ. ლუკ. 16,23-24.

ლი სინანულისაჲ, რამეთუ შესაძლებელ არს განკურნებად წყლულებათა ჩუენთა, ვითარცა იტყვს უფალი, ვითარმედ: „უკუეთუ მიუტეოთ, მოგეტვენენ თქუენ ცოდვანი“. ¹ ეგრეთვე ვიქმთ, უკუეთუ გუენებოს, სინანულისა მიერ.

ხოლო სინანული ესრეთ იქმნების, რაჲთა განვეშორნეთ ქმნისაგან ბოროტთაჲსა, აღმოვჰყოცნეთ იგინი სრულიად გონებათა ჩუენთაგან და ესრეთ ვინცოთ დადებად წამლისა წყლულებათა ჩუენთა ზედა. და უკუეთუ მიგიტაცებიეს, განეშორე მისგან და დაიდევ წამალი მონყალებისაჲ; და უკუეთუ გისიძავს, განეშორე მისგან და დაიდევ წამალი სინმიდისაჲ; და უკუეთუ გიზრახავს ძმისადა, აჩუენე კუალად მის ზედა სიყუარული. და ესრეთ ვიქმოდით თითოეულსა ზედა საქმესა, და ნუმცა თანანარვჰვდებით ცოდვათა ჩუენთა, რამეთუ მოახლებულ არს ჟამი საშჯელისაჲ, ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: „უფალი ახლოს არს. ნუ ჰზრუნავთ“, ² რომელნი მოლუანებათა და ჭირთა შინა ხართ. ხოლო რომელნი ცოდვათა შინა ხართ, თქუენ ესრეთ გეტყვ: უფალი ახლოს არს, ზრუნევდით, რამეთუ მოახლებულ არს აღსასრული. და უკუეთუ პირველ სამასისა წლისა, ოდეს პავლე იყო, იტყოდა, ვითარმედ: „უფალი ახლოს არს“, არა ან უფროჲსად ახლოს არსა? უკუეთუ მას ჟამსა ჟამთა აღსასრულად უწოდა მოციქულმან, არა უფროჲსად ან იყოსა აღსასრული? არამედ შევიკრძალნეთ თავნი ჩუენნი შიშითა ღმრთისაჲთა, რამეთუ ოდეს არა უწყოდით, არამედ უზრუნველ ვიყვნეთ, მაშინ მოვიდეს აღსასრული მეყსა შინა, ვითარცა იტყვს უფალი, ვითარმედ: „ვითარცა დღეთა ნოესთაო და ლოთისთა, ესრეთ იყოს“. ³ რამეთუ მეყსა შინა მოიწევის, ვითარცა საღმობაჲ შობადისაჲ უცნაურად მეყსა შინა ენიის დედაკაცსა, რაჟამს არა მოელინ, მრავალგზის. და ამისთვის ვიყვნეთ მარადის მზა, რამეთუ მარადის არა მოგუეცემის ჟამი სინანულისაჲ, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „ჯოჯოხეთს შინა ვინ-მე აღგიაროს შენ?“ ⁴ არამედ აქავე შევინანოთ, რაჲთა მონყალე გუექმნეს მას დღესა უფალი, და ვპოვოთ შენდობაჲ მაღლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. მათ. 6,14; მარკ. 11,25; ლუკ. 6,37. ² ფილიპ. 4,5-6. ³ შდრ. მათ. 24,37-39; ლუკ. 17,26-30. ⁴ ფსალმ. 6,6.

თავი ლე

სიტყუა ესე: „მოვიდეს მისა სამარიტელნი იგი და ეტყოდეს მას, რათა დაადგრეს მათ თანა. და დაადგრა მუნ ორ დღე. და უფროდესა სიმრავლესა ჰრწმენა სიტყუათა მისთაჲ. და დედაკაცსა მას ეტყოდეს: არლარა სიტყვთა შენითა გურნამს, რამეთუ ჩუენ თვთ გუესმა მაგისგან და უწყით, რამეთუ ესე არს ქეშმარიტად მაცხოვარი სოფლისაჲ. და შემდგომად ორისა დღისა გამოვიდა მიერ და წარვიდა გალილეად“ (4,40-43).

თარგმანი: არარად არს უძღლურჴს შურისა და ამპარტავანები-სა. ესენი არიან ბევრეულთა ბოროტთა მოქმედნი. ამათ მიერ ჰურიანი, რომელთა უმეტესი გულისხმის-ყოფად აქუნდა, ვიდრე სამარიტელთა, და წინადაწარმეტყუელთა თანა აღზრდილ იყვნეს, უდარეს სამარიტელთასა გამოჩნდეს. რამეთუ ამათ სიტყუათაგან ოდენ დედაკაცსა მას ჰრწმენა თვნიერ სასწაულთა ხილვისა, და განვიდეს მისა და ევედრებოდეს ქრისტესა დადგრომად მათ თანა, ხოლო ჰურიანი ესოდენტა სასწაულთა ხილვასა ზედა სდევნიდეს მას ქუეყანით მათით. ამისთვისა არა ჯერ-იჩინა უფალმან, რათამცა გარემიაქცინა იგინი, რომელნი ევედრებოდეს მას და შეუვრდებოდეს, არამედ დაადგრა მათ თანა, ვითარცა ჰშუენოდა მის-სა კაცთმოყუარებასა, რამეთუ მათ ენება და ევედრებოდეს, რათა იყოს მათ თანა; ხოლო უფალმან არა თავს-იდვა, არამედ ორ დღე ოდენ, და მრავალთა ჰრწმენა მისი ორსა მას დღესა. და ძნელ იყო რწმუნებაჲ მათი, რამეთუ სასწაული არა ეხილვა, და რამეთუ ჰურიათა ემტერებოდეს, არამედ ვინაფგან უვნებლად დაადგრა, შურით ისმენდეს სიტყუათა მისთა, არარად იქმნა დამაყენებელ მათა სარწმუნოებაჲ, „და დედაკაც-სა მას ეტყოდეს, ვითარმედ: არლარა შენისა სიტყვსათს გურნამს, ჩუენ თვთ გუესმა და ვიცით, რამეთუ ესე არს მაცხოვარი სოფლისაჲ, ქრისტე“.

მონაფენი მოძღუართა წარჴედეს და ჰურიათა ფრიად უაღრჴს გამოჩნდეს, რამეთუ ესევითარი არს ქეშმარიტებაჲ: რაჟამს პოვოს სული წრფელი, დაემტკიცების მას შინა, და უკუეთუ არა დაემტკიცოს მას შინა, სულისა მის არს ბრალი და არა მისი; რამეთუ მზჴცა განანათლებს თუალთა მრთელთა, ხოლო უძღლურთა ვერ განანათლებს არა თუ თვისისა უძღლურებისაგან, არამედ თუალთა მათგან.

ისმინე უკუე, რასა იტყვან სამარიტელნი იგი, ვითარმედ: „ვიცით, რამეთუ იგი არს მაცხოვარი სოფლისაჲ, ქრისტე“. ჰხედავა, ვითარ-სა გულისხმის-ყოფასა მოვიდეს მეყსა შინა? და ცნეს, ვითარმედ ყოვ-ლისა სოფლისაჲ მისა ეგულებოდა მოქცევაჲ, და არა ჰურიათა ოდენ თანა დაუტეობდა თვისსა განგებულებასა, არამედ ყოველსა სოფელსა განანათლებდა. არამედ ჰურიათა არა ესრეთ ქმნეს, გარნა „თვისსა სი-მართლესა ეძიებდეს დამტკიცებად და სიმართლესა ღმრთისასა ვერ

მისწუდეს“.¹ ხოლო ესენი აღიარებენ, ვითარმედ: „ყოველთა ცოდეს, არამედ განმართლდებიან უსასყიდლოდ მადლითა ღმრთისადათა“;² და: „ესე არს ჭეშმარიტად მაცხოვარი სოფლისაჲ, ქრისტე“, ნარწყმედულისა მის ბუნებისა მკსნელი და ჭეშმარიტისა ცხორებისა მომნიჭებელი. ესე არს საქმე მჭურვალისა სარწმუნოებისაჲ, რამეთუ საკვრველ არს მათთვის, ვითარმედ თვნიერად სასწაულთა ხილვისა სწავლითა ოდენ ესრეთ მჭურვალედ ჰრწმენა. ხოლო სწავლაჲ თუ რაჲ უთქუამს მუნ, არღარას იტყვს მახარებელი, რაჲთა სცნა, ვითარმედ მრავალსა რას თანაწარჰყდებიან მახარებელნი სიტყუათა მისთა და სასწაულთა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „და შემდგომად ორისა დღისა გამოვიდა მიერ და წარვიდა გალილეად. რამეთუ თავადი იესუ წამებდა, ვითარმედ: წინაღსწარმეტყუელსა თვისსა სოფელსა პატივი არა აქუს“ (4,43-44).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რადლა სწერია ამას ადგილსა ესე, თუ: „თვისსა მამულსა პატივი არა აქუს“? გარნა ამისთვის, რამეთუ ამას ადგილსა მამულად კაფარნაუმსა იტყვს, და რაჲთა არავინ თქუას, თუ: რად დაადგრა სამარიტელთა თანა და კაფარნაუმს თანაწარჰყდა? – ამისთვის იტყვს ამას, რაჲთა სცნა, ვითარმედ სხვსა არარაჲსათვს ქმნა ესე, გარნა რამეთუ ურწმუნო იყვნეს იგინი და არა ისმენდეს მისსა. ამისთვის არა წარვიდა მუნ, რაჲთა არა უმეტეს იყოს მათ ზედა საშჯელი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „და ოდეს მოვიდა იგი გალილეად, შეიწყნარეს იგი გალილეველთა, რამეთუ ყოველი ეხილვა, რაოდენი ექმნა იესუს დღესასწაულსა მას იერუსალჴმს, და იგინიცა მოსრულ იყვნეს დღესასწაულსა მას“ (4,45).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, რამეთუ რომელნი შეურაცხად აქუნდეს ფარისეველთა და მნიგნობართა, იგინი უფროჲსად მოიქცეოდეს? რამეთუ გალილეაჲსათვს იტყოდეს, ვითარმედ: „გალილეაჲთ წინაღსწარმეტყუელი არა აღდგომილ არს“;³ და სამარიტელნი კუალად საძაგელად აქუნდეს, ვიდრელა, აგინებდეს რაჲ, ეტყოდეს, ვითარმედ: „სამარიტელ ხარ შენ“.⁴ და აჰა ესერა სამარიტელთაცა და გალილეველთა ჰრწმენა უფალი სირცხვლად და საყუედრელად ჰურიათა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „მოვიდა იესუ მერმეცა კანად გალილეაჲსა, სადა-იგი ქმნა წყალი ღვინოდ. და იყო ვინმე სამეუფოჲსა კაცი, რომლისა ძჴ სწეულ იყო კაფარნაუმს. ამას ესმა, ვითარმედ: მოსრულ არს იესუ ჰურიასტანით გალილეად; მოვიდა მისა და ევედრებოდა, რაჲთა მივიდეს და განკურნოს ძჴ იგი მისი“ (4,46-47).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: კანას გალილეაჲსასა მოვიდა, რაჲთა მოაჴსენოს მათ სასწაული იგი, მის მიერ ქმნილი, და უმეტესად მორწმუნე-ყვნეს მისა

¹ რომ. 10,3. ² მდრ. რომ. 3,23-24. ³ იოან. 7,52. ⁴ იოან. 8,48.

მიმართ, ხოლო კაცი ესე სამეუფოდ გინა თუ ნათესავისაგან იყო სამეუფოდ, ანუ თუ მთავრობისათვის სახელ-სდგა სამეუფოდ. ხოლო იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: ესე იყო, რომლისათვის მათე იტყვს; არამედ არა ესე არს, რამეთუ არა პატივისაგან ოდენ საცნაურ არს, ვითარმედ არა თუ იგი იყო, არამედ სარწმუნოებისაგანცა, რამეთუ იგი იტყოდა, ვითარმედ: „არა ვარ ღირს, რადთა სართულსა ჩემსა შემოხვდე“;¹ ხოლო ესე ევედრებოდა მისლვად; და მუნ მთით მოსრულ იყო კაფარნაუმს,² და აქა – სამარიადთ კანას.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „**ჰრქუა მას იესუ: უკუეთუ არა იხილოთ სასწაულები და ნიშები, არასადა გრწმენეს. ჰრქუა მას სამეუფოდსა კაცმან: უფალო, მოვედ მოსიკუდიდმდე ძისა ჩემისა. ჰრქუა მას იესუ: ვიდოდე, ცოცხალ არს ძე შენი**“ (4,48-50).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ამას ადგილსა ანუ სამარიტელთა აქებს, ვითარმედ თვნიერ სასწაულთა ჰრწმენა, გინა თუ ქალაქსა მას აყუედრებს, კაფარნაუმს, ვინაჲ კაცი იგი იყო, რამეთუ დაღაცათუ ჰრწმენა მას, არამედ არა სრულიად; ამისთვისცა ჰკითხვიდა თვსთა მონათა, მი-რად-ვიდა. რაჟამს მიუთხრეს სიმრთელჴ ძისა მისისაჲ, მაშინდა გულისხმა-ყო და ჰრწმენა ყოვლითურთ სახლეულით მისით.³ და ესე იცოდა უფალმან, მხედველმან გონებათამან, ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „უკუეთუ არა იხილოთ სასწაულები და ნიშები, არა გრწმენეს“. რამეთუ იხილენ, სიტყუანი მისნი ვითარ უძღურ არიან, ვითარ იტყოდა, ვითარმედ: „მოვედ ვიდრე მოსიკუდიდმდე ყრმისა მის“, ვითარმცა ვერ ძალ-ედგა შორითგან განკურნებაჲ, ანუ თუ მკუდრეთით აღდგინებაჲ. ხოლო რადსათვის, რომელ თავით თვსით მივიდოდა, და აქა არცაღა თუ ნოდებით მივალს? ამისთვის, რამეთუ მუნ სარწმუნოებაჲ სრული აქუნდა ასისტავსა. ამისთვის მივიდა, რადთა ვცნათ, ვითარმედ სათნო-უჩნდა კაცი იგი. ხოლო ამას არა აქუნდა ესევითარი სარწმუნოებაჲ და არა იცოდა, თუ შორითცა ძალ-უც განკურნებაჲ, არამედ აიძულებდა მისლვად. ამისთვის არა მივიდა, რადთა რაჟამს ჰოვოს განკურნებული, ჰრწმენეს, ვითარმედ ძალ-უც უფალსა შორითცა განკურნებაჲ. ხოლო რაჟამს გესმეს სიტყუად იგი, ვითარმედ: „უკუეთუ არა იხილოთ სასწაულები და ნიშები, არა გრწმენეს“, გულისხმა-ყავ, რამეთუ ამას იტყვს, ვითარმედ: არა გაქუს სარწმუნოებაჲ, ვითარ ჯერ-არს.

¹ მათ. 8,8. ² შდრ. მათ. 8,1,5. ³ შდრ. იოან. 4,51-53.

სწავლად ლე

ვითარმედ ჯერ-არს ყოველსავე ზედა მადლობად ღმრთისად

ხოლო ჩუენ ამის ყოვლისაგან ვისწავოთ, რადთა არა სასწაულთა ხილვასა ვეძიებდეთ ღმრთისაგან, არცა გვკმდეს რად სახც ხილვად სანამებელად ძლიერებისა ღმრთისა. რამეთუ ვხედავ ანცა, ვითარმედ მრავალნი მაშინ განკვრდებიან ძლიერებისათკს ღმრთისა, რაჟამს ანუ შვილნი, ანუ ძმა, ანუ სხუად რად განთავისუფლდეს სენისაგან. არამედ ჯერ-არს, რადთა გინა თუ ვიხილოთ ესევითარი სასწაული, გინა თუ არა, ყოველსავე ზედა ვჰმადლობდეთ უფალსა და ვადიდებდეთ, რამეთუ ესე არს საქმც ერთგულთა მონათად, ესე არს სახც სიყუარულისა ღმრთისად, რადთა გინა თუ გუტანჯვიდეს, გინა თუ გკლხენდეს, გყუარდეს იგი, რამეთუ უფალსა რომელი უყუარნ, ტანჯის;¹ ხოლო რაჟამს განსუენებისა ჟამსა ოდენ გყუარდეს იგი, მაშინ არა არს სიყუარული იგი. რამეთუ რად ვიტყვ სენთა ანუ ჳორციელთა განსაცდელთა? არამედ დაღაცათუ გეჰენიად გესმეს და ჯოჯოხეთი, არცა მაშინ გიჰმს მადლობისაგან ღმრთისა დაცხრომად, რამეთუ ესე არს სახც სრულისა კეთილისად; და რომელი ესრეთ იყოფებოდის, ესეცა ცხორებად განსუენებით წარვლოს და საუკუნეთა კეთილთა მიემთხვოს და კადნიერებად პოვოს წინაშე ღმრთისა, რომელსა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. ებრ. 12,6.